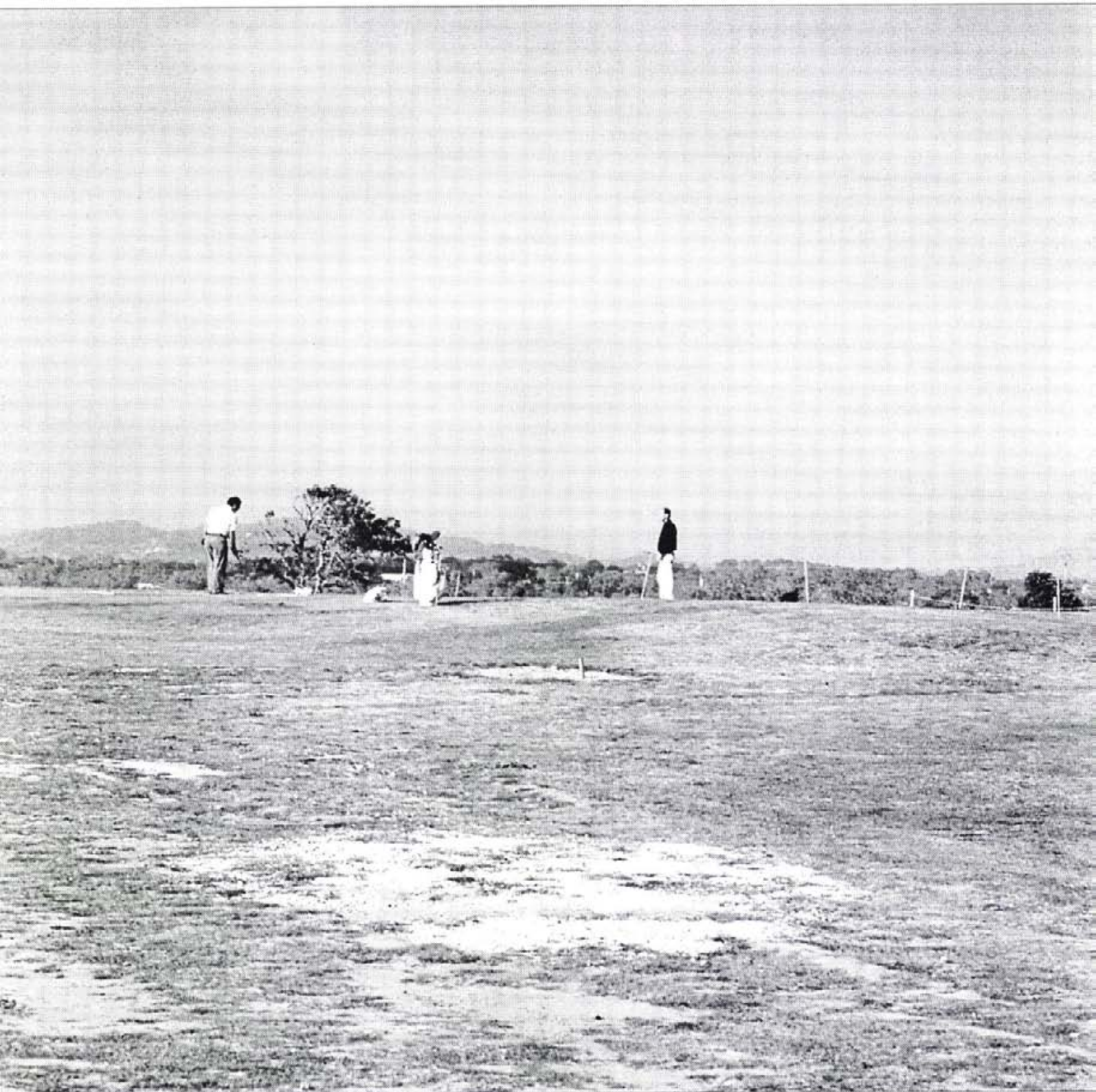

abril 1995 núm. 155 150 PTA.

LLUCMAJOR

de pinte en ample

SON ANTELM: AVUI CAMP DE GOLF, DEMÀ HOTEL DE LUXE?

100 cl.

25% vol.

XAROP
d'en

CORI

F. Vidal

Elaborado por Destilerias F. Vidal Catany, S.L. - C. San Francisco, s/n.

LLUCMAJOR (MALLORCA)

Emb. 1696 - PM Reg. Ind. 7/5497 - Elaborado en España

N.R.S.I. 30.3182/PM

EDITA

Obra Cultural Balear de Lluçmajor

INFORMACIÓ I PUBLICITAT

C/ Bisbe Taixequet, 105 (Lluçmajor)

DIRIGEIX

Catalina Font

COL-LABOREN

Sebastià Alzamora	Miquel Barceló
Ignasi Barceló	Miquel Bezares
Llúcia Caldés	Celso Calviño
Francina Capellà	Miquel Cardell
Sebastià Cardell	Joan Clar
Damia Duran	Antònia Font
Bartomeu Font	Joana Font
Catalina Garau	Maties Garcias
Antoni Ginard	Miquel Janer
Franc Jaume	Coloma Julià
Antoni Llompart	Benet Llompart
Llorenç Mascaró	Antoni Monserrat
Francisca Mut	Maties Mut
Miquel Mut	Guillem Oliver
Jaume Oliver	Margalida Palou
Bartomeu Prohens	Nanda Ramon
Sebastià Rubí	Josep Sacarès
Jaume Salvà	Miquel Sbert
Tomeu Sbert	Catalina Serra
Jerònia Socies	Joan Socies
Gabriel Thomàs	Arnau Tomàs
Pere F. Torrens	Antoni Vadell
Bàrbara Verdera	Francesc Verdera

SECCIÓ ESPORTIVA

Coordinador: Joan Quintana

Col·laboren

Joan Jaume, Jaume Manresa

IMPRIMEIX

ETIRRENA, S.A.

TEL: 55 52 12

C/ Pintor Joan Gris, nº 2
MANACOR

El pensament de la Revista
s'expressa només a través
de l'Editorial

Editorial

Son Antelm: llum i taquígrafs

El creuament d'insults i d'amenaçes, protagonitzat a la darrera sessió plenària, entre el batle, Gaspar Oliver, i el regidor d'ASI, Joaquín Rabasco, va convertir-se en una espessa arbreda que va impedir de veure el bosc. Un bosc, de moment sense cap arbre, però amb gespa de camp de golf: Son Antelm! Territori de salut, balneari, aigües termals de quasi miraculoses propietats curadores que varen contribuir decisivament a la venda i a l'acceptació del projecte, han passat a millor vida.

Els promotors sol·liciten la modificació de la llicència d'obres. Una modificació que contempla un augment de les places del projectat hotel de cinc estrelles i també la no adaptació de la seva construcció a les normatives urbanístiques de foravila. En concret, una modificació que coincideix plenament amb les pretensions de la cadena hotelera nordamericana Marriot.

El gegant de l'hoteleria té intenció d'entrar al mercat espanyol i estudia la compra del complex llucmajorer. Unes negociacions que han estat confirmades per totes dues parts, així com la proximitat del seu desenllaç que suposa, en cas de cristal·litzar en un acord, el cop de gràcia al projecte de balneari i la substitució per un complex hotelier de luxe.

En la intervenció al plenari, el socialista Tomàs Garcias demanava la convocatòria d'una sessió monogràfica sobre Son Antelm i també aixecava un núvol de sospites sobre la tramitació del projecte en desvelar la suposada existència de diferents reunions en què, de manera presumible, s'havia discutit sobre peticions de quantitats de doblers. Insinuacions que el mateix Gaspar Oliver qualificaria de "molt fortes i preocupants" i va emplaçar al regidor socialista a formular la seva denúncia davant els tribunals.

Els ciutadans llucmajorers també exigim la celebració d'una sessió plenària de caràcter extraordinari que dissipari totes les ombres de Son Antelm. Un plenari d'urgència abans d'entrar a la voràgina de la campanya electoral esclariria, sense dubtes, una situació de polèmica tramitació al llarg de tota la seva singladura. Son Antelm necessita, ara més que mai, llum i taquígrafs, i no informació amb comptagotes i només mitges veritats. ♦

Plenari de l'Ajuntament

Arnau Tomàs

Un altre cop Rabasco va encendre la polèmica

Com s'esperava, el plenari ordinari de l'Ajuntament de Lluemajor, va estar marcat per la polèmica, les desqualificacions i els insults, els principals protagonistes del qual varen ser el solitari Rabasco i el batle Gaspar Oliver, el qual va perdre els estreps davant el llenguatge i les acusacions del líder d'ASI, al qual va acusar de mentider i li va dir, que li ha interposat una querella davant els tribunals pels insults i les calúmnies vessades en uns pamflets repartits per tot el poble. Pel que fa al Sr. Puigserver, tampoc aquest no es va mossegar la llengua i va dir al Sr. Rabasco que "tot allò que posau als pamflets és el que és vostè quan es mira en un mirall. Tomàs Garcias, portantveu del PSOE, va manifestar la seva preocupació per "l'espectacle que donam davant el públic i davant tot el poble".

Les palmeres

Tot va començar amb l'aprovació del punt 7 de l'ordre del dia, referit a la modificació de l'ordenança fiscal reguladora de la taxa de sanejament de la Urbanització de Les Palmeres, punt al qual es va oposar Rabasco dient que aquest argument contradiu les promeses fetes pel PP a la campanya electoral, que va prometre que no augmentaria els impostos. El batle va respondre que no són augments, sinó el pagament normal de les acometides de sanejament d'aquella urbanització, com les de qualsevol altra. I el regidor, Sr. Puigserver, li va contestar també dient que en lloc d'assistir a les comissions pertinents quan es tracta d'aquests temes "se'n va a Galícia a cercar..."

Dues mocions polèmiques

Els altres temes motiu de discussió varen ser dues mocions presentades pel mateix Rabasco. La primera, relativa a la recusació al percentatge mínim del 5 % aprovat pel Parlament Balear per aconseguir escons en les properes eleccions "que deixarà el 25 % de la població balear sense poder votar, per tal de perjudicar els partits petits", i va acusar al PP d'antidemocràtic amb aquesta modificació.

Lluç Tomàs va explicar que "som tan democràtics que l'aguantam a vostè" i que "si aquest percentatge és que impedir que un sol personatge pugui decidir i manar en un govern" i que "si vostè manàs ens enviaria a fer la instrucció a tots".

Tomàs Garcias va donar suport a la proposta de Rabasco, "sense que serveixi de precedent", però va assegurar que tot i amb aquest 5 % ni el PP ni ningú no tindrà majoria absoluta.

Com que hi hagué empat a les votacions, la moció fou rebutjada pel vot en contra del batle.

Son Antelm

La segona moció de Rabasco demanant la sol·licitud d'una nova declaració d'interès social a la Urbanització de son Antelm, el regidor d'ASI la va justificar tot dient que s'havia modificat la sentència de manera substancial, en augmentar un hotel de 100 a 200 places, i també va expressar els dubtes a allò promès que els habitants del terme podran prendre banys termals a un preu mòdic i es mantendran les zones verdes que es varen prometre.

G. Oliver va dir que no entenia què cercava el Sr. Rabasco amb aquesta moció, perquè si aquesta modificació de la llicència d'obres es pot concedir sense una nova declaració d'interès social, és la Junta Provincial d'urbanisme si ho ha de dir, però que de totes maneres aquestes modificacions porten l'aprovació dels serveis tècnics municipals.

T. Garcias, en fer història del que va esdevenir amb la polèmica urbanització de son Antelm, va donar la major part de culpa a Rabasco, al·ludint a una secreta reunió de banquers per tal de demanar indemnitzacions a "Arenol". El portantveu del PSOE, en abstenir-se a la votació, va demanar un plenari extraordinari per tal que la gent es pugui informar i aclarir què va passar a Son Antelm.

Altres assumptes

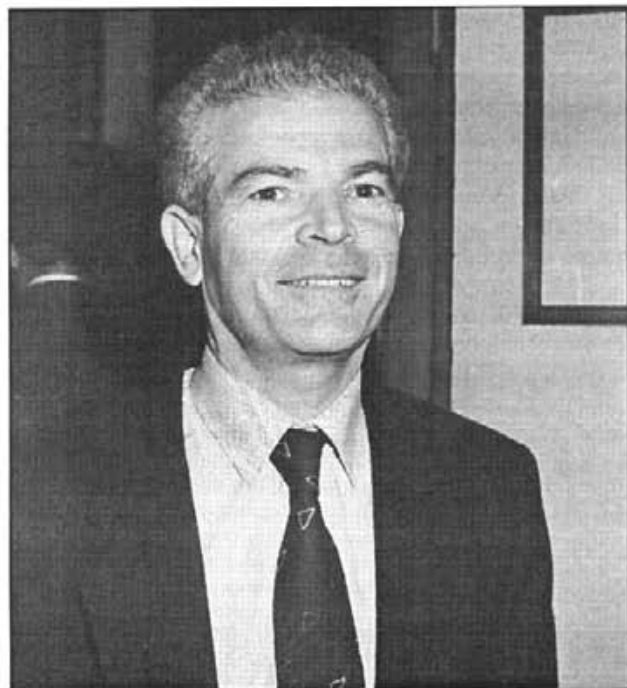
Sense més problemes, quedaren aprovats els temes següents:

- Modificació del padró municipal a 1 de gener de 1995.
- Cedir al MEC un solar per a la construcció d'un centre escolar a Badia Gran.
- Concessió de subvencions a les Associacions de la Tercera Edat.
- Subscripció al conveni amb el "Projecte Home", per la prevenció i assistència de toxicòmans.
- Aprovació de programes de Serveis Socials pel 1995 i ratificar el conveni amb el CIM per sol·licitar la subvenció en aquesta matèria.
- Aprovar la recepció de la Urbanització de son Verí Nou.
- Projecte de modificació de l'obra d'espai lliure destinat a Parc urbà, prop de la plaça Major de s'Arenal.
- Aprovació de la Subvenció a l'I. "Pere de Son Gall" per Educació d'Adults, corresponent al curs 1993-94. ♦

PERRUQUERIA

Finna

Presentació del Grup Independent de s'Arenal

Francesc Ferré

Arnau Tomàs
Foto: C.Julià

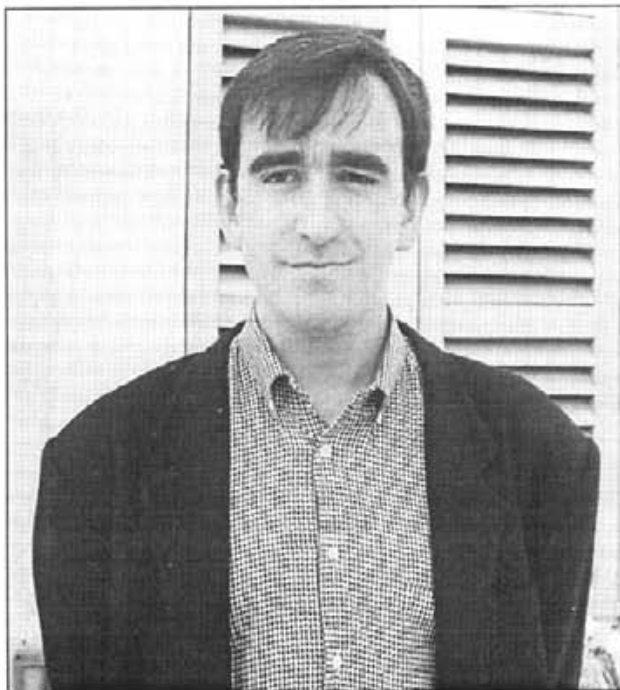
El propassat 28 de març, va tenir lloc al restaurant de Ca'n Pelín, la presentació del comitè del partit anomenat Grup Independent de s'Arenal, encapçalat per Francisco Ferré, com a president; Jaume Oliver, secretari, Joan Garcia, vice-secretari i Biel Cerdà, secretari d'organització.

Varen explicar els objectius de la nova agrupació que ha nascut, segons ells, per la necessitat d'aconseguir el tractament de justícia i igualtat per part de l'Ajuntament de Lluçmajor, perquè consideren que per al percentatge d'impostos que recaptin de s'Arenal, es mereix un millor tractament pel que fa als serveis i a les inversions i que, per això, ha arribat el moment en què unes persones de s'Arenal, amb el suport de la part hotelera i comercial, es responsabilitzin d'intentar il·lusionar el poble i sol·licitar una vertadera autogestió, amb l'objectiu de fixar un vertader ordre de prioritats de les necessitats del poble arenaler.

Un projecte, digueren, molt semblant al que es va intentar a la passada legislatura, però la desmesurada ambició i falta d'escrúpols d'una sola persona, va fer malbé tot l'esforç d'un important objectiu de s'Arenal, quan va traïr l'esperit del grup i va oblidar les persones que li donaren el vot i va dedicar els seus esforços a satisfer la seva ambició política a altres fora del seu municipi.

Finalment, i de cara a les properes eleccions, el Grup Independent de s'Arenal, diu que té com a únic objectiu aconseguir que el poble de s'Arenal recuperi la prosperitat econòmica i social que va tenir el seu temps, i que ara, per desídia de les institucions, està perdent. ♦

El PSM presentarà candidatura

Antoni Llompart

El PSM-Nacionalistes de Mallorca ja ha decidit qui serà el seu cap de llista a les eleccions municipals: Antoni Llompart, llicenciat en geografia que actualment treballa a l'Institut d'Educació Secundària d'Inca. A l'hora de tancar l'edició d'aquesta revista els nacionalistes ja tenen pràcticament tancada la seva llista que presenta, en el segon lloc, la mestra d'escola Joana Lluïsa Mascaró. Els llocs tercer i quart són per a dos independents: Guillem Cardell, simpatitzant del PSM, conegut a la vila pel seu compromís ecologista, i l'arenaler Joan Llompart, entrenador de futbol. El cinquè lloc de la llista nacionalista l'ocupa l'estanyoler Marcel·lí Fernández, militant del PSM des del 1979.

El PSM de Lluçmajor pretén tornar obtenir representació a l'Ajuntament. A les darreres municipals va faltar menys d'un vot perquè els nacionalistes revalidassin l'acta del seu únic regidor. Ara confien que el bon moment que viu el partit arreu de Mallorca i que la reactivació de la seva agrupació local siguin suficients per fer un bon paper a les municipals. ♦

Nota de la Redacció

A l'enquesta del mes passat on deia Biel Monserrat havia de dir Miquel Monserrat i a la rectificació de la carta del mes de febrer signada per Magí Clar i Maria Cañellas, on deia EG6AIU, EG6AIW havia de dir: EB6AIU, EB6AIW ♦

Cloenda del Centenari del naixement de Sor Maria dels Àngels Ginard

El passat dissabte, 1 d'abril, es va celebrar la Cloenda del Centenari del naixement de Sor Maria dels Àngels Ginard Martí, germana zeladora del culte Eucarístic.

La festa va consistir en una concentració dels "Amics de la causa de la Beatificació, una ofrena floral i l'encesa d'un fogueró davant la casa on va néixer Sor Maria dels Àngels, al C. Monestir, 51.

Des d'allà tots els assistents varen partir en processó cap a la parròquia, precedits per la Banda de Tambors i Cornetes. A la parròquia es va celebrar una missa, es va presentar el llibre "Sor Maria dels Àngels Ginard Martí" amb la intervenció del Sr. Bartomeu Font Obrador i d'alguns col·laboradors del llibre, va actuar la Coral de l'Escola de Música i els grups de balladors llucmajorers de ball mallorquí, va intervenir la Superiora General de les Germanes Zeladores del Culte Eucarístic i va cloure l'acte del centenari el batle Sr. Gaspar Oliver. ♦

"Correllengua" per defensar el català

La Plataforma de Joves de Mallorca per la Llengua, constituïda per més de 40 entitats i grups juvenils de caire molt divers han convocat un acte reivindicatiu i lúdic per defensar l'ús de la llengua i la cultura pròpies de Mallorca.

El Correllengua consisteix en un recorregut simbòlic portant la "Flama de la Llengua" de Palma fins a Lluc els dies 21, 22 i 23 d'abril, uns 270 km. i unes 600 persones que s'encarregaran de córrer amb la Flama de la Llengua.

En 2n itinerari sortirà a Llucmajor el dissabte 22 a les 9 del matí de davant l'Ajuntament, on es llegirà un manifest en defensa de la llengua, per tal d'aconseguir una autèntica normalització lingüística en tots els àmbits. Es pretén que el poble de Mallorca reaccioni davant aquesta lluita per la llengua.

Immediatament un bon grapat d'atletes llucmajorers aniran agafant la Flama, un quilòmetre cada un, fins arribar a Campos, per llavors seguir fent camí cap a Lluc. ♦

vine a córrer per la llengua

JOVES DE MALLORCA
PER LA LLENGUA

TALLERS
CAÑELLAS - ROTGER

SERVEI OFICIAL

FIAT

Lo último de Fiat ya está aquí. Con más pasión, más amor por el detalle. Fiat presenta el Fiat Punto. Más seguridad, cada centímetro del Fiat Punto ha sido concebido para proteger la vida a bordo. Más temperamento, un auténtico símbolo de fuerza y energía, con una estabilidad y una manejabilidad

superiores a todo lo conocido hasta ahora en su segmento. Más respeto por el medio ambiente, lo que significa la reutilización total de los materiales que lo componen, excluyendo en su producción todo tipo de productos perjudiciales para la naturaleza. Seis velocidades, el Fiat Punto 55

"6 Speed" transforma todos los esquemas convencionales de conducción.

Sensaciones más energéticas y brillantes con consumos reducidos. El Fiat Punto presenta 19 versiones en 3 ó 5 puertas.

Con el Punto, Fiat presenta la nueva Fiat.

FIAT PUNTO. LA RESPUESTA. FIAT

C/. Hispanitat, 19 - Tel. 66 06 47 (Llucmajor)

Informació

Per tal que els usuaris del Centre de Salut Migjorn sàpiguem què han de fer per gaudir dels seus serveis, amb les mínimes molèsties possibles, publicam aquesta normativa, amb els tràmits que s'han de seguir, per sol·licitar els serveis desitjats pels pacients.

Telèfons

CITA PRÈVIA: 66 29 00 / 66 23 00

URGÈNCIES I DOMICILIS:

66 14 11

Quan l'administratiu està atenent una altra gestió, sentireu una música per la qual cosa s'ha d'esperar, sense penjar, que l'atenguin una altra vegada.

CONSULTES DELS METGES

CITA PRÈVIA: Es pot demanar cita prèvia amb vuit dies d'antelació i el mateix dia, abans de les 9'30 h. L'horabaixa, abans de les 15'30 h.

Els pacients de Badia Blava, ho han de fer abans de les 11.30. Si resulta impossible donar cita per al dia sol·licitat, i el pacient no pot esperar, l'atendrà el metge que té assignada aquesta missió. **El pacient sempre és atès.**

AVISOS PER A VISITES A DOMICILI

Aquests són només per si la patologia impedeix el malalt d'anar al centre. Per a urgències, a qualsevol hora. Normals: de les 8 a les 14 h.

BADIA BLAVA: Aquesta consulta es passa els dilluns, dimarts, dijous i divendres de 12'30 a 13'30 h. Les urgències fora d'aquest horari seran ateses pel Centre de Salut de Llucmajor. Només s'atenen les visites a domicili **que tenen caràcter d'urgència.**

AVISOS PER A VISITES A DOMICILI A BADIA BLAVA: Es pot avisar de les 8 a les 11'15 h.

PAC: Cada dia, de 19'30 a 20'30 h. Dissabtes i diumenges permanentment les 24 h. del dia.

CONSULTA COMARE: Cita prèvia. Tel. 66 29 00

ESCOLA DE MARES: Imprescindible consulta abans amb la comare.

CONSULTES D'INFERMERIA: Es pot donar cita amb un mes d'ante-

lació fins al mateix dia, abans de les 9 h. Si és l'horabaixa també es donarà cita fins a l'hora prevista per començar la consulta. Si resulta impossible el fet de donar la cita per al mateix dia sol·licitat, i la petició és urgent, serà atès per qui tengui assignada aquesta missió.

ANALÍTICA: Dilluns, dimecres i divendres, de les 8 a les 8'30 h. No es necessita cita prèvia. La recollida de resultats: les analítiques demanades pel metge de capçalera, es podrà do-

nar cita per a aquest. Les demandes per especialistes s'entregaran de les 12 a les 13 h. per l'auxiliar de clínica.

BOLQUERS: S'entregaran els dijous de les 10 a les 11 h. per l'auxiliar de clínica.

TARJA SANITÀRIA: Es tramita els dimarts i dijous de 12 a 14. Els usuaris han de sol·licitar hora per demanar-la.

FULLS DE RECLAMACIÓ: Es donen a Admissió. ♦

FABRICA DE JOIERIA GARAU

(Ca'n Caieta)

Fabricant Illes Balears 030

Només es fabrica amb or de primera llei (18 K)

DIA 7 DE MAIG
ESPECIAL DIA DE LA MARE
JOIES D'ESTIL MALLORQUÍ

Granets Polseres mallorquines
Cordoncillos Arracades
Aros etc, etc.

NOVETAT ESPECIAL:
Fotos gravades en plaques d'or

C/. Born, 29 - Tel. 66 04 03 - LLUCMAJOR

VIII Diàlegs fe-ciència

Margalida Roig
Foto: Coloma Julià

Un any més el Consell de Pastoral Parroquial ha organitzat durant aquest mes de març els Diàlegs fe-ciència amb l'objectiu d'aturar-nos a reflexionar sobre un tema per tal de prendre consciència de fins a quin punt podia adoptar una forma concreta dins la realitat que ens envolta.

El tema d'enguany, "Com fer poble", respon a un plantejament molt simple. Partint de la premissa que el que ens afecta és sempre centre d'interès, poques coses ens poden afectar a tots tan directament com el nostre poble, perquè no podem oblidar que som nosaltres, tots junts, els qui el formam.

Aquesta poble, testimoni del nostre avui, és una realitat complexa difícil de definir per la multitud de factors que hi intervenen, però que en resum podria respondre al fet d'un grup de persones que ocupen una determinada àrea i estan units per uns determinats vincles, producte d'una història amb uns trets i unes arrels comunes i específiques que constitueixen la seva pròpia identitat.

Conèixer aquesta història pròpia, aquestes arrels, és fonamental a l'hora de dinamitzar un sentiment de poble, que en un principi no és espontani però que es troba en el substrat de tot projecte de futur, tasca aquesta que ens correspon a tots si realment volem ser-ne membres actius, tenint en compte que s'ha de dur a terme dins un marc de solidaritat amb els pobles veïns respectant sempre i en tot moment el pluralisme ideològic.

I, com podem dur endavant la construcció d'aquest projecte de futur, és a dir, com podem fer poble. Si afirmam que un poble és una realitat complexa, podem afirmar que es pot fer poble des de diversos àmbits, partint de la pròpia qualitat humana on la gratuïtat entesa com a entrega als de-

Jordi Vallespir, Margalida Roig (moderadora) i Jaume Oliver

més en serà un bon fonament, passant per les agrupacions organitzades que tinguin com a objectiu reivindicat i potenciar aquest sentiment de poble, fins arribar a un àmbit molt més ampli que és, sens dubte, una de les característiques principals de tot poble, la seva cultura.

Gratuïtat, associacionisme i cultura que han estat realitats presents dins la història més recent de Lluçmajor, si bé es desenvolupaven tenint en compte un moment històric determinat del que els nostres padris en foren protagonistes. I gratuïtat, associacionisme i cultura que formen part del present de Lluçmajor, tal vegada no amb la intensitat que seria de desitjar però per sorpresa de tots els qui dijous ens trobarem a la Sala d'Actes de l'Ajuntament, més del que ens havíem pogut imaginar. Per exemple ¿sabien que tan sols dins el terme de Lluçmajor avui hi podem trobar vuitanta unes associacions de diversa tipologia? ¿o el nombre de festes que cada any es duen a terme?

Cert que trobam mancances, però tal vegada la més gran sigui la de no saber apreciar i valorar així com pertoca el que tenim i el que s'està fent. I és que òbviament cada poble llaura el seu futur, el que significa que som responsables directes del nostre demà més immediat.

Aquests diàlegs Fe-Ciència es realitzaren a la Sala d'actes de l'Ajuntament els passats 16, 23 i 30 de març. A la ponència "Què és un poble" hi participaren: Jordi Vallespir i Jaume Oliver, professors de la UIB; a "Fer poble des de..." hi participaren: Climent Garau, ex-president de l'OCB, Cecili Buele, de l'Associació de veïns del Camp Rodó i Josep Suàrez de Justícia i Pau.

A la Ponència "Lluçmajor: ahir, avui i...quin futur?" hi participaren Joana M. Xamena, diplomada en treball Social i Agustí Solivellas, ex-president Club J.J. Lluçmajor. ♦

8

Restaurant

Gran Via

Noces - Banquets - Comunions
i Bateigs

Informació: Tel. 66 03 17- LLUCMAJOR

Presentació del llibre *Les Figueres Mallorquines*

El llucmajorer Josep Sacarès n'és co-autor

Redacció

Fotos: Antoni Monserrat

El passat dia 24 de març, cap a les 21'30, fou presentat a la Sala Capitular de l'Ajuntament el llibre *LES FIGUERES MALLORQUINES*, escrit pels enginyers agrònoms Josep Rosselló i Joan Rallo i per l'inquiet llucmajorer Josep Sacarès.

L'acte, amb la sala plena de gom a gom, fou presidit pel senyor Gabriel Cañellas, president de Govern Balear i, alhora, president de la Fundació Illes Balears, entitat patrocinadora de l'edició.

Presentà el llibre el professor Guillem Mateu (UIB) que el qualificà d'aportació interessantíssima per al coneixement de l'origen, l'evolució, l'estat actual i les perspectives de futur d'aquest arbre, tan significatiu en la història comunitària mallorquina.

Els autors del text, persones de reconegut prestigi científic, remarcaren, en sengles intervencions, la necessitat de recuperació, conservació i protecció del nostre patrimoni genètic en general i en el cas de la figuera i d'altres espècies vegetals, en particular. Algun d'ells manifestà el desig que el llibre no suposàs un "rèquiem dels figuerals" si no una contribució a la defensa d'un patrimoni propi i comparà la riquesa vegetal que suposen les "castes" de figueres mallorquines amb el cas dels "idiomes, que si es perden no es recuperen".

El president Cañellas en la seva intervenció mostrà una doble satisfacció com a president de la CAIB i com a president de la Fundació esmentada per haver pogut participar a fer realitat una obra de relleu científic i patrimonial. Explicà les actuacions de la fundació que presideix i passà revista a les diverses adquisicions efectuades per l'entitat, la darrera de les quals ha estat el castell de sant Elm. Acabà felicitant els autors de l'estudi. Feren ús de la paraula també el tinent de batle de Cultura, senyor M. Monserrat, i el batle llucmajorer, senyor Gaspar Oliver.

Des de *Llucmajor de pinte en ample* ens afegim a l'enhorabona als autors d'aquest remarcable treball i, de manera particular, el nostre bon amic i col·laborador infatigable, Josep Sacarès.

S'Arenal

VI Recital musical-poètic i diada de Pancaritat

Tomeu Sbert

Aquest mes d'abril, dia de l'Àngel, al pintoresc pont de Ses Set Boques, diada de Pancaritat: una romeria nascuda fa sis anys a l'empar de la Parròquia de la Mare de Déu de la Lactància i coordinada per la revista "s'Unió de s'Arenal", entre d'altres col·laborador. Dia 23 hi haurà un cercaviles. A les 10'30 h. missa per P. Jordi Perelló, rector de s'Arenal, amb ball de l'Oferta. Una hora més tard, sortida cap al Pont. Un cop allà, jocs i balls. A partir de les 16 h. "Capvespre de bauxa", però dues hores abans s'anuncia una "gran torrada".

El dissabte, dia 22, a les 9 hores del vespre, a l'Església parroquial, tindrà lloc un recital musical-poètic que forma part del programa anunciat, amb actuacions d'integrants de l'escola de

Música, cors i coneguts rapsodes. Tot això, significarà un acte cultural d'especial relleu.

El recital poètic nasqué a l'ombra arquitectònica del pont abans esmentat, als quatre primers anys. Ja l'any passat es va fer a l'Església, incloent aires musicals. L'experiència va resultar satisfactòria i per això es repeteix al mateix escenari.

Inauguració oficial

Aquest mes d'abril es procedirà a la inauguració de les obres de remodelació i embelliment de la primera línia, amb l'assistència d'un ministre de l'estat espanyol i apunten que vendrà el Sr. Borrell. L'Associació d'Hotelers que presideix J. Oliver coordina, de moment, aquesta inauguració.

Grup Independent s'Arenal

Es va procedir a la inauguració del local social del nou Grup Independent de s'Arenal, que presideix l'actual delegat de batlia, el Sr. F. Ferré. El local es troba al final del carrer Berga, cantonada amb el carrer Dragonera.

Aquesta revista ha polsat l'opinió del poble a diferents nivells socials, entorn del nou grup que es presenta a les eleccions municipals el proper 28 de maig. Totes les persones consultades opinen que el GIS significa una alternativa important de cara a fer sentir la veu i el vot a l'Ajuntament, amb màxima seriositat, bons modals, no desbaratar ni injuriar i sí unir esforços amb les altres forces polítiques, cercant sempre el millor per a s'Arenal; "no cercam independentisme, cercam autogestió i més atencions de caràcter municipal".

10

Viajes
Xaloki, s.a
G.A.T. 687

VENÈCIA - FLORÈNCIA - ROMA

22 al 28 d'abril

Pensió Completa 57.800,-

PARÍS - EURODISNEY

18 al 28 d'abril

Mitja pensió 59.800,-

OFERTES CAPS DE SETMANA

A MALLORCA

Pensió Completa a partir de 3.000,-

I ara també al **SUPERMERCAT PROHENS** de dilluns a divendres de les 17'30 a les 19'30 hores
Tel. 12 01 64 • LLUCMAJOR

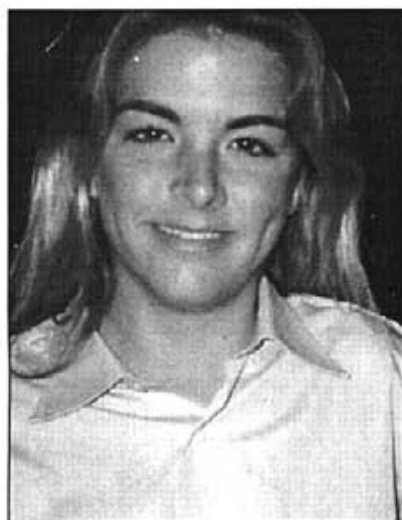
C/. Maria Antònia Salvà, 38
Tel. 26 74 50 • Fax. 26 90 00

S'ARENAL

"SA
NOS
TRA"

CAIXA DE BALEARS

CRÈDIT VIVENDA
AMB
AVANTATGES

Francesca Cerdà, candidata als "Esportistes millors de Mallorca"

han declarat a aquesta revista.

Mirant cap a l'Olimpiada

Entre els esportistes per elegir com a millors de Mallorca del 94, figura una al.lota de s'Arenal. Pertany al C.N.A. i al moment de redactar aquestes línies figura, en votació, en un lloable segon lloc. Ella és Xisca Cerdà.

Començà a navegar quan tenia 10 anys, de la mà de mestre Rafel, ha participat als campionats de Mallorca i de Balears a partir del 81 i, representant Balears participà als d'Espanya el 93 i el 94. Aquest darrer any fou subcampeona nacional femenina i als mundials celebrats a Sardenya aconseguia entrar, altra vegada, en segon lloc. Hem conversat amb ella i està molt entusiasmada. Ha començat a participar en Classe Europa i la seva màxima aspiració és participar a l'Olimpiada del 2.000.

Història de la U.D. Arenal

Aquest any es compleixen 25 anys de la fundació d'aquest club de futbol. Per part nostra, hem de dir que hem preparat en impremta un treball que sortirà en forma de llibret amb el títol de "Història de la U.D. Arenal". Text i fotografies ompliran un centenar de planes. La U.D. Arenal es va fundar la primera del 70. Han estat presidents D. Capó, J. Oliver, G. Amengual, F. Tomàs, D. Paniza, R. Heredia, V. Mateu, C. Mestres, R. Gómez i Joan Vicenç López. L'equip milita a III Divisió Nacional des del 1988-89.

Notícies Breus

El regatista M. Bonet va aconseguir un primer lloc a la regata "Trofeu Agramar". Grup B.

-Jordi Mulet és el nou delegat de l'oficina "Sa Nostra" a s'Arenal.

-El Club Ciclista Arenal ha augmentat considerablement la plantilla de corredors. Un total de 35 són els que participaran a totes les proves mallorquines.

-Catalina Socies és la coordinadora del "Fons Mallorquí de Solidaritat" per a l'aportació d'ajudes al Tercer Món.

-Dia 6 d'aquest mes d'abril el Govern Balear aprovarà el POOT. Si devers els anys 60 i 70 hagués existit una ordenació turística com ara es fa, el creixement de s'Arenal hauria estat ben diferent.

-A les pistes de tennis Son Verí Nou tindrà lloc la celebració del campionat de Mallorca de veterans.

-El firmant d'aquesta informació vol agrair les moltes mostres d'amistat i solidaritat rebudes, aquests darrers mesos, després de sofrir una intervenció quirúrgica, per malaltia coronària, intervenció realitzada pel Dr. Oriol Bonín. ♦

JOIERIA I RELLOTGERIA

**DIA 7 DE MAIG
FESTA DE LA MARE**

Recordau-ho amb joies

Plaça Espanya, n. 24 - Tel: 66 16 02 (Llucmajor)
C/. Ramon Llull, 42 - Tel. 54 19 65 (Sa Pobla)

Campanya per al Burundi

Margalida Salvà, directora del Centre d'Educació d'Adults; Mme. Ndayaye, vídua del primer president democràtic del Burundi i Jaume Obrador, president de l'Associació veïns sense Fronteres.

Margalida Salvà
Fotos: F. Martínez

El Centre d'Educació d'Adults de Lluçmajor-s'Arenal, en el marc del projecte de centre, té com a objectiu entre d'altres, el desenvolupament d'actituds i aptituds de solidaritat encaminades a la realització d'accions concretes relacionades amb la problemàtica social i econòmica que ens envolta, i també la que pateix el tercer món.

Per això, s'ha elaborat un programa de solidaritat amb institucions i associacions que tenguin com a finalitat l'ajut solidari de cara als altres i per promoure entre l'alumnat del centre, un voluntariat ferm i compromès.

Dins l'àmbit d'activitats concretes, hem de destacar la que s'ha duit a terme, juntament amb l'Associació Veïns Sense Fronteres que ha fet possible la presència al centre d'Adults, de Mme. Ndayaye, vídua del primer president democràtic del Burundi, assassinat poc temps després de ser elegit pel poble.

Mme. Ndayaye, dins la seva exposició, va fer història dels fets que desencadenaren l'assassinat del seu marit, dins els enfrontaments polítics i de poder, tot remarcant la falsa imatge que es dona a l'exterior com a simple guerra d'ètnies.

Com a reforç de l'exposició, es va projectar un vídeo on es va poder contemplar la forma de sobreviure del Burundi, els seus costums, la manca d'infraestructures i el treball realitzat per diferents mallorquins desplaçats a la zona dins el projecte de Solidaritat i de voluntariat. Cal destacar, la presència del metge llucmajorer, Miquel Clar.

Entre les propostes de col.laboració que sorgiren de la conferència, es va acordar cursar a la Direcció Provincial d'Educació, una petició per part del Centre d'Educació d'Adults de Lluçmajor-s'Arenal, de convertir-se en centre de recollida de material de primera necessitat destinat al Burundi.

La resposta per part de Direcció Provincial va ser ràpida i positiva.

El Ministeri es va comprometre a adreçar una carta a tots els centres de primària i de Secundària, emmarcada dins l'esperit de l'article 1 de la LOGSE del seu títol preliminar on manifesta: "La formació per a la pau, la cooperació i la solidaritat entre els pobles".

Per tant, segueix la carta, i en col.laboració amb aquesta iniciativa, la Direcció Provincial d'Educació de Balears, convida tots els centres públics d'ensenyament primari i secundari, i centres d'educació d'adults, a participar amb l'entrega de material suggerit per l'Associació Veïns, Sense Fronteres, i per tal que l'entrega es pugui fer de manera coordinada, és convenient que cada centre que vulgui participar en aquesta iniciativa solidària es posi en contacte amb el centre d'Educació de Persones Adultes Lluçmajor, C/D Zaforteza, 7. 0760 s'Arenal. Tel. 26-11-01. Fax: 26-11-01. Tots els dimarts de les 9 a les 14 h.

El material suggerit inclou: màquines d'escriure en desús, màquines de ciclostil, ordinadors, material escolar (llapis, gomes, bolígrafs, carpetes), màquines de cosir, llibres en francès i en anglès, eines de picapedrer, de fuster i agrícoles

El centre d'Adults de Lluçmajor fa extensiva aquesta demanda a tota la població. ♦

SPORTS

ca'n salom

Cordelleria
i espadenyeria

C/. Músic Joan Xamena, 12 • Tel. 66 14 84 • (Lluçmajor)

Sabates
Ca'n Gramet

Venda de mostres • Parells solts

C/. Bisbe Taixaquet, 6 - Tel. 66 03 74 • LLUCMAJOR

La Cadena Marriot vol comprar Son Antelm per construir un Hotel de cinc estrelles

Orenol ha sol.licitat una modificació de la llicència d'obra

So n'Antelm pot passar de balneari fallit a complexe hotelier de gegant Marriott

Francesc Verdera

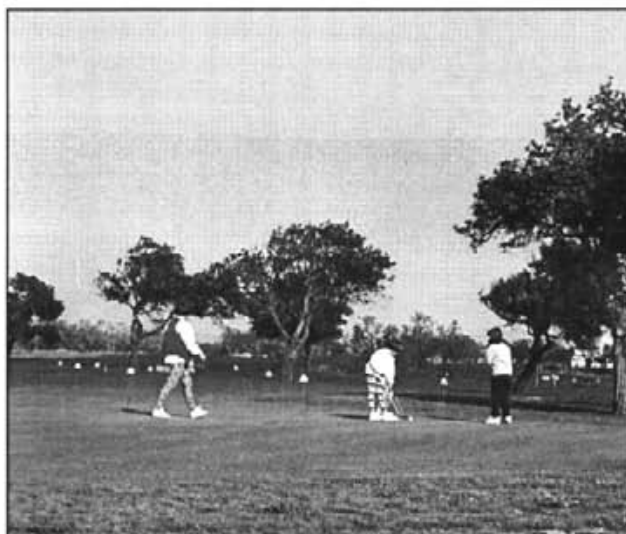
Fotos: C. Julià

El gegant de l'hosteleria Marriot, que no disposa fins ara de cap establiment a Espanya, estudia la possibilitat d'obrir aquest mercat mitjançant l'adquisició de Son Antelm, on es construiria un hotel de luxe. El complex de Lluçmajor va néixer com un projecte de balneari i funciona a l'actualitat com a camp de golf de 18 forats. Fonts d'ambdues parts han confirmat les negociacions que es fan.

L'empresa nordamericana va mostrar un interès notable perquè Mallorca fos el pont d'entrada al mercat espanyol. Per aquest motiu, executius de la cadena es desplaçaren a l'illa i examinaren detingudament la ubicació i les possibilitats de Son Antelm. Però totes dues parts han afirmat que fins ara no es pot parlar d'un acord concret.

Orenol, promotora del complex turístic i camp de golf de Son Antelm, ha sol.licitat una modificació de la llicència d'obres a l'Ajuntament de Lluçmajor. Aquesta modificació ha estat estudiada pels responsables d'Urbanisme i ha quedat condicionada a la seva aprovació per la Conselleria de Turisme, per la Comissió Insular d'Urbanisme (CIU) i també a la presentació del projecte corresponent a les modificacions suggerides. L'ampliació de la capital hotelera centra els canvis demandats, i pareix directament lligada a les negociacions amb la cadena Marriot.

Segons el batle, els promotors de Son Antelm contemplaven la construcció d'un hotel de cinc estrelles, amb capacitat per a 176 places amb un afegit de 16 cèdules aïllades (habitació i bany). La modificació de llicència contempla la supressió d'aquestes cèdules i la seva agrupació en una so-

Les instal.lacions de golf ja estan obertes al públic.

la planta hotelera de dos pisos i solàrium, amb 432 places.

Al passat plenari de l'Ajuntament, Tomàs Garcias va denunciar la celebració de "reunions" que s'havien realitzat a les dependències del Club Nàutic de s'Arenal. També va precisar que no tenia constància de la presència de cap membre del Consistori llucmajorer.

El portantveu socialista va assegurar que s'havia demanat una quantitat de doblers als promotors de Son Antelm, sense especificar en quin concepte. I ampliant la informació, T. Garcias va assegurar que les "reunions havien estat vàries" i també que la sol.licitud d'una quantitat de doblers "havia estat formulada pel responsable d'una entitat bancària de la zona turística" i va insistir en la conveniència de celebrar una sessió plenària monogràfica sobre el tema. ♦

**Servei de begudes
i menjars de qualitat
a bon preu**

Avda. Carles V
Tel. 66 11 17

El Grup Popular al Parlament Balear defensa l'ampliació del Club Nàutic de s'Estanyol

El vot contrari dels diputats del PP impedeix que prosperi una iniciativa del PSM per protegir la costa estanyolera.

Vista general del Port i la seva ampliació

Redacció

El Parlament Balear ha rebutjat, amb els vots en contra del Grup Popular i del diputat trànsfuga Jaume Peralta, una proposició de Llei presentada pel PSM amb la finalitat de protegir íntegrament la costa entre s'Estanyol i sa Ràpita. Els nacionalistes, que han mantingut contactes amb l'Associació de Veïns de s'Estanyol, pretenien que el Parlament elevàs el grau de protecció de la costa estanyolera i impedís, d'aquesta manera, la polèmica ampliació del port esportiu.

El grup socialista del Parlament va votar a favor de la proposició del PSM mentre que els diputats d'Unió Mallorca varen optar per l'abstenció. El portantveu d'UM, Miquel Pasqual, va defensar la posició del seu grup dient que el seu partit, si bé és contrari a l'actual projecte d'am-

pliació perquè el troben desmesurat, pensa que el grau de protecció proposat pel PSM és excessiu perquè afirmen que impediria qualsevol ampliació de l'actual mollet. El portantveu d'UM va manifestar-se a favor d'una ampliació moderada de les actuals instal·lacions.

Tot i aquesta discrepància, tots els grups de l'oposició, PSM, PSOE i UM, coincidiren a criticar l'actual projecte i, especialment, la manera en què s'ha tramitat. Segons els portantveus de l'oposició aquest projecte no ha passat a exposició pública, amb la qual cosa s'han vulnerat els drets dels residents a la zona i dels actuals usuaris de l'avarador que no han estat informats ni han pogut presentar alegacions contra el projecte.

Segons Maria Antònia Vadell, diputada del PSM, l'ampliació del port esportiu degradaria el medi ambient de la zona, afectaria negativament el litoral, la fauna i flora ma-

SA FILOA

C/ MELIÀ, 3 - LLUCMAJOR

La Palmera

Histodiador Terrasa, 37
Teléfono 66 04 69
LLUCMAJOR (Mallorca)

rina i els recursos pesquers i, a més, rompria la fesomia de s'Estanyol alterant el caràcter de llogaret tradicional que encara conserva.

De la seva banda, la portantveu del PSOE insistí en aquests arguments i també alertà contra la possible massificació de la zona.

En canvi, el portantveu del Partit Popular, el diputat González Ortea, féu una aferrissada defensa del projecte d'ampliació del club i desqualificà els grups que s'hi oposaven. Del PSM en digué que tenia una actitud testimonial i de perpètua oposició, pròpia -afirmà- de qui no fa comptes d'arribar al Govern. Més crues varen esser les desqualificacions de la portantveu socialista, de qui digué que no sabia ni mirar un planell.

Segons González Ortea el projecte d'ampliació creava una oferta de qualitat que milloraria molt la zona i que, a més, era un projecte que comptava amb la legítima aprovació de les institucions democràtiques: l'ajuntament de Llucmajor i el Consell Insular de Mallorca. A la proposta de l'oposició de fer un referèndum a s'Estanyol sobre aquesta qüestió, el portantveu del PP respongué que, en una democràcia, no es governava per referèndums sinó a les institucions.

Varen assistir, com a espectadors, a la sessió del Parlament un nodrit grup de veïns de s'Estanyol que a la sortida varen fer comentaris molt desfavorables contra els arguments adduïts pel PP per oposar-se a la protecció de la costa estanyolera. Tanmateix, insistiren els estanyolers, pensen continuar lluitant per impedir aquesta ampliació, un projecte que confien de poder aturar. ♦

Raons contra una ampliació

(L'encepegada del gegant)

Antoni Llompart
PSM-Llucmajor

Una vegada més, el PP ha fet servir l'argument de l'oferta de qualitat per justificar el seu suport a un projecte de caràcter purament especulatiu.

L'ampliació del club nàutic de s'Estanyol, contra el que va dir el portantveu del PP al Parlament, no millorarà la qualitat i els atractius de la zona: els destruirà en destruir-ne l'encant principal, el caràcter. Ja fa bastants d'anys que els caps més clars de l'empresariat turístic mallorquí tenen ben clar que l'única garantia per al futur de l'economia insular és mantenir el caràcter i la fesomia del país: mantenir els atractius que l'han fet un lloc amb personalitat pròpia i digne d'esser visitat. El PP, en canvi, en nom d'un progrés molt mal entès, insisteix a mantenir el ritme de massificació, amb amb l'excusa de la qualitat.

I el que és veritat pel que fa al futur del turisme també ho és pel que fa al futur de la inversió immobiliària. Si s'Estanyol mantén la seva tranquil·litat i el seu caràcter pot aspirar a ser un d'aquests racons de Mallorca que encara no han estat desfigurats per la cel·lulitis urbanística. Un racó que no tindrà preu: valorat, apreciat, conegut, desitjat. Si, en canvi, optam per engreixar -créixer, diuen ells!- el valor dels immobles de la zona decaurà irremissiblement. Pareix mentida que s'hagi de discutir una cosa tan evident a un poble que té per mostra i experiència la massificació de s'Arenal.

I, desfet l'argument principal, recordem que sobren raons per negar validesa a un projecte que, per no tenir, o té ni un estudi d'impacte ambiental ni un estudi financer presentables. Un projecte que comet errors de bulto de quasi tres-cents milions de pessetes en argumentar la seva viabilitat econòmica. Un projecte que reconeix, explícitament, que no és possible -perquè no volen fer-ho!- avaluar les seves conseqüències sobre el medi ambient local. Un projecte que arrabassa a s'Estanyol un equipament públic essencial: l'avarador ("es varadero"); i tot això sense haver donat audiència als afectats. Un projecte que compta amb l'oposició de bona part del veïnat i dels usuaris de l'actual mollet. Un projecte econòmic inviable, formalment indocumentat i urbanísticament impresentable. El Parlament podria haver esmentat l'error que va cometre l'Ajuntament en donar-li el vist i plau, però no ha volgut fer-ho. El PP és l'únic animal que travella tres vegades amb la mateixa pedra. Però la seva ensopegada serà la del gegant: estrepitosa, memorable, topònica. ♦

RECREATIU

EL

REY LEON

13-14-15-16-17 ABRIL

DIJOUS : 15.30h 18h

DIVENDRES: 15.30h 18h

DISSABTE: 18h 22h

DIUMENGE: 15.30h 18h 20h

DILLUNS : 15.30h

L'Ajuntament de Lluçmajor té un deute de 1.361 milions

Segons el PP, 1.084 milions de pessetes corresponen a la gestió socialista

F. Verdera

L'endeutament del consistori de Lluçmajor puja a 1.361 milions de pessetes, segons un butlletí informatiu distribuït als ciutadans pel grup municipal del Partit Popular. Del total del deute 1.084 milions de pessetes són arrossegats de les anteriors gestions del govern municipal socialista, mentre que 277 milions corresponen a l'actual legislatura del PP.

El deute viu -sempre segons les dades comptables facilitades pel PP-, és a dir, els préstecs subscrits pel PSOE fins al 15 de juny del 91 pujaven a 108.646.000 pta. i corresponien a aquestes partides: depòsit son Verí, obres a Badia Blava, préstecs pel polígon industrial amb diferents entitats bancàries i crèdits de menor quantitat.

El plenari municipal del 28 de desembre de 1994 va aprovar per unanimitat l'auditoria realitzada per Ernest & Young de la gestió municipal socialista tancada dia 15 de juny de 1991, que mostra un "forat de 620 milions de pta." perquè "es va comprometre una despesa sense tenir

l'ingrés corresponent".

D'altra banda, després de l'esmentada auditoria es tancàs, l'Ajuntament va haver de pagar factures d'obres realitzades sense expedient, sense pressupost i sense finançament i fer front a les despeses compromeses pels responsables socialistes per un import de 99.068.800 pta.

Aquesta xifra correspon, entre altres conceptes a la compra-permuta de l'aprofitament mitjà del Club d'Hivern i del Club Estiu; Camp Municipal de Lluçmajor, part de la compra de terrenys per a piscines, soterrani de la guarderia de s'Arenal, etc.

Finalment, pel que fa al deute, que podem qualificar d'herència, el butlletí informatiu del PP assenyala una partida de 257.301.000 pta. que corresponen a "obres iniciades durant la legislatura socialista sense projecte, amb projectes incomplets o defectuosos, que s'havien d'acabar".

El PP assumeix 277 milions

El PP assumeix la responsabilitat d'un deute de 277 milions de pessetes, contret durant la seva gestió per la compra de Can Clar, hotel Maracanà, construcció de la bassa reguladora, ampliació del cementiri municipal, obres addicionals a l'Avinguda Miramar i altres inversions.

El deute de 1.361 milions de pessetes es reduirà per amortització a 150 milions enguany. "Les obres començades s'acabaran i no hi ha cap despesa plurianual. A més, s'han finançat i s'han duit a terme altres inversions amb càrrec a recursos ordinaris, és a dir, sense endeutament". ♦

16

FUNERÀRIA

Nostra Senyora de Lluc

A. SASTRE

C/ Revetla 9 i 11.

Tel. 62 01 46 (Santa Maria)

El Sr. Sastre de Santa Maria, gerent de la Funerària Ntra. Sra. de Lluc, ha nomenat un representant per atendre qualsevol servei funerari, per informar sobre els preus, per poder concertar el servei que es desitgi amb antelació i per poder evitar qualsevol sorpresa.

El nostre representant atindrà serveis particulars i de la nostra Companyia d'assegurances les 24 hores.

C/ Ciutat, 127-1r. Tel. 66 18 62

(Lluçmajor)

ANTÒNIA ISERN

major

net

Perruqueria unisex

C/. MAJOR, 7 • LLUCMAJOR • TEL. 66 13 59

Maria del Carme Roca publica el seu primer recull de poesies

S. Cardell

Un llibre de poesies de na Carme de la llibreria Roca, de Lluçmajor, acaba d'aparèixer. Duu un títol prou suggestiu per a invitar a la seva lectura: **Senzill ramells de paraules**

Ella, plena d'amor envers dels possibles lectors i dels seus propis familiars, el dedica als seus nebots, Nicolau i Caterina.

L'obreta, pulcrament impresa a Grafimut-Lluçmajor, embellida amb dibuixos de les pintores Mª Antònia Noguera i de Francesca Garcies i de l'autora, prologada pel Sr. M. Bota Totxo i amb un pòrtic de J. Mascaró Passarius, consta de 152 pàgines amb un format de 21x14 cm.

Na Carme l'ha estructurat així:

1. Als dos infants que m'estimen (18 composicions).
- 2.- Del meu estimat Lluçmajor (14 comp.).
3. Religioses (8 comp.).
4. Petites gaubances (23 comp.).
5. Del ruir de la natura (29 comp.).
6. Flors i ocells (8 comp.).
7. A la vora de la mar (8 comp.).
8. Lluçmajoreres (10 comp.).
9. Recança i sofriment (8 comp.).

Les poesies més nombroses són les compreses al capí-

tol 4 -Petites gaubances- i les de 5è -Del ruir de la natura-. Heus ací, doncs, el perquè hom dóna a na Carme el nom de poetessa lírica.

Diu en Mascaró Passarius: "Cada vegada que he llegit un poema de na Maria del Carme, el cor m'ha bategat d'emoció perquè hi posa tot l'impuls del seu cor i tota la força expressiva de la seva ànima".

En Bota Totxo assegura: "Una veu nova ha volgut exalçar la bellesa de la seva terra nadiua. Una veu senzilla, humil, emperò curulla de sentiment, d'amor i d'esperança. I, sempre, ben convençuda del seu temperament i de l'ímpetu humanitari de les seves ànsies".

El mateixa, l'autora, escriu: "A tu, amic, amiga, que tens desigs de llegir aquest humil recull de poesies, vull dir-te, que compondre'l, hi he dedicat hores i hores de meditació i que hi he posat tot el meu cor: tota la meua íntima sensibilitat".

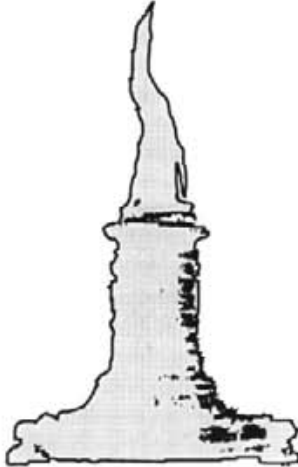
Una sensibilitat, és ver, que els lectors pregonament li hem d'agrair i, tot felicitant-la per la seva producció poètica aparentment modulada a mitja veu, desitjar-li renovades curolles per tal que vegin la llum altres produccions literàries que, sens dubte, amorosament i íntima guarda. ♦

17

Restaurant

"AL SEU GUST"

CHEF: PEP MARTÍNEZ

LOCAL CLIMATITZAT

TANCAT ELS DILLUNS

C/. NICOLAU TABERNER, CANTONADA PASSEIG JAUME III. TEL. 12 03 12

Antònia Maria Prats Garcia
Associada n. 564

P PRATS - GARCIA

ASOCIACION EUROPEA DE PROMOTORES INMOBILIARIOS

Plaça Espanya, 59 - 1r - esq. • Tel. 12 07 24
Fax. 12 06 74 (Lluçmajor)

CENTRE DE PREPARACIÓ AL PART

Catalina Serra Calafat
(Comare)

També hi ha servei de massatges terapèutics

Cl. Rigo, 73 - Tel. 66 24 90

Quatre mots

Antoni Coll, president APA Jaume III

Catalina Font

Foto: C. Julià

-Quines són les línies de feina bàsiques d'aquesta nova APA?

-Les línies bàsiques d'actuació no són d'altres que les que el Reial Decret 1533/86 d'11 de juliol, atribueix a les associacions de pares d'alumnes, en desenvolupament del dret d'associació que la Llei orgànica de l'educació regula a l'article cinquè. Per tant, són la col.laboració dintre de les activitats educatives del centre, la promoció de la participació dels pares en la gestió dels centres, així com l'assistència dels pares en l'exercici dels seus drets com a tals. Això són en definitiva les línies bàsiques de caràcter general, ara bé, passant a allò concret que de veritat és el que interessa podem dir que una vegada mantingut el primer contacte amb els pares a través d'una assemblea extraordinària i després d'una primera presa de contacte d'aquesta nova Junta, com tu dius, s'observen dins el centre una sèrie de mancances, com són, la inexistència d'una aula d'audiovisuals, així com un laboratori de naturals, una aula d'informàtica, un gimnàstic. Igualment és convenient l'organització d'una biblioteca que permeti als nins poder fer-ne un bon ús. Apart del tema de l'espai, dintre d'un altre ordre creiem que l'associació pot ser i seria molt convenient que ho fos, un instrument per desenvolupar tota una sèrie d'activitats d'ordre extraescolar, per tant aquesta preocupació de gestió d'un nombre d'activitats que puguin ser atractives per als nins i també per als pares, és una de les línies d'actuació esmentades. No podem oblidar que el Consell Escolar va aprovar la iniciació del procés d'estudi i consulta de la unificació de la jornada. Si els pares decidim que el més convenient és unificar la jornada serà necessari oferir una sèrie de possibilitats als infants per tal que puguin distreure's i formar-se al mateix temps.

És una preocupació important de la Junta el que la comunicació amb els associats sia prou àgil i fluida, tenim clar que si no és així, no té sentit la nostra feina. Sabem que comptam amb l'inconvenient comprovat a nivell de totes les illes que la participació dels pares és poc significativa. Ara bé, també és veritat que no ens preocupa tant el nombre com l'interès dels associats, malgrat numèricament siguin pocs, i així parèixer que es va demostrar amb l'assemblea general que te comentava.

-Amb quines condicions es troba l'edifici del Col·legi Públic Rei Jaume III?

-M'acabes d'esmentar el que sense cap dubte és avui el problema més important sobre el que feim feina. Com a fruit de les primeres gestions que vàrem dur a terme es va detectar que l'estat de l'edifici era preocupant. Immediatament vàrem traslladar aquesta preocupació tant al nostre Batle com al ministeri en la persona del seu Director Provincial. A partir d'aquí es va fer un estudi que confirma la

necessitat de fer-hi una sèrie de reformes i es varen obrir converses amb les dues institucions que he esmentat, les quals i malgrat les dificultats pressupostàries es varen mostrar molt receptives i sensibles amb el problema, i al dia d'avui, fruit d'aquesta sensibilitat, podem dir que aquestes converses estan avançades amb el sentit d'iniciar un pla de reforma total de l'edifici aprofitant per dotar-lo dels serveis amb els quals avui no compta.

-Com són les relacions amb l'equip directiu?

-Les relacions amb l'equip directiu i particularment amb Don Joan Monserrat, són cordials. Aquesta Junta desitja que la coordinació i la col.laboració siguin el que dominin la relació dels professionals de l'ensenyament i la nostra associació. Volem que els mestres vegin en nosaltres un instrument de suport i col.laboració en tot moment respectuós amb la seva feina. Per altra part, els mestres dins les, fins ara poques activitats organitzades no solament hi han col.laborat sinó que alguns d'ells s'hi han engrescat directament. ♦

Enquesta

*Quin balanç faríeu
d'aquests quatre darrers
anys de govern municipal?*

Sor Maria Adrover.
religiosa dels Sagrats Cors

Trob que ha anat bé. Han fet millores al poble, perquè han fet voravies, no és veritat?

Maria Ballester.
Oficinista

La veritat és que jo no em fic molt en política, però a simple vista, el que es veu damunt damunt, tothom parla de molts deutes i que ningú no paga p'enlloc. És l'únic que puc dir.

Tomeu Barceló.
Jubilat

Trob que ho han fet bé. Han tengut bona voluntat i han fet el que han pogut.

Silvestre Bonet.
Serigrafista

Dolent. No nefast, però sí dolent. Perquè consider que, senzillament, no es nota aquesta "burrada" de deute que hi ha a l'Ajuntament. No es nota que hagin fet res. Ells diuen que és a causa de les obres que comencaren els socialistes, però no es veuen enlloc, aquests doblers. Només es veuen les piscines, però pel que fa a la resta, res.

Maria J. Pachecho.
Estudiant

Bé, encara que no estigui molt informada sobre la política del poble, trob que no han fet gaire cosa i sobretot en el tema que m'interessa més, que és el de la joventut: fatal. No he notat cap canvi al poble durant aquests darrers quatre anys i pel que fa al tema de la gent jove, és un tema ben mort.

L'Orquestra de Cambra de l'Associació Amics de la Música de Lluçmajor donà un concert al Conservatori de Tarragona

Crònica de la visita de l'Orquestra Lluçmajorera a la ciutat de Tarragona

20

Joan Salvà Caldés
President de l'Associació Amics
de la Música-Lluçmajor
Foto: F. Salvà

Aquesta visita és la cloenda de l'intercanvi d'orquestrades de cambra entre el Conservatori de Música de Tarragona i la de Lluçmajor. És una iniciativa de l'Àrea d'Ensenyaments artístics de la Generalitat de Catalunya.

El dia 10 de març passat serà un dia que els joves estudiants de música lluçmajorers, de l'Associació Amics de la Música, no oblidaran mai. Foren els protagonistes del concert que tingué lloc a la vella ciutat romana de Tarragona amb un repertori musical que va meravellar l'auditori que omplia la sala de concerts del Conservatori taragoní de gom en gom. Els pares que acompanyàrem l'ambaixada

musical ens sentíem orgullosos del bon paper fet pels novells músics de la nostra ciutat. Per això no podem deixar de manifestar el nostre agraïment al seu director, Ferran Vaquer. Desitjam poder repetir concerts semblants a la nostra ciutat en dates properes.

Però no tot va ser tocar i sentir música. També ens omplírem els ulls admirant el que fou una gran ciutat de l'imperi romà. L'acollida entranyable dels tarragonins vers nosaltres ens va fer sentir com a casa nostra. Els nostres alumnes estaren allotjats en famílies, tal com ja havíem fet nosaltres quan ells vingueren a Lluçmajor, la setmana abans del passat Nadal. Si l'acollida per part de les famílies respectives fou magnífica també ho fou la de les institucions de Tarragona i Generalitat de Catalunya. Ambdues entitats ens donaren incomptables mostres de simpatia i admiració. No podem deixar de manifestar públicament la

nostra gratitud a tal comportament.

A l'arribada a l'aeroport del Prat la professora de cant del Conservatori, Teresa Català, ens esperava juntament amb un autocar que ens conduí a Tarragona. Eren les 12 del migdia. Un cop arribats a la capital de Tarraconense ens portaren a la Diputació on el seu President ens donà la benvinguda al mateix temps que ens ofería un bufet fred molt d'agrair a aquella hora. A l'horabaixa tingué lloc el concert, en el marc d'un preciós conservatori, enveja de tots nosaltres per la seva qualitat estructural, arquitectònica i de mitjans musicals posats a l'abast dels estudiants de música. En acabar l'acte la representant de l'àrea d'ensenyaments artístics de la Generalitat, Maria Josep Prats, ens dirigí unes paraules de felicitació i benvinguda i aprofità per suggerir als nostres governants autonòmics una millor disposició cap a la música. Cal dir que en representació de la Conselleria d'Educació del Govern Balear hi era el seu Director General, Sr. Casesnoves. Després dels parlaments de rigor i per deixar constància de la nostra passada per Tarragona deixàrem al Conservatori un obsequi commemoratiu, el qual ens havia estat donat per l'Ajuntament de Lluçmajor. I altra vegada ens obsequiaren amb un sopar.

El dissabte, dia 9 de març, tinguérem un guia que ens acompanyà a visitar a compartir milers d'anys història. Les seves explicacions ens mantenien bocabadats davant la majestuositat evident de les deixalles de la història romana a la ciutat de Tarragona. Les murades, el circ, el fòrum, arcs, aqüeductes, la Catedral...

El diumenge, al matí, el Director del Conservatori, Sr. Sanchis, ens obsequià amb una visita en autocar al Real

Monestir de poblet. Indescriptible és la sensació que se sent dins el cos en aquell monestir dels monjos de Císter. Per qualque cosa Jaume I, el Conqueridor, decidí acabar la seva vida allà així com tots els altres reis de la corona catalana-aragonesa. Altra volta, una guia ens anava explicar, fil per randa, la història d'aquell real lloc, tan apropiat a nosaltres per la comuna història que agermana la nostra cultura. No podem deixar de manifestar el Sr. Sanchis, l'agraïment per haver-nos emportat a aquella contrada, la de Montblanc i de Poblet, terres de vinyes i bons vins. Impressionant veure la tomba de Jaume I, juntament amb els seus successors, fundador de la nostra dissortida Pàtria.

I del monestir de Poblet, després d'un emotiu ecomiadament a la gent que tan meravellosament ens havien fet hostes seus, reemprenguérem la tornada cap a l'Illa, on arribàrem dins una tempesta d'aigua i vent cap a les set del capvespre. Una cosa més no puc deixar de manifestar, i és que les facilitats i entusiasme de les Institucions del Principat per fer possible aquest intercanvi musical estan molts d'anys llum distants de les que nosaltres els poguérem oferir quan la seva visita a Mallorca i a Lluçmajor. Ho dic, només, perquè és possible quedar bé en poca cosa.

Per acabar, la Junta Directiva de l'Associació Amics de la Música, vol manifestar el seu agraïment a la directora de l'Escola i professora del Conservatori de Palma, Margalida Monserrat, per haver acceptat l'oferta de l'intercanvi. Malhauradament, Margalida Monserrat no pogué venir per mor de la malaltia greu de la seva mare. ♦

80 C.V. AIRE ACONDICIONADO

**NO TE RESISTAS.
VEN A VERLO.**

Nuevo Clio Wind
¿Y quién quiere uno grande?

BARTOMEU JAUME NADAL, S.A.

Ronda Migjorn, s/n - Tels. 66 01 40 i 66 00

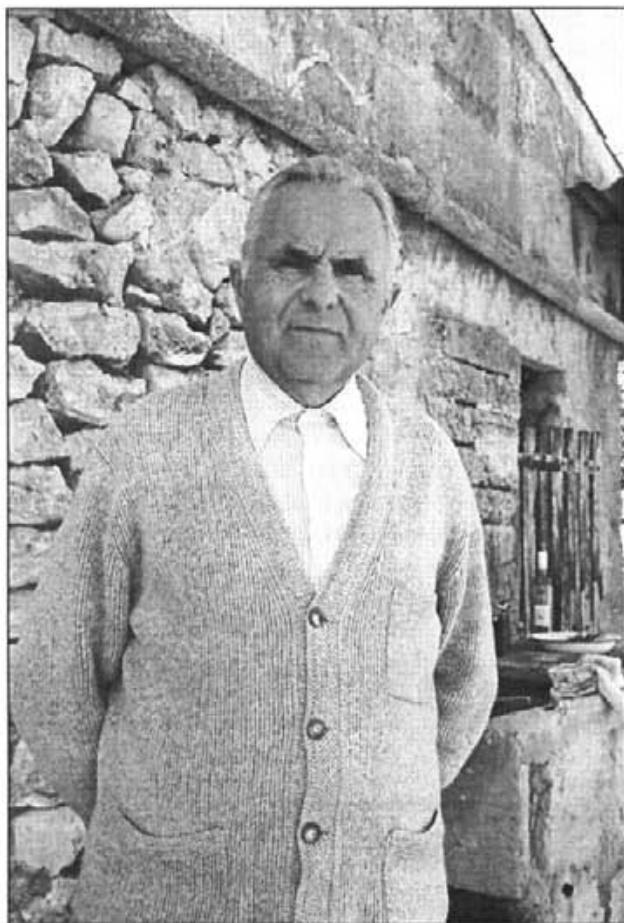
De noms i de llocs (XXV)

Llucamet

C. Calviño
F. Capellà
A. Ginard
F. Jaume
F. Mut
Fotos: C. Julià

Acabat l'estudi toponímic de s'Àguila ens endinsam en una altra de les possessions de la nostra estimada Marina: Llucamet. Per aquest motiu i per haver arribat aquesta secció al número XXV, volem aprofitar per **DONAR LES GRÀCIES** a tots aquells llucmajorers i llucmajoreres, que contestant a les nostres preguntes i entrevistes o facilitant-nos aquesta tasca han fet possible fins avui **CONEIXER PART DEL NOSTRE PASSAT**, contribuint a **RECUPERAR LA TOPINÍMIA** del nostre municipi, ja que si no hagués estat per ells i elles segurament molta d'ella s'hauria perduda.

No som nosaltres tots sols -els qui duim a terme la secció- els qui contribuïm a **FER HISTÒRIA I CUL-**

Climent Noguera

TURA, ni som nosaltres tots sols els qui ajudam a que les **PRÒXIMES GENERACIONS** tinguin a l'abast aquests topònims. **SON TOTS** els qui, més a més, han contestat o han fet possible que noltros poguem dur a terme aquesta labor de recerca, els qui hi contribueixen.

A tots ells, que **ESTIMEN LLUCMAJOR, LA SEVA HISTÒRIA I LA SEVA CULTURA, MOLTES GRÀCIES.**

La possessió de Llucamet està compresa entre s'Àguila i s'Allapassa, per donar-nos a conèixer els seus topònims aquest mes hem parlat amb en Climent Noguera Nadal nascut a Llucmajor el dia 13 de setembre de 1929 i amb la seva dona na Catalina Gelabert Jaume, també llucmajorera nascuda el 13 de desembre de 1931. Com hem expressat abans volem donar-los les gràcies per totes les atencions que han tingut en tot moment amb nosal-

SEMAR

Industries Semar, s.a

C/. Tomás Moserrol, 6 - 8
Tel. 66 01 57 - Fax: 66 29 01 (LLUCMAJOR)

DISTRIBUCIONES

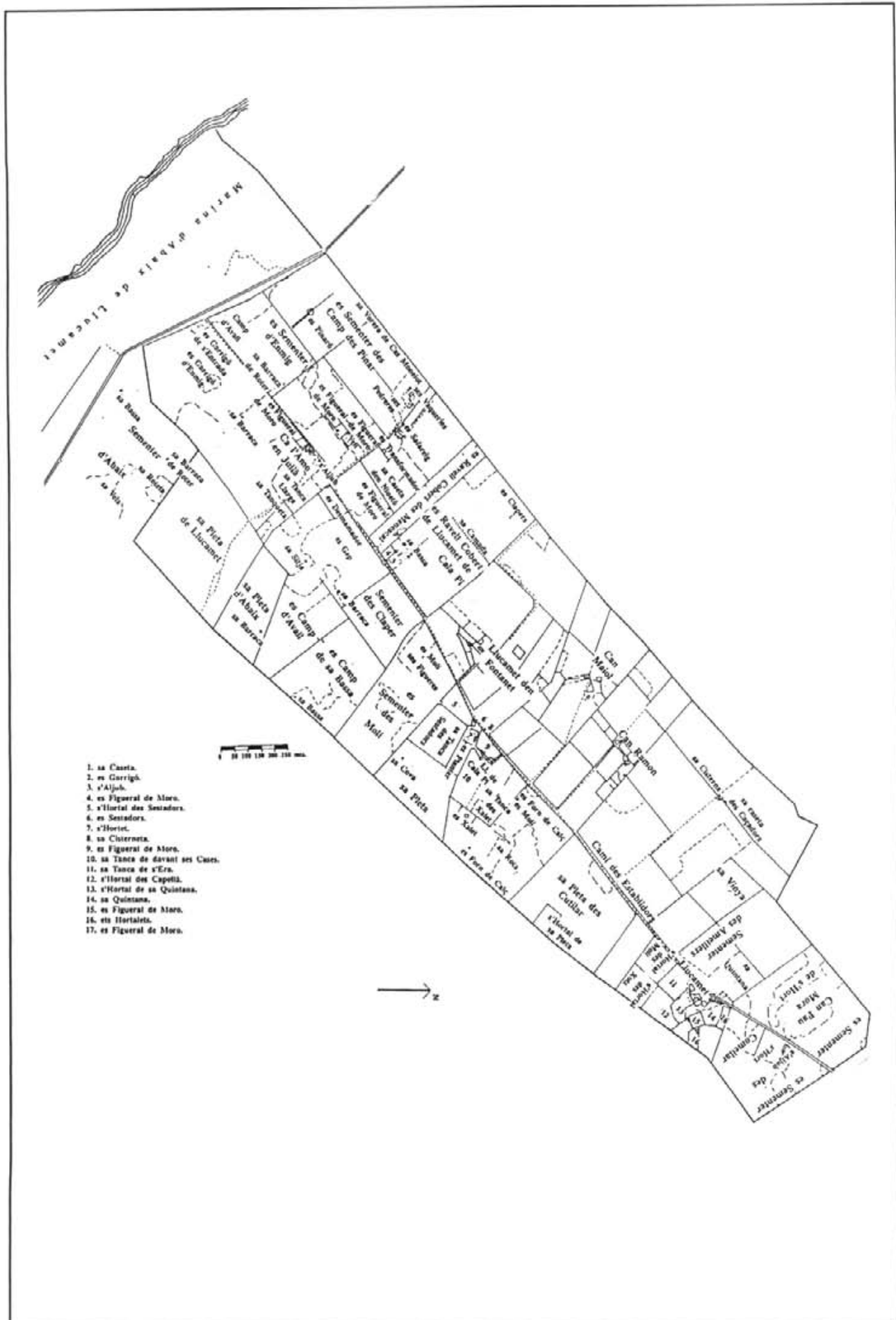

La Sirena, S.A.

- Embotits
- Cuixols
- Formatges

Avda. Carles V, s/n Tel. 66 23 11 (Llucmajor)

TOPONÍMIA

Lluçanet

tres, així com també a en Marc Gelabert Vidal "de Lluçanet".

-Ens podrieu dir si hi passen torrens per aquí?

-Sí, n'hi ha dues branques, un mes gros que l'altre. El mes gros, l'any que va fer les torrentades que causaren tantes destrosses a Santanyí duia tanta de força que va tomar totes les parets per on passava. Teniu en compte que aquí caigueren noranta litres, però ho va fer tot seguit, en una sola vegada.

Un ve de per dedins s'Allapassa, fins i tot, de sa Torre. Sa Torre és l'esquena. Passa per dins l'hort, allà hi ha un cap-rec amb unes pedrottes grosses i va cap a ses Rotes Noves.

Quan noltros ho compràrem, l'any 1964, record que dins un comellar hi tenien sembrats melons i varen anar a pegar dins sa Pleta. Se'n va dur la paret i noltros la vàrem refer. L'any que va fer tant de mal va tomar la vella.

-Quins són els sementers més bons?

-Jo crec que el millor és s'Ameterlar, sa Coma, s'Hortet a dins els Corralets també hi ha un tros bo.

-Basses, barraques, n'hi ha?

-Dins es Revell Cobert hi ha una bassa tapada de pedres, en volta i una barraca que devia esser de roter. Hi ha també dues barraques de porcs, d'aquestes de curucull i a dins els Corralets hi ha encara el rotlo d'una sitja.

-Recordau alguns dels establidors que compraren a Lluçanet?

-L'amo en Julià va comprar a dins es Camp de s'Aljub; l'amo de Betlem es Revell Cobert; el pare "des Coix de Son Noguera" es Corralets; "es Vell Barraquer", "es Fideuer de Campos, ses Rotes Noves; "en Barqueta" Can Maiol; en Ramon Can Ramon. El Padrí d'en Pedro Bonet Roig "es Farolista", també hi va comprar.

-Sabeu la procedència dels topònims?

-Es desmamador perquè hi diuen

els anyells, es Camps de Sa Bassa perquè hi ha una bassa natural, es Gep perquè fa una mica de turó, es Sementer des Claper perquè hi ha un claper. Es Corralets perquè hi ha uns talaiots.

-Per acabar, voldrieu dir alguna cosa més de Lluçanet?

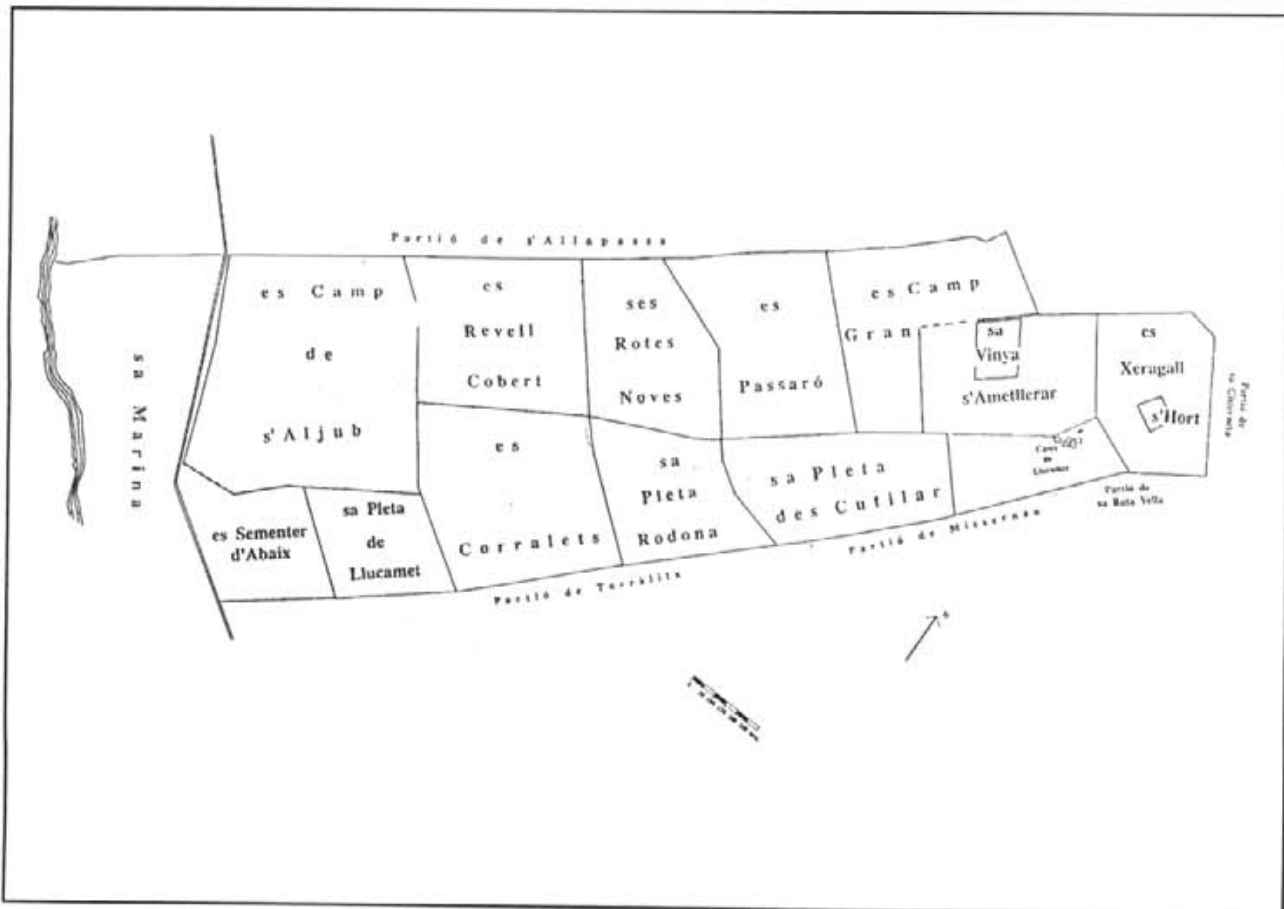
-Ameterlar n'hi havia quasi a dins es Sementer de s'Ameterlar, alzines no n'hi ha i de savines tampoc. De pins a dins es Cutillar. Hi ha tortugues i també gavines i moixos.

Bassa tapada de pedres dins es Revell Cobert.

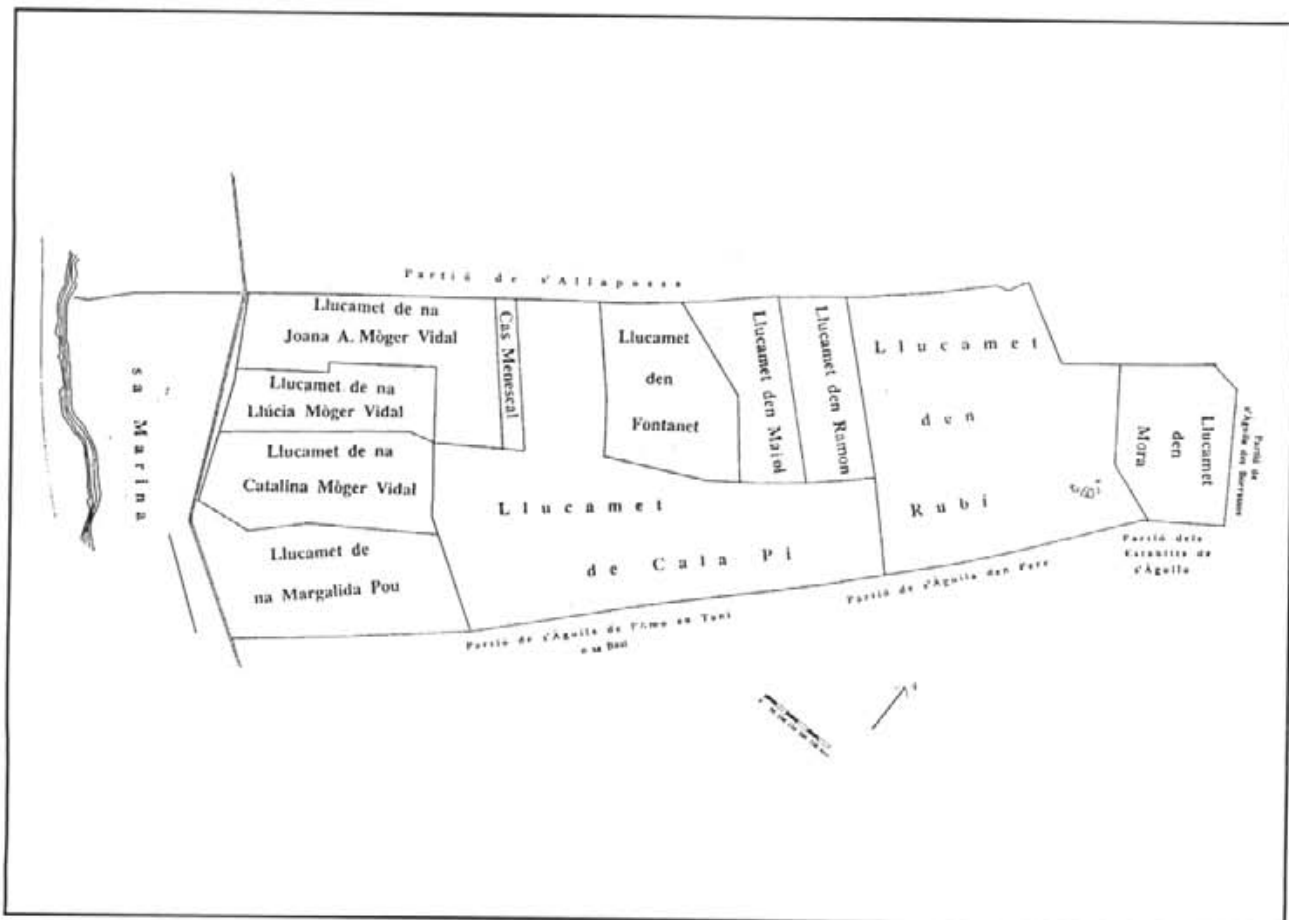
TOPONÍMIA

Sementers vells ▲

▼ Partions d'ara

25

Cartes

Puntualitzacions a l'escrit "Rua '95" del passat mes de març

26

Ventura Homar

1ª La batedora que va participar a la Rua, encara que en Nofre Mut va participar i ajudar, no era ell el principal responsable ni el qui va tenir la idea. Aquesta ja feia uns anys que covava dins del cervell d'en Ventura Homar.

2ª La mateixa batedora el passat estiu va fer les messes (o batudes) a Son Bernat de Randa. Des de les faves passant pel blat, ordi i fins i tot ciurons (com es feia antany). La foto adjunta ho demostra i en tenim d'altres, així com

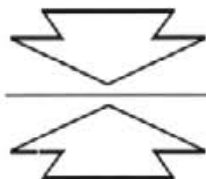
també vídeo.

3ª A Son Bernat de Randa hi ha sembrades més de dues quarterades de faves. Tots els qui volgueu pujar a finals de maig a segar-ne basta que dugueu una falç ben esmolada.

4ª La batedora enguany endemés de batre les faves a Randa, té previst anar a batre a la possessió de Ca'n Perdiu a Felanitx. Si no ho creis ho podeu venir a veure per Sant Joan. ♦

CENTRE RECONeixEMENT MÈDIC - PSICOLÒGIC

Antoni Isern Oliver

METGE OCULISTA

Dra. Núria Busquets
(EQUIP CLINICA JUANEDA)

CERTIFICATS MÈDICS
PER AL PERMÍS DE
CONDUIR I D'ARMES

OBERT ELS DILLUNS
de 17 a 19'30 hs.
C/ Antoni Garcias 1-A
Tel. 66 22 82 (Llucmajor)

CITA PREVIA
Tel. 66 22 82 - 88 94 58

Xerrades de cafè

Tertúlia pessimista

-Es coneix que s'atraquen les eleccions municipals.

-Jo encara no ho he conegut molt.

-Ni jo tampoc.

-Perquè estau fora de l'ambient polític municipal.

-Sí, jo només em preocup dels meus problemes, i en tenc a bastament.

-I jo també.

-Tanmateix els polítics de cada dia estan més desprestigiats perquè amb les promeses de resoldre tots els problemes del poble,

el que fan, quan guanyen, és arreglar els seus i els de les seves famílies.

-I bé que fan...

-És que els diaris i la Televisió no s'aturen de donarnos cada dia la tabarra d'en Roldán, Filesa, De la Rosa, Guerra, Brokerval, etc. etc., i ens foten tota la moral política que poguem tenir...

-Sí, en aquest pas no creurem en cap Partit Polític.

-Així pareix que ho han comprès els socialistes de Lluçmajor, que presenten una candidatura completament renovada.

-Però els del partit Popular que comanden ara a l'Ajuntament presenten altra vegada per batle, en Gaspar Oliver.

-Senyal que troben que ho ha fet bé...

-¿O no ho trobes tu?

-Trobo que no han fet res, sinó endeutar més l'Ajuntament. -Perquè han lograt de resoldre els problemes urbanístics que els altres havien deixat, a més dels deutes.

-Jo crec que tant els uns com els altres, si guanyen les eleccions, tindran, com a primer problema, fer un

gran sacrifici d'estalviar duros o milions per pagar els deutes acumulats.

-I com que tots prometen fer moltes de coses, això d'estalviar, res de res.

-Diuen que si tinguessin un poc més de voluntat i vigilassin els "despilfarros" es podrien aprofitar els milions que es tiren inútilment.

-I on són aquests?, que ja aniré a veure si me'n cau qualcun...

-Idò ves el vespre al Polígon Industrial de Son Noquera.

-¿I què passa per allà? ¿O hi ha duros enterrats?

-I molts! A més que ningú no hi ha construït ni edificat cap magatzem ni negoci, el vespre tenen tots els llums encesos, amb el gastòrum d'electricitat que això representa.

-Tal vegada tenen el Polígon tan il·luminat perquè la gent vegi que està ben viu arreglat.

-¿Però si al vespre pareix un cementiri...!

-I de dia...

-Vltros sou molt pessimistes, el que és cert és que ja tenim un Polígon en condicions perquè qualsevol industrial pugui comprar un solar amb totes les garanties, i això, volgueu o no, és un bé per al poble, i un èxit dels "Pepés".

-A això ho diràs tu, que t'han vist el "plumero".

-Això és la veritat...

-Això és perjudici total, com aquesta il·luminació inútil i altres despeses sumptuoses. ♦

UN QUE ESCOLTAVA.

CLINICA DENTAL

Dr. Ll. Galmés Ferrer

HORARI:

Dilluns, dimecres i divendres (9 a 14)

Dimarts (9 a 13 i 17 a 19). Dijous (9 a 13)

Divendres horabaixa (16'30 a 20h)

Carrer Major, 77 - Tel. 66 20 17 - LLUCMAJOR

DOLÇ I SALAT

FRUITS SECS • CONGELATS
POLLASTRES A L'AST

Plaça d'Espanya, 8 - Tel. 66 24 06 - LLUCMAJOR

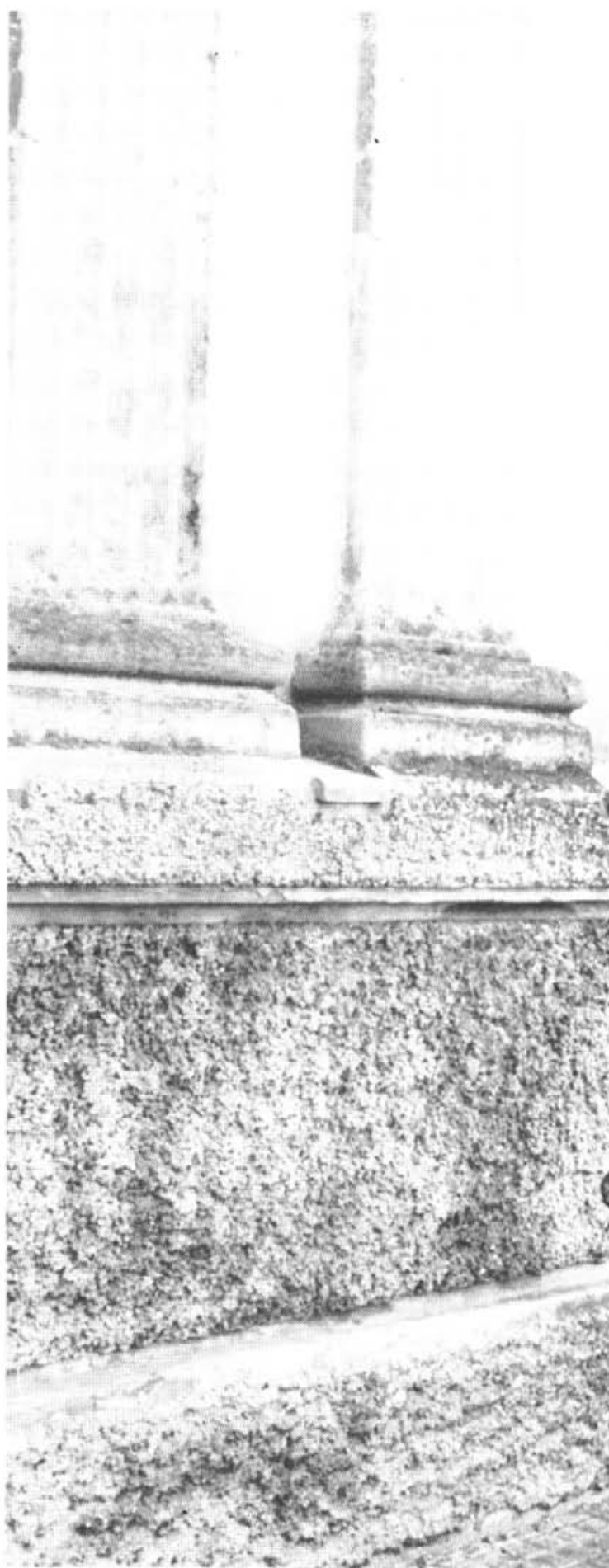
Mans a la feina

Peixateria

- 1.- Pedro Garriga
- 2.- Catalina Grasolet
- 3.- Carolina Torrens
- 4.- Francesca Bauzà
- 5.- Apollònia Burguera

Foto: Coloma Julià

28

Gent de la Vila

Antoni Tomás, testimoni de la història

Coloma Julià

Tots el coneixem per Antoni Punyil, perquè un bon grapat d'anys va dur el bar anomenat encara ara Ca'n Punyil. El fet de ser el protagonista de "Gent de la Vila"

és una mica per atzar, però també perquè l'amo Antoni Tomàs Ferretjans és un home de 83 anys que conserva dins la seva memòria quantitat de dates i esdeveniments, tots els batles que han governat a Lluçmajor i d'altres anècdotes que li va oferir la història.

-Quins serien els primers records?

-Quan tenia sis anys me varen dur a França; era l'any 18 i mon pare va voler anar a Marsella a fer de sabater, allà hi havia molta feina. De totes maneres venfem dos mesos cada any a Lluçmajor. M'agradava passar l'estiu aquí i anar descalç com tots els nins i jugar a teia; a Marsella tothom anava ensabatat i ja jugàvem a la pilota i a escacs... allà ja llegia tebeos i contes, quan aquí encara no n'hi havia.

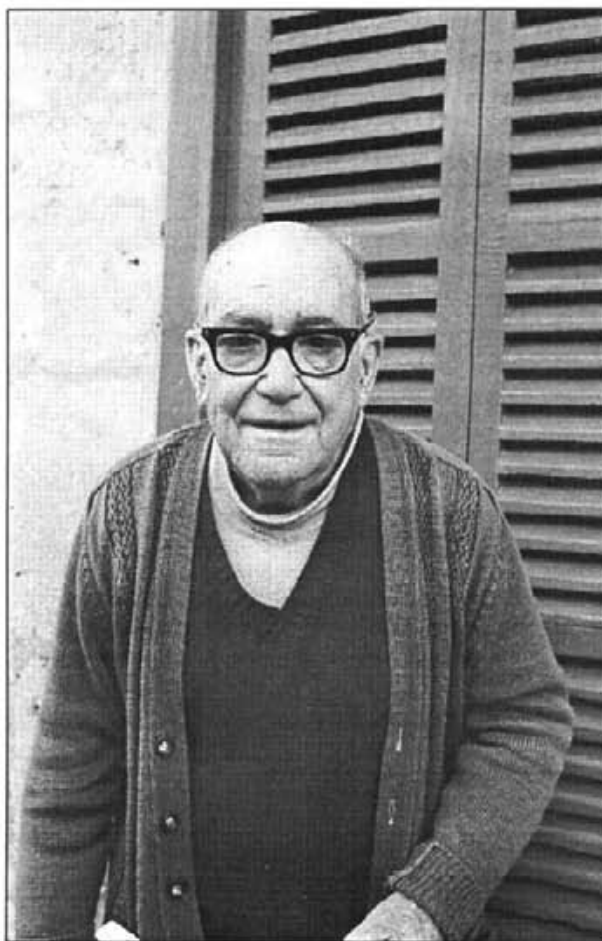
Jo som més francòfil que espanyol. Me vaig educar a França, a una escola laica.

Vaig veure la diferència d'aquí i d'allà. A Marsella els joves i les al.lotes sortien els vespres, anaven al cine i per tot i aquí: quants d'anys fa que passa això? deu, o no arriba.

I quan tornàreu què hi havia pel poble?

-L'any 27 tornàrem, jo encara era al.lot. Era en temps de la dictadura d'en Primo de Rivera i el batle en aquell moment era en Miquel Mataró. Però el cap de tres anys va caure en Primo i hi va haver al govern del General Berenguer. En pocs mesos hi va haver dos batles: en Francesc Socias de Son Reus i en Bartomeu Contestí, un germà del metge Contestí. Abans d'entrar la República el batle era en Francesc Aulet de Gomera.

**HI VA HAVER CONFLICTE
AMB LES BANDES DE MUSICA**

-Què va passar quan va entrar la República?

-El primer conflicte va esser amb les bandes de música. No volgueren la banda de mestre Damià Font ni la de mestre Antoni Cotó; el director de la banda va esser n'Antoni Sastre, germà del qui seria el primer batle de la 2ª República, en Bartomeu Sastre de Ca'n Llopis. Aquest va entrar per elecció, era d'Esquerra Republicana. També era el batle quan va esclatar el Moviment, però entremig ho va es-

ser en Miquel Carbonell del Partit Popular.

Per iniciativa d'en Bartomeu Llopis es construïren les Escoles Públiques i en temps del Moviment encara no s'havia acabat de construir l'edifici. Mentrestant es feien les classes a l'edifici on visc jo ara, el C. Bisbe Tai-xequet. Els mestres eren: en Català, en Francisco del Cal senyor Pau, en Gayà, el mestre Pujol...

Les Escoles noves s'aprofitaren per posar-hi soldats.

-I què feien els joves en aquell temps?

-Moltes festes i molts de ball. Jo m'havia apuntat a la Joventut Socialistes i com que no feia feina me dedicava a vetllar i vigilar els carrers. Un vespre d'abril un grup de falangistes va omplir tots els caps de cantons amb escrits subversius i en Pere de Son Gall i jo els vàrem veure.

A l'endemà al migdia, el comandant dels municipals, un algaidí, va venir a cercar-me perquè el batle em volia veure. A l'Ajuntament vaig trobar el guàrdia Roig, em va demanar els noms dels falangistes, jo els vaig dir i els tancaren vuit dies a la presó. Per aquest motiu quan va esclatar el Moviment jo vaig haver de ballar...

En aquest temps s'havia fundat "La formiga". Un grup de treballadors s'havien juntat, tots havien posat una quantitat de doblers i havien muntat una fabriqueta de sabates a l'actual carrer d'Antoni Garcias.

També es va fundar la cooperativa

dels treballadors "La Nueva Vida" al carrer de Sant Joan. allà ens donaven el gènere de menjar més barat que a les botigues. Quan havíem comprat pel valor d'un duro ens donaven pel descompte una peça de quatre. Llavors era una fortuna!

HI HAVIA MOLT D'ODI

-I quan va esclatar el Moviment?

-Saps que n'hi havia d'odi!. Jo me vaig salvar perquè era soldat, per això no me mataren. Quan varen depurar l'exèrcit em dugueren a un camp de concentració i després a la presó, a Illetes. Tenia 24 anys i em condemnaren a 16 anys, però es reduïren a quatre i mig. L'any 43 en Franco va decretar que tots els que duïen la meitat de condemna podien sortir en llibertat si al seu poble donaven el vist-i-plau. Entremig, l'any 40 jo ja havia tengut un any de llibertat condicional.

Dins la presó vaig estar bé, em donaren responsabilitats, m'encarregaren de les oficines i de tots els presos.

Vaig estudiar Religió; de cada any que aprovava me donaven sis mesos de reducció.

El capità em va enviar a demanar i em va oferir la biblioteca.

Un dia vaig haver de substituir un mestre valencià que es va posar malalt. Era d'Àlgebra, no et pensis que fossin bromes! Em varen dir que només el podia substituir jo, crec que era per la base que tenia de l'escola francesa.

Vaig estar a la presó Provincial, una mica de pas a la "Modelo" de Barcelona, i a la presó de Teruel. Aquí m'hi enviaren perquè necessitaven picapedrers i aquest era el meu ofici, el de picador de pedra.

-No teniu mals records de la presó?

-No, sempre ens tractaren molt bé. No hi havia queixes. Ens donaven menjar, però si tenies fam no engreixaves... Jo per animar la gent sempre deia: "hem de martiritzar els ossos" i tots em deien en Toni dels ossos.

-I els batles d'aquest temps qui eren?

-El 1936, el primer batle del Mo-

viment va ser en Miquel Munar de Can Pola, llavors n'Antoni Garcias de Son Vidal, aquest era un militar, en Sebastià Jaume de Son Seguí i en Joan Roig.

Quan va acabar la guerra, l'any 39, i va entrar la Dictadura del General Franco quasi cada any barataven el batle. Posaven, a dit, el que tenia més influència.

El primer batle franquista va esser en Llorenç Clar de Vallgornera, ho va esser en dues ocasions; després en Jaume Morey, un guàrdia civil retirat; en Joan Móra, un porrerenc, a ell li vaig haver de dir, devers l'any 45, quan s'havia acabat la Gran Guerra, que els falangistes no m'havien de molestar perquè jo no me posava amb ningú.

D'altres batles d'aquest temps varen ser: en Sebastià Garau, en Moli Nou; en Jaume Manresa de Guimarà; en Pep Salvà, el dentista Flauta; en Mateu Monserrat de Can Barril, n'Andreu Martín i en Gabriel Ramon.

-Com vivíeu aquells anys?

-L'any 45 vaig canviar d'ofici, vaig posar una serradora. El 1948 em vaig casar i vaig dedicar-me a dur un cafè fins fa deu anys.

Els canvis no eren grossos, però es construïren moltes cases; del ca-

rrer Major per avall no hi havia res edificat. Al carrer del Sindicat jo he vist fer totes les cases...

Però en general no veia res que anàs per envant. Amb en Franco la gent anava poruga. En veure un grup de tres ja els feien sortir del carrer.

M'AGRADA LA DEMOCRÀCIA

-I de l'època democràtica que me'n direu?

-De batles n'hi ha hagut de tot color. El primer batle de la democràcia va ser en Miquel Clar d'Unió de Centre Democràtic (UCD), després n'Antoni Zanoguera, en Gottleu, d'Aliança Popular; en Joan Monserrat, del partit socialista (PSOE) i ara en Gaspar Oliver, del PP.

I què vols que te digui!. M'agrada. M'agrada més tenir aquesta llibertat que hi ha avui que no la subjugació que teníem abans. Tots havíem d'estar sotmesos a una persona.

Al cap i a la fi vivim molt més bé que no vivíem. El temps ha prosperat. Tothom està molt millor. Baldament n'hi ha molts que diuen que no, jo dic que sí.

En aquell temps, també en temps de la República, molts d'homes vells anaven a picar esquerdas a la vorera del camí. Tots anaven acalats, i avui tots van ben drets.

De la dieta mallorquina ha desaparegut un plat: el pa amb fonteta, el pa dur amb vinagre.

Abans i després del Moviment no tiràvem res i el pa dur o florit es mullava amb vinagre. Quan vàrem començar a tirar pa als fets fa desaparèixer aquest plat.

I amb aquesta serenitat, bon humor, bona memòria, i sense cap rencor, viu la darrera etapa de la vida l'amo Antoni Punyil.

Pentura ens podria servir d'imatge, avui, quan es respira més que mai un aire de vencedors i vençuts, quan sembla tan difícil poder conviure en pau persones d'idees diferents i quan descobrim que quasi vint anys de democràcia han servit de ben poc, ja que no sabem tolerar-nos mútuament. ♦

D'ofici ... Garriguer (I)

Miquel Cantallops Ballester

Celso Calviño
Franc Jaume
Joan Jaume
Fotos: C. Julià

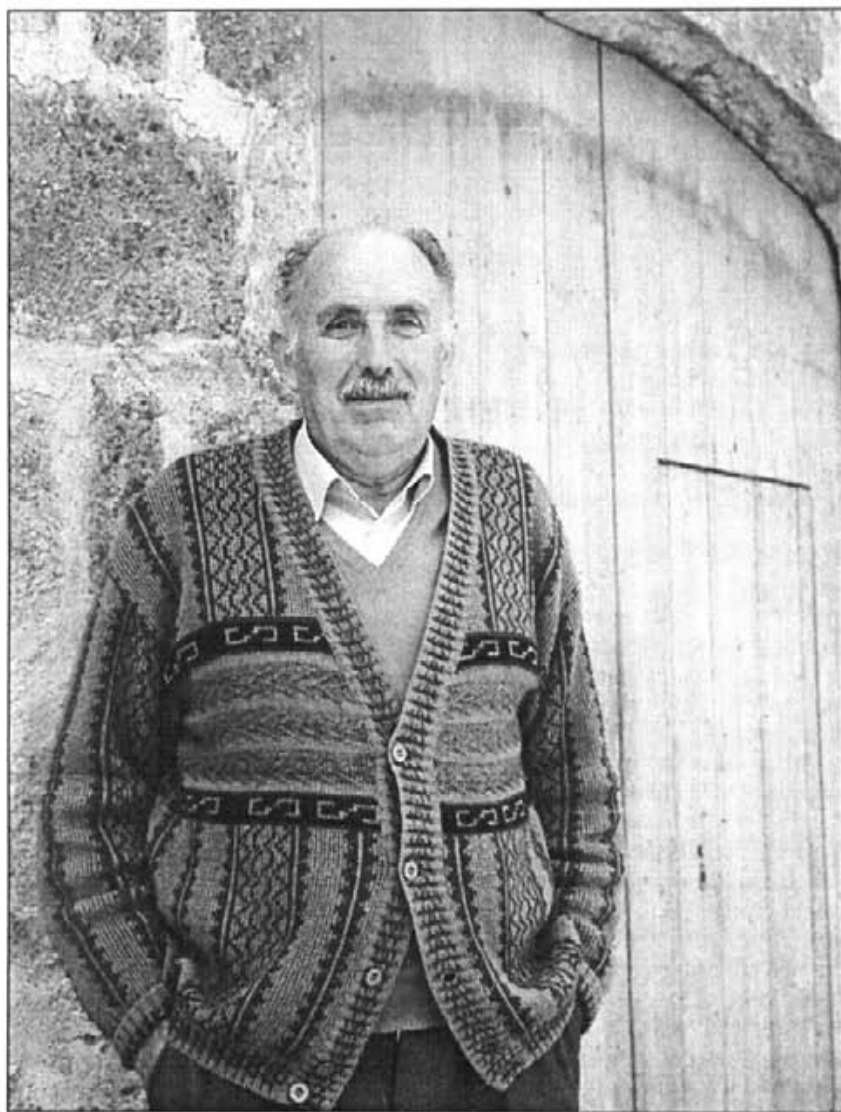
Miquel Cantallops Ballester, va néixer a Randa, prop de Lluçmajor, el 16 de març de 1923. Era fill d'una família de foravilers. La seva infantesa la passà en aquell poble jugant pels carrers i pels voltants i anant a l'escola, recorda que era una escola unitària on anaven deu o dotze nins i nines de totes les edats i dirigida per una mestra que ensenyava les primeres lletres. Després la seva família es traslladà a Sa Caieta on estaren nou anys, ell ja ajudava a les feines del camp als seus pares. I d'allà a Son Dalabau, per acabar comprant un establiment de sa Bassa Crua, dins sa Torre, de 18 quarterades i mitja, quan aquesta, sa Bassa Crua, es va establir en tres trossos (els altres dos, un el comprà en "Nuu" i l'altre en "Bolenó").

Quins records teniu d'aquells dies?

-Eren els anys de la Guerra, temps difícils per a tothom, i anava per altres finques a fer feina, sa Torre, Son Cases Noves... finques dels voltants de la nostra, on faltaven braços per fer les feines del camp. Però a la finca que els meus pares havien comprat també hi havia molta feina, no hi havia res fet, i quan no estava llogat als veïnats no podia estar aturat, uns pics treient pedres, armats d'aixades, picassons i parpals, empeníem la feixuga tasca de treure les roques aflorades per convertir-la en terra llaurable, d'altres tallant garriga, fent feines de foravila perquè la família anàs en avant.

Record haver sentit el renou dels canons del Jaume I, des de ca nostra, els dies en què el vent bufava de gregal quan hi va haver el front de Manacor.

El meu germà va anar un temps

amb Mestre Terrola, -mestre de paret seca-, que li va ensenyar l'ofici i ell me'l va ensenyar a mi. I llavors començarem a tancar la finca de paret i a fer les tanques, en que es poden amollar els animals, perquè hi pasturin, mentre les altres tanques descansen i hi creix el sembrat. Fèrem més de sis quilòmetres i mig de paret d'un encadenat dins la nostra finca.

-De què féreu, a la vostra joventut?

-La meua feina era la de foraviler,

però una vegada vaig haver pres de fer paret seca, amb el meu germà, també aquesta va ser un dels meus guanys. Tots dos anàvem per a les possessions i finques a fer paret seca, el primer que féiem era senyalar el lloc on la volien els senyors i llavors començàvem la tasca.

Compràrem una batidora i el temps del batre teníem molta feina.

Altres temporades feia de picapedrers i creec que he fet de tot manco de comare.

-Quin ha estat el vostre darrer ofici?

-El meu ofici ha estat, durant més de devuit anys, el de **garriguer**.

En aquest ofici hi vaig arribar per dos camins, un el de caçador, des de molt jovenet vaig tenir aquesta afició i sempre que podia la practicava, l'escopeta, els filats, les lloves, els ginyols, el llaç... eren les meves eines, eines que en aquells moments no estaven prohibides, i l'observació dels costums dels animals de la garriga eren els coneixements que em permetien obtenir bona caça. L'altre camí va ser la feina de Guarda Jurat de la Societat de Caçadors de Lluçmajor que vaig tenir durant un any, fa més o manco uns vint-i-cinc anys.

La veritat, és que quan em varen venir a cercar per anar de garriguer a s'Avall, jo no tenia idea que aquell seria el meu ofici, em creia que allò només seria per un any o dos i no sabia si agafar-ho o no, ja que amb la batedora, les feines de foravila, quatre truges que havia armat, un poc de feina de paret seca i quatre cosetes anava tirant i pujant la família.

Ara crec que vaig fer el millor agafant aquesta feina, no només pel sou sinó pel gust que vaig passar fent de garriguer.

-Com és el vostre ofici?

-L'ofici de garriguer és el de guardar i controlar la caça i evitar que es faci malbé tant per motius naturals com humans.

És una feina molt solitària, de molta responsabilitat, a causa de la confiança que el senyor i l'amo han de donar al garriguer, i un no es pot fiar de ningú, ni dels més amics ja que a vegades et fan cas per poder-te fotre.

Per altra part, el garriguer gaudeix d'una gran llibertat de moviment i d'horari, (només pot ser comandat per l'amo o el senyor i l'horari és el que ell es marca, igual passa amb els recorreguts que ha de fer cada dia). També el garriguer, dins els oficis del camp és un dels més ben pagats ja que hem de tenir present que "Hombre mal pagado, ladrón declarado".

I si a més li agraden els animals i els seus costums i no té por a fer la feina a qualsevol temps i hora, aquesta es converteix en un plaer.

-Com era la feina a s'Avall?

-La finca de s'Avall, no és com a les altres finques que jo conec, en aquesta hi ha un ordre en tot, tot està ordenat o bé directament pel senyor,

sobretot en el temps de D. Joan March (fill), o per l'amo. És una possessió grossa, més de 4.444 quarterades, (hem de comptar s'Avall que pertany al terme de Santanyí) on més de la meitat és garriga, té molta voreira de mar, hi ha dues basses molt grosses i les terres de conró estan molt ben ateses.

Quan jo vaig arribar hi havia més de cent persones fent feina a s'Avall entre pastors, foravilers, jardiners (n'hi havia dotze que es cuidaven del jardí i de les quarterades de cactus que hi ha), mecànics, fusters, electricistes i garriguers entre altres. Tots menjaven a la casa, en un gran menjador on eren servits a taula. Però els garriguers menjaven, cada un, a ca seva.

Però a més, hi ha molts d'animals de caça i els senyors en tenen molta cura, es preocupen d'aquests animals a totes les èpoques de l'any i organitzen les caceres en funció de la quantitat d'aquests i no de les ganes de caçar que es tenguin.

-Quines són les funcions dels garriguers?

-Les funcions dels garriguers en aquesta finca són les de guardar-ho tot i no només la caça, els recorreguts es fan tant de dia com de nit i no es mira el temps que fa ja que se sap que són els dies de mal temps els que conviden més als furtius, si bé avui el llum elèctric convida a sortir totes les nits i ha fet que el garriguer sempre estigui alerta.

A la primavera d'estar a s'Avall, els garriguers tenem bona vida, ja que només alguns furtius amollaven cans a les voreres de la finca amb la intenció que el ca entràs a caçar dins de la possessió, o bé paraven senderes als portells per agafar conills o llebres que buidaven per por del ca (se solen emprar cans muts, que no fan renou, quan encalcan la peça), però això era bo d'aturar, bastava esperar devora els portells i donar-los un bon retgiró. Però quan ens temérem que ens agafaven les perdius al vespre amb llum, la nostra feina va sofrir un canvi i es va fer necessari sortir cada vespre de la setmana per evitar-ho.

-Quines eren les eines emprades?

-Les eines pròpies d'un garriguer són la carabina i abans de les lleis de protecció dels animals tots els sistemes de caça aplicables a la selvatgina: les lloves, fetes amb una pedra plana i quatre bastonets; el braó, ginyol fet

d'una llanta d'acer i que du unes mordales fortes i poderoses, que encaixen perfectament unes amb les altres, amb una cadena que s'estaca, perquè l'animal ferit no el se'n duga arrossegant; els llaços, fetes a base d'un dispositiu de fil d'acer que es ferma amb un nus corredor a la banda alta de pas i forma una gran vaga, per on ha de passar l'animal; la gàbia per agafar moixos, feta amb un caixó de fusta i reixeta...

-Com es fa la feina?

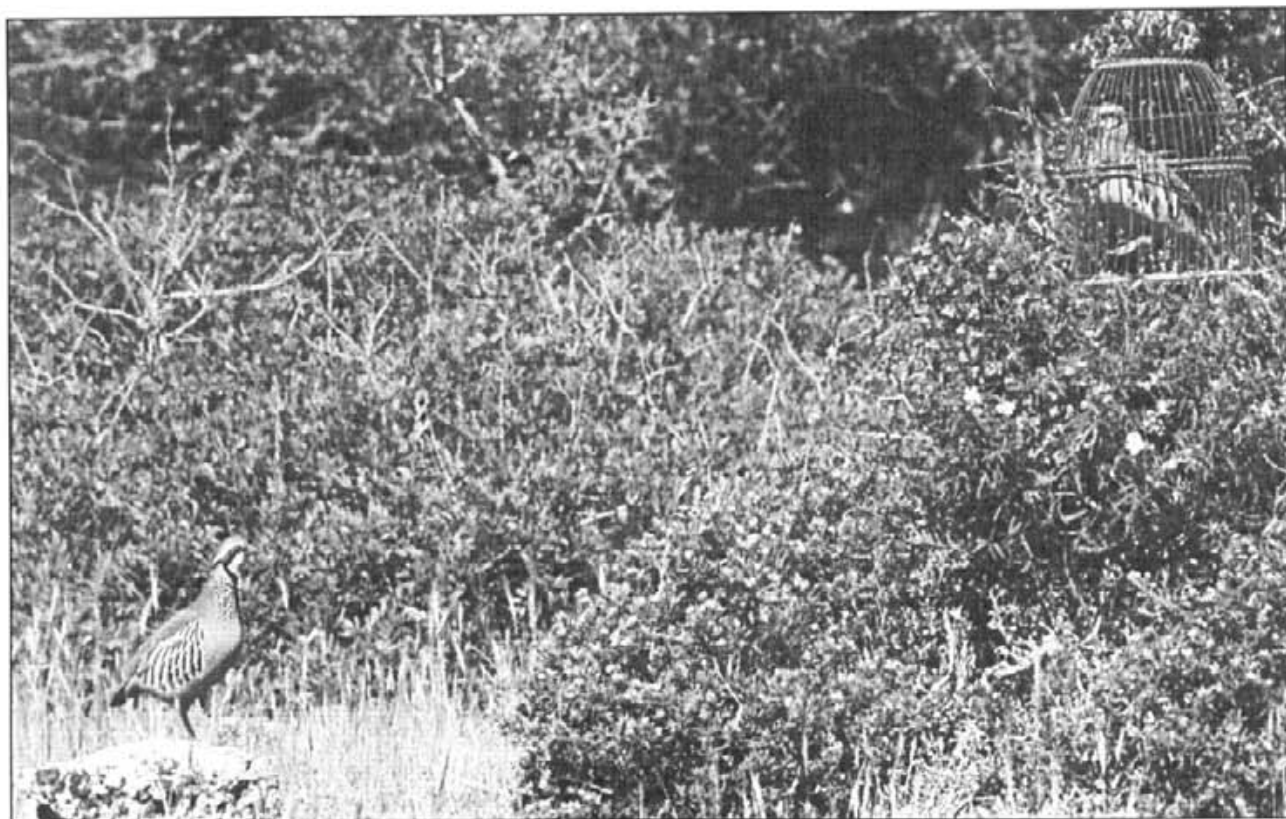
-El garriguer ha de conèixer les pistes que deixen tant els animals com les persones dins de la garriga o el conró, i saber si aquestes pistes estan fetes de dia o de nit, això és molt important per a la seva feina, com també que saber de la vida i costums dels animals, així és com millor pot desenvolupar el seu ofici.

La jornada comença a qualsevol hora, tant del dia com de la nit, el primer que es fixa és el recorregut que s'ha de fer, aquest és diferent cada dia tant pel que fa a l'hora com pel que fa a la direcció i també és diferent segons l'estació en què ens trobem ja que la gent mai no ha de saber on pares, ara aquí, ara allà, però mai no t'han de tenir segur a un lloc. Després es comenten les incidències i els rumors amb els altres garriguers i a continuació un es comença a moure sempre estant a l'aguait i mirant si hi ha pistes, de vegades aquestes no es veuen sinó que són renous i crits.

Quan les pistes ens donen senya, resollem el que hem de fer per donar la solució pertinent. Si són furtius esperam que tornin, sense fer-ho conixer per la nostra part, i normalment els agafam; aquesta feina es fa millor avui gràcies a les emissores. Si les pistes són d'animals, l'actuació ve determinada en primer lloc per la llei, ja que hi ha molta de la selvatgina que avui està protegida, en segon lloc si és un dels animals que no estan protegits per la llei o reben els permisos oportuns de SECONA actuam per a la seva eliminació.

-Què ens podrieu explicar d'alguns animals?

-Avui un dels animals més apreciats tant pels caçadors com a pels furtius, és sense cap dubte la "perdiu". A s'Avall sempre en vàrem tenir molta cura. D. Joan March diàriament es passejava per s'Avall mirant entre altres coses les perdius i controlava la quantitat que n'hi havia a cada tanca, sempre demanava per elles als garriguers i es preocupava perquè ten-

guessin les millors condicions per a augmentar de nombre, sabia aturar el caçar-les si veia que el seu nombre havia minvat o si l'any no havia reunit les condicions adequades per a la seva reproducció.

La perdiu, és una au que es mou en companyia, mai va tota sola, sempre són dues o més les que es mouen plegades i van cercant el seu menjar dintre d'un territori, una tanca o un tros de garriga. Quasi sempre es mouen plegades, el mascle i la femella, i sovint unes passes darrera els acompanyen una o dues femelles més. En el niu hi ha moltes vegades de dotze a vint ous i no només és la femella la que cova els ous sinó que també el mascle li ajuda en aquesta feina, de jovenet, a sa Torre, dins el niu vaig agafar, amb un altre al.lot, una perdiu i va ser un mascle. La llocada quasi mai neix tota, alguns perdiuons no tenen ni forces per rompre l'ou, i dels que neixen els més febles moren els primers dies de forma natural o bé en mans dels seus depredadors. Quan es comencen a moure amb esbart, aquest està format, per terme mig, per cinc perdius joves que són els resultats d'una llocada de dotze a vint ous.

Aquest fet el parlarem moltes vegades amb en Rodríguez de la Fuente i ell ens deia que això era el resultat de la utilització de verí dintre de l'agricultura. Verí que en quantitats

petites se va acumulant dintre de l'animal i passa a la seva descendència afeblint-la.

Un altre animal molt important per a la seva caça dintre de s'Avall és la "llebre". Si bé, és de la mateixa família dels conills, els seus costums i forma de vida són ben diferents. La llebre és un dels animals més llépols del camp, fa grans distàncies per poder menjar uns brots tendres, uns ulls o unes fulles d'ametlers, fruita, corritxola o margall. Per fer-ho utilitza sempre els mateixos camins, caminóis i drececes que és el que fa que sigui una bona peça per un caçador amb vista, per llegir la pista que les seves potetes deixen a la pols del camí i amb paciència per esperar el seu pas. També aquest costum d'utilitzar els camins l'ha feta ser un dels animals víctimes dels cotxes. Ara bé vos he de dir que a s'Avall sempre hi ha moltes llebres i la raó és la cura que es té d'elles, allà jo he vist camades de tres o quatre llebretons, i les llebres es mouen en tota llibertat anant d'un lloc a l'altre. A vegades n'hi havia tantes que era necessari fer-ne una caçada ben grossa; en record una de dues llebres. Quan aquest animal va passar a ser una espècie protegida per la llei, a s'Avall, era necessari treure un permís especial a ICONA (actual SECONA) per poder eliminar-se ja que feien molt de mal als sembrats. El

dia de la cacera venia gent d'ICONA a controlar el nombre d'animals morts.

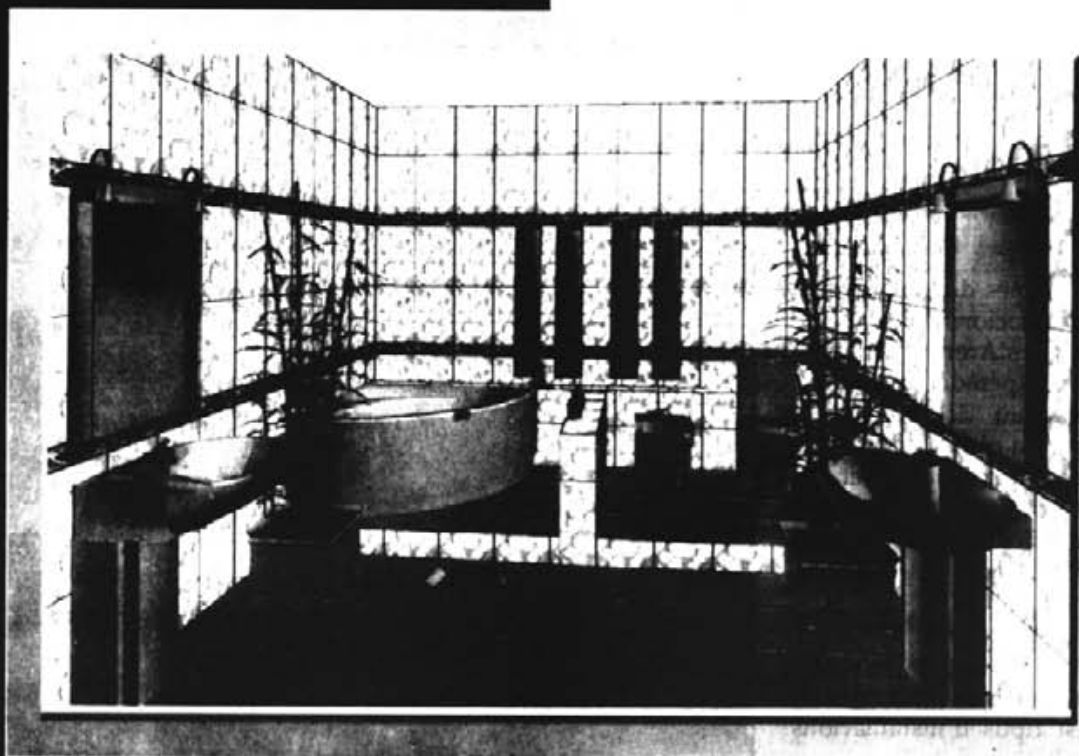
També vos podria parlar dels sebellins. Aquest animal té el costum d'avisar a tot el camp o la garriga de la presència dels depredadors i per tant és una gran ajuda pel garriguer. Si és un moix li va darrera i si és un ca o un home li va davant fent renou, i si és època de cria fa molta més renou.

-I de la salvatgina que ens podrien dir?

-Bé, avui la major part de la salvatgina són animals protegits per la Llei i no es poden caçar i s'ha de tenir cura d'ells.

Quan jo vaig començar a fer la meva feina era tot el contrari, aquests animals eren perseguits i la seva caça no només estava regulada per la Llei sinó que també estava retribuïda per l'Ajuntament, les Societats de Caçadors, els senyors de les finques...

En aquell temps el garriguer mitjançant parany i l'escopeta controlava la salvatgina a s'Avall. Perquè la seva feina fos efectiva havia de conèixer els costums, els camins, els caus i les pistes que deixaven aquells animals que volia caçar. Uns es caçaven amb parany de diversos tipus col·locats a diferents llocs, segons la salvatgina. Altres només era l'escopeta, l'arma, que es podia fer servir. ♦

Com és la cambra de
bany dels seus somnis?

**Vegeu-la ara
a tot color.**

Roca

DIBA DISSENY
INTTEGRAL DEL BANY

Avui mateix, gràcies
al nostre ordinador
podreu veure a
MASSANELLA la

vostra nova cambra de bany ROCA.
A tot color i en tres dimensions sense que
no hi manqui cap detall: banyera,
sanitaris, revestiments ceràmics, aixetes,
complements... Tot tal com ho havíeu
somniat i sense començar les obres.
Veni a MASSANELLA i deixau de
somniar.

MASSANELLA

Ctra. Valldemosa, 44 - Tel. 75 03 45

Quaderns de Fum Major

Provar de fer com si...

Miquel Cardell

A

bans de començar a escriure, he obert les persianes de l'estudi per deixar entrar la netíssima claror, blanca amb un pensament ros, d'aquest

horabaixa de la primavera precoç i inacabable que vivim, pot ser tremant les inclemències d'un estiu assedegat i extrem. L'horabaixa és un vol de coloms sobre l'ondulació liquenosa de les teulades, argent a la palmera i el florer, flor de prunera.

He viscut aquests dies sota el signe de les flors, de la contemplació dels colors i les textures d'un paisatge esdevingut festival d'impressions tan frapants que permeten fer abstracció de la geografia del desastre: la grogor densa, metàl·lica, especiada amb un matis de safrà, dels camps de margarides de bòlitx, els sementers abandonats com una mar d'ones verdes coronades de l'escumenjant, gasós groc de la flor de ravanissa, contrastant encara amb la lleu vivesa d'un tercer groc, el d'aquesta flor arribada de sudàfrica per camins incògnits i naturalitzada als nostres camps igual que ho està al nostre llenguatge amb un nom sàpid: vinagrella. I la boira rosada dels camps d'albons, aquesta planta de la família de asfòdels, la flor del més enllà clàssic, símbol d'immortalitat, de mort i pervivència. O la riquesa cromàtica puntuallista de les voreres, entre cugules blanc-verdes i cards de flor blavosa, que presideix la vermellor de gleva i bes e les roses, el malva del seu parent cascall, de connotacions sedants o evocacions de somnis glaçats i perillosos.

Una riquesa immensa que m'embadaleix i captiva, de la qual en destaco una personal preferència: com un esbart de quietes papallones de paper, entre el malva i el lila, les flors de l'estapa blanca, aquest matoll que pot

significar com pocs altres l'adaptació a les dures condicions de les garrigues d'aquesta terra de secà.

..

Sovint em dol no dedicar amb més assiduitat aquest espai a evocacions amables, sentimentals, si voleu, com aquestes. O com la divertida conversa que vaig sentir fa un parell de mesos al voltant de la caixa d'un supermer-

cat de la vila. Eren tres dones que no se'n temeren de la meua aproximació amb el senallonet de plàstic, embarcades en una conversa sobre el Wonderbra, aquest nou model de corseteria pectoral antigravitatòria i exaltadora de volums, rodons i morbideses, que, a la vila, també ha fet furor, i llistes d'espera que hi ha hagut per comprar-ne. *-Jo me n'he comprats tres, per dur cada dia. - Jo un, per les ocasions, però de la marca autèn-*

tica. - Jo, que voleu que voso digui, crec que si vas ben servida, no fa falta ni es fa gaire coneixedor. - És que no totes les tenim com tu, filla meua. - Jo és que m'hi sent millor. - Jo trob que amb segons quins vestits... i, llavors, l'home... Algun enrojolament, dues rialletes un punt forçades, una mica de silenci com qui diu i aquest, marcaren el moment que la meua presència es feia patent, però encara no havia acabat de pagar i ja hi tornaven.

••

Sovint oblidam que és d'aquest material que és fet el conuiu quotidià i dialectal, el teixit real de la nostra societat. Llegint a la revista del mes passat com Miquel Rabassa, treballador de la pedra, -somrient a la foto contava que havia fet façanes amb un santanyiner, recordava que un dia, visitant el poeta Blai Bonet a Cala Figuera, n'hi vaig trobar, fent la xerradeta, un de santanyiner que, en saber que era de Lluçmajor, em va contar que hi havia fet feina, i com, quan posava el balcó de Can Guixa, l'anaren a cercar perquè sa mare era morta. És possible que es tracti del mateix, em deman. I aquell balcó tan familiar, que veig ara per la finestra, d'aquest tros del carrer del Convent que és el meu territori, pot ser un símbol de la teranyina de vida i mort, de memòria i oblit, d'entrefores de camins, que és el nostre viure i l'arrel d'aquesta sensació que ens lliga a un lloc concret.

Un redol, aquest del meu carrer, que habita, tant com els vivents que anam i venim, un veïnatge de presències, d'ombres que perviuen encara en la memòria d'un conuiu que és la història íntima de cases i voreres. Hi pens, ara que un poc més amunt retreia una conversa de dones, perquè, deu fer un any, una veïnada va acabar una vànova famosa per la dificultat de la seva confecció tant com per la perfecció del resultat. Durant un parell de dies la va tenir posada a un llit i les amigues i conveïnes l'anaren a veure, disposades a ponderar-ne la qualitat. Peculiar exposició que va revifar, per uns dies, una cultura oral, jo no sé si condemnada a l'extinció, una cultura de convivència femenina feta de records de vànoves famoses, cròniques de mostres tretes d'amagat o de vigilàncies geloses contra aquest "espionatge industrial", i vetlades de feina oculta, crònica d'amistats fer-

mes i característiques i rivalitats públicament secretes, d'adreços nupcials i malalties...

Ara... ha mort, i la memòria de la seva presència, d'aquestes fragmentades converses i tot el seguit d'aventures minúscules de la quotidianitat, queda d'alguna manera associada a aquella vànova famosa que no vaig arribar a veure.

••

Si, voldria dedicar més atenció i espai a aquesta crònica sentimental i humil de l'anar vivint, real i irrepètible. Al Lluçmajor que encara viu al carrer i s'encarna en la memòria autobiogràfica de cada un de nosaltres, matisant i enriquint el paisatge amb escalf humà. I, ja deia Borges que la memòria és feta igualment d'experiències que de lectures, aixecar crònica d'aventures literàries com el paner de pinyons que, deu fer cent anys, el senyor de s'Allapassa enviava amb un missatge al pare del canonge sant, fedor de miracles a llocs errats, que protagonitza la darrera -satírica, plena de força expressiva, divertida- novel·la de l'escriptora pollencina Xesca Ensenyat: **Massa vi per a un sol calze**.

Ja esmentada S'Allapassa, mentre per aquí encara anam de nyeu-nyeu, el divendres dia 31 de març, a l'Ateneu Barcelonès, 16 poetes catalanes actuals llegien versos propis i de Maria Antònia Salvà en homenatge organitzat pel Comitè d'Escriptors del Centre Català del PEN Club, ençatant així un seguit d'iniciatives destinades a recordar des d'àmbits diversos l'obra i la figura d'aquesta escriptora amb motiu dels 125 anys del seu naixement. Així ho escriu, al Quadern de Cultura que publica el diari El País la poeta i novel·lista Maria Mercè Marçal, qui parla de "la necessitat urgent de recuperar, des de l'actualitat, una veu poètica injustament oblidada o massa sovint relegada a un semi-oblit condescendent...", i afegeix: "Al seu valor literari, indiscutible, cal afegir encara, un valor simbòlic: ens trobam davant la primera dona de la literatura catalana que compta amb una obra poètica sòlida i qualitativament significativa... Només per això ja hauria de considerar-se una figura imprescindible de les nostres lletres" (En termes semblants, la mateixa escriptora es manifesta a l'article **M.A. Salvà, l'arrel de les paraules**, publicat al diari Avui

del mateix dijous, que ençata una interessant lectura d'aquell breu i intens poema a un cactus abandonat i supervivent, que és el primer de la poeta que he pogut llegir en anglès a una antologia de dones poetes catalanes publicada als EE.UU.).

El contingut d'aquests articles em fa pensar amb la darrera taula rodona mariantoniana de l'Ajuntament de Lluçmajor, i algunes coses que es digueren sobre aquest menysteniment de la poeta -a partir d'avui, adopt el terme- pel fet de ser dona. Com si això ja no hagués pesat prou sobre la seva vida, com recorda Lluïsa Julià en un altre article a la mateixa pàgina de diari, que il·lustren una fotografia de la placeta del Convent i un retrat de Maria Antònia. L'article es refereix a la situació de la dona en la societat mallorquina del moment, i retreu aquest fragment d'una carta a Josep Carner: "*Comprenc que estic massa bé. La meua vida és reposada, tranquil·la, sense mals de caps, ni preocupacions, però també sens objecte, sense res que em somrigui en l'venir, sense dificultats a vèncer, i amb un neguit que sent pujar del fons de mi mateixa, produït pel sentiment de la meua inutilitat. Una tasca que jo sabés desempenyar, faria, potser, ma ditxa. Estranya dins la família, en la qual no se'm dona part de cap afer, incompresa de les poques amigues que tenc a les quals no puc parlar de mes aficions perquè no m'entendrien; de manera que mes relacions amb elles es redueixen a deixar-les parlar de les seves i a parlar-los-ne jo mateixa, tenint un llenguatge per a cada una...*"

La veu d'aquesta dona, filla sense carrera a una família d'homes amb estudis, em sembla molt més pròxima, de carn i os, viva, que la santeta sorda i beata de la mutiladora versió local. Llegiu **Massa vi per a un sol calze**. També parla d'això, i de franquistes i canonges i torts mediocres que es creuen reis a una república de cees.

••

Això és el que tenim, per aquí. I, per això i les contínues agressions que comporta si no volem fer el sord, massa sovint aquests quaderns que voldrien ser dietari líric i crònica sentimental, es tornen, quasi malgrat el seu autor, en lletra de batalla. Feia dies que no mirava la Tv-Lluçma,

embafat de la pervivència quasi eterna de la fira del lloro autonòmic, de la inacabable successió de "coros y danzas", i del locutor que la presentava amb tant d'entusiasme com tòpics indocumentats, en un argot infame, format per dues paraules en mallorquí i dues castellanorquinades dignes d'Ossifar.

Amb aquestes, el zapping m'hi torna i hi troba una mena de pel·lícula dolenta dels Marx brothers: Lladre, més que lladre, Mentider més que mentider i així successivament, un fent nyic i l'altre nyac, a punt de fer un infart: no és, o no vol ser, una comèdia: és la plenària municipal. Rabasco, donant-ho tot per perdut, envesteix com una bèstia ferida, els peperos s'indignen, el batle ha d'acabar demanant disculpes per la iracúndia, els trànsfugues es molesten quan els ho diuen, i en Tomàs sembla divertir-se i tot. És la campanya electoral que s'acosta. S'insulten més, però el poble sobirà i televident continua in albis de bona part dels temes.

Rabasco torna a retratar-se comparant l'inelegant modificació de la llei electoral que ha fet, al Parlament, el PP, perquè no puguin treure diputats els partits que no superin el 5 % dels vots: tira amb bala contra UM i IU. Rabasco ho compara a l'holocaust nazi: aquesta és la seva sensibilitat i la seva tècnica, el seu autoretrat: aquest desvergonyit ús d'una muntanya ingent de mort i crim, de patiment real com a frívola metàfora retòrica. Per l'amor de déu. També mostra el llautó el portantveu del Psoe: confon la idea -l'ideal: una meta, una referència a l'horitzó- de democràcia amb una manera concreta, i transitòria, d'aplicar-la i usar-la. Si, la democràcia pot considerar-se com un objectiu a perseguir o com uns tràmits mínims. En l'evolució d'una idea a l'altra pot quedar definit el canvi socialista d'aquests anys darrers. Tant com la idea democràtica del PP: democràcia com a tecnicisme, com a projecte de mínims, no com a procés a fer més ric i fondo, valor rector de la convivència. Per mi, en contra de l'opinió del portantveu socialista que ho considera només inelegant pel moment elegit, la feta del PP és una mostra de l'antidemocràtic essencial de qui usa l'ordenament democràtic com un instrument al servei dels propis fins, contra el pluralisme i els drets reals de les minories.

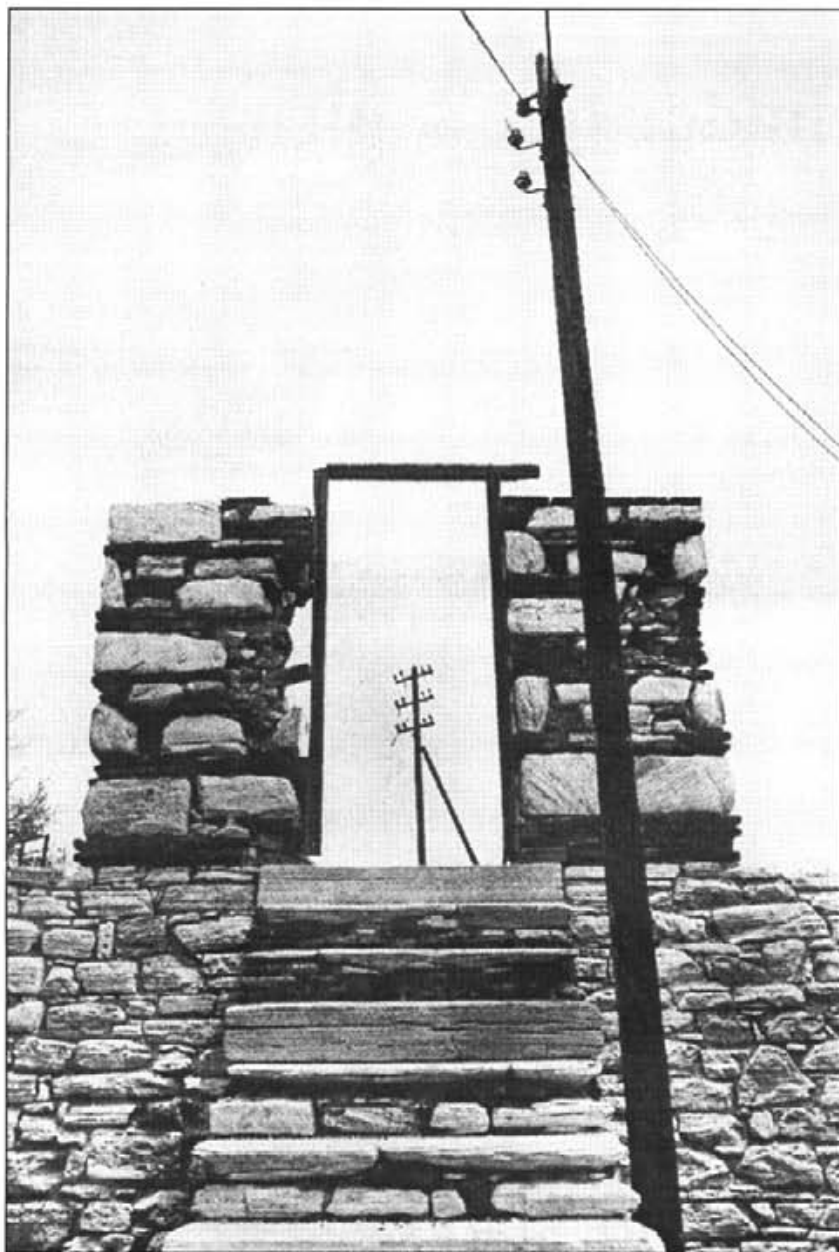

..

L'altre gran tema de la brega tavernícola municipal era Son Antelm. Convindrà que els qui diuen saber i poder demostrar de reunions a s'Arenal i peticions econòmiques ho facin saber a l'opinió pública. Ara, al Diari de Mallorca hi llegesc que la petició de modificació de llicències a debat pot tenir com a causa les negociacions per vendre el complexe golfístic hotelier a una potent multinacional, que vol introduir-se així a Mallorca. El que queda a l'aire: la responsabilitat política d'aquells que, advertits del risc del projecte com a urbanització hotelera emmascarada, no ho aturen ni ho aturen; la pregunta sobre si l'interès social era per unes instal·la-

cions termals amb golf residències -menys de dues-centes-, com es pot deixar marxar una part de Son Antelm, golf i hostaleria, sense l'essència de l'interès social, els banys termals i el dret de 40 llucmajorers a rebre tractament cada dia; la pregunta sobre si, ara, demanen modificació per adaptar l'edifici hotelier a les normes urbanístiques municipals - i multiplicar-ne la capacitat per més de dos, de passada-, com es va concedir llicència per un projecte que no es devia adaptar, si ha de fer-ho ara, a la normativa. Més quan a Son Antelm ja juguen a golf, com a foravila plouen casetes, i a la vila s'aturen obres per emperons burocràtics clarament de menors proporcions.

..

Sembla indefugible, la catàstrofe política nostrada. Però ho deixarem anar. El mes que ve tndrem temps de parlar de la campanya, de les baralles internes que la premsa atribueix al PP local, i de la resta. Amb una mica de sort de programes i tot, si és que encara es molesten a fer-ne, des de la prepotència de qui sembla segur d'un vot que no es mereix. Ara, entre llibre sobre les figueres (aquest arbre tan tradicional: sempre el pes d'una tradició que sembla haver torna eixorca, pot ser perquè convé) i poesies de Carmen Roca, suspendrem la reflexió sobre la complexitat de les societats, sobre la història recent de la nostra i com pesa sobre l'avui, en la pervivència de trets socials i ideològics

d'un segle XIX no gaire avançat, provincial i marginal, ara que sectors de la humanitat pensen ja el segle que ve, el fan, hi viuen. Procurarem oblidar el pes del llast que ens configura i fa de la mediocritat fesomia, de l'autoindulgència endemisme epidèmic, de "lo nostro" coartada per "lo seu".

••

Farem com qui passa per davant Cas Coix i no veu, devora els "quadres" que mostren N'Ana Belen enroscada a un presumpte macarra exòtic, fontent, esquena paret, un clau, escenificant un sobirà pinyol, d'aquells d'envit de falta i retruc, valnou, jocfora, els pasquins del Goethe Institut germànic predicant enn eslògans so-

bre idees tan compartibles "a priori" como la d'una Europa fonamentada en la riquesa de la varietat cultural, o la defensa d'una concepció dels idiomes com a ponts de comunicació. I fent-ho en castellà, com si fos una maleducada, despectiva, ignorant i prepotent manera de recordar-nos que, nosaltres, els qui anam al súper o deim t'estim i llegim Ramon Llull en català llucmajorer de Mallorca en són exclosos, de la riquesa de la varietat, que el nostre idioma no és, com els altres, els que ténen poder i primer ministre a la CEE, un vial obert de comunicació.

••

Farem com qui no sap que el nostre batle, amb la complicitat del co-partidaris d'altres municipis del migjorn mallorquí, no conformes amb el que costarà dur a cremar el fems a la presumptament contaminant i tòxica incineradora de Son Reus, en volen posar una més aprop: la contaminació democràticament distribuïda, dioxines mortals i risc de tares genètiques per a tothom. I sempre, passats els atacs patrioters de les solemnitats, el nostre ajuntament se'ns torna a adreçar en castellà i els estudiants de la cova de Salamanca vindrien botins de guerra, cercarem refugi en la balsàmica lectura de Sèneca: *El gènere humà es mou continuament, i cada dia canvia qualque cosa en aquest vast conjunt. S'alcen els fonaments de ciutats noves; altres nacions apareixen quan moren o canvien de nom les antigues, incorporades als pobles vencedors. I aquestes traslacions de pobles, què són, més que desterraments públics?*

Sobre la punyent sensació d'estranyesa i exili, hi provarem de posar una imatge, d'un dia tramuntanal i gris: sobre el vent des del campanar parroquial, tres xoriguers, com esperits sants esmolats, quiets en l'esforç hieràtic del vol, fan visibles els secrets camins de l'aire, ales obertes. I, mirant el cel, ara de blavor nítida i lluminosa, ens en temérem que han arribat les ornelles. ♦

Pel maig a segar vaig

PSOE: Un senador que aspira a batle

La marca PSOE, a diferència d'altre temps, avui no ven. Escàndols, desgast, corrupció, ineficàcia, prepotència, anquilosament... són retrets que hom fa a aquells qui pujaren al poder l'any 1982. Com sempre passa, deuen pagar justs per pecadors.

La dreta d'Aznar-Cañellas i bona part dels mitjans de comunicació fan pressió forta sobre el govern socialista i el seu partit. Entre el qui hi deu haver de vertader i tot quant els encolomen, els de la rosa i el puny la duen mostia (la flor). A Balears, per més fer, pateixen el desgast de ser quasi eterna oposició i per si no els bastàs per anar còpius quasi només són coneguts per les baralles intestines, la manca de lideratge i el sucursalisme envers Madrid.

En aquest context, a Lluçmajor, superada l'etapa de Joan Monserrat, els socialistes presenten un senador com a candidat a la batlia. Els qui en són partidaris

diuen que el PSOE juga fort i que és arribada l'hora de la renovació; els més descreguts parlen d'una retirada des del Senat madrileny cap a la Casa de la Vila per tal d'assegurar-se un mínim futur polític. La veritat és que Antoni Garcías, en aquestes mateixes pàgines, havia declarat que en *passava*, de la política municipal i del localisme.

Veurem com ara justifica el seu canvi personal i quin programa presenta capaç d'engrescar la ciutadania. Amèn d'haver-se d'enfrontar -segur que algú li ho retreu durant la campanya- a la seva responsabilitat en la política general del PSOE. No debades, ell ve de fer carrera des de Madrid. ♦

SÍLVANUS

40

SYYP

AL VOSTRE SERVEI

**Per parar taula aquestes festes de Pasqua,
aprofitau les nostres ofertes i recordau
que a l'hora de fer les panades
teniu tot el que necessitau**

APROFITAU LES OFERTES DEL DIA

LA MILLOR BOTIGA DE CADA DIA

C/. Nicolau Taberner, 39 - Tels. 12 06 97 - 12 06 98

Les figueres mallorquines (1)

Lectura apresada

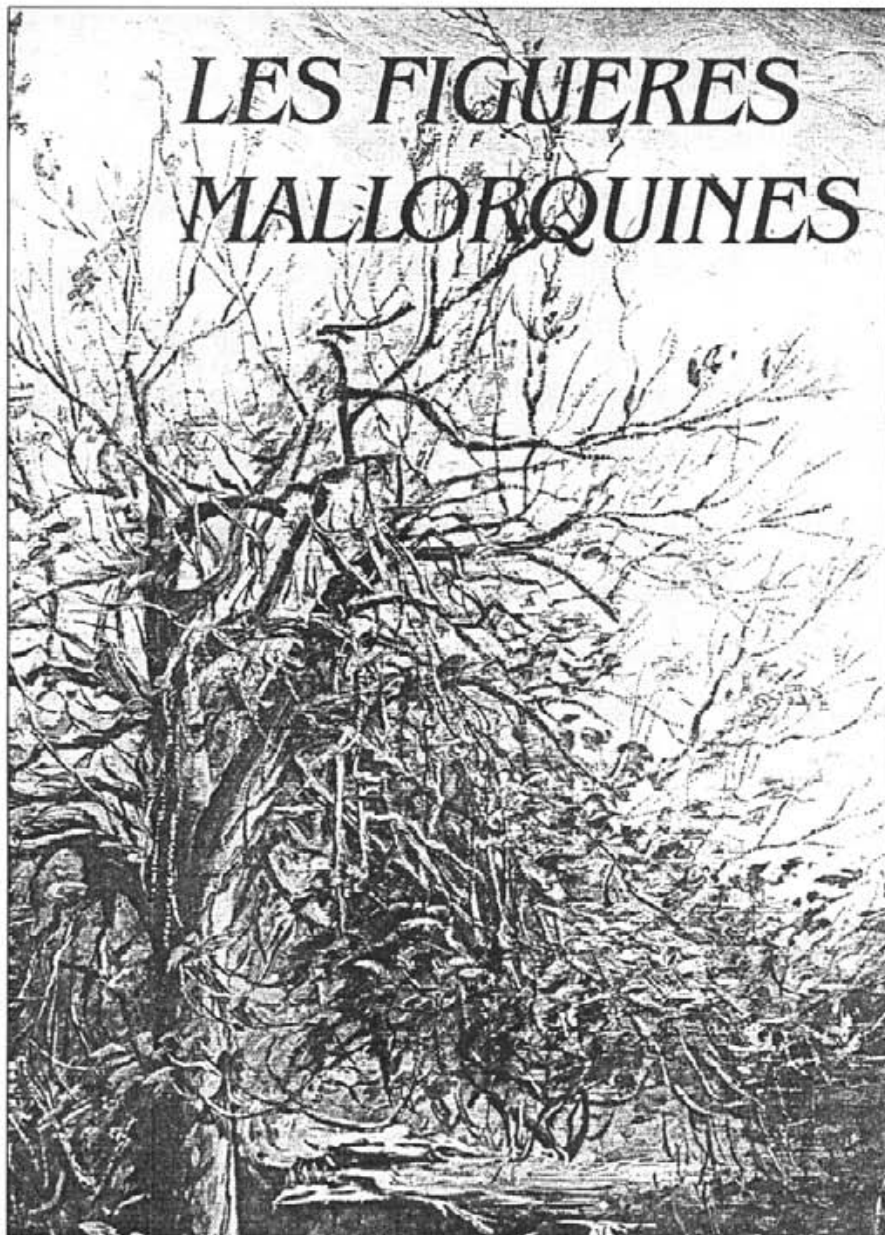
Per Miquel Sbert i Garau

N'hi ha prou amb el títol -al marge d'aspectes al voltant del llibre, no del treball en si- per col·legir que aquest és el llibre que comporta un risc segur. El risc de ser objecte de ditirambe en comptes de formulacions d'opinió asenyades. És massa suggerent i "poètic" l'emblema per no evocar arcàdies obsoletes que, dit sigui de passada, mai no han existit. És tan tan "nostrada" la figuera mallorquina que la consideració literària -entès *literària* en sentit ampli- de la seva realitat és un incentiu irrevocable a l'exaltació folklòrica -en el pitjor dels sentits de l'adjectiu-. És tan casolana la figura de la figuera que, automàticament, convoca imatges de pairalisme enyorós i caduc, absolutament reduccionista. La figa i la figuera evocuen, per poc que ens aturem a pensar-ho, la cançó primorosa i l'harmonia de la figueralera -caiguda o no del cim-. Comporta, certament, un risc presentar al públic -remarcarem el mot "presentar" -un llibre amb un títol semblant i amb uns components contextuals com els que l'envolten.

Però el que cal, en el cas dels llibres és llegir-los i, després, si s'escau, verbalitzar el corresponent comentari, ja sigui elogios, ja flagel·lador. Pel que fa a **LES FIGUERES MALLORQUINES** la seva lectura és el **millor antídote** contra l'hipotètic risc preliminar. En fer aquesta afirmació no pesen

en el plat de la nostra balança les connotacions bledes del folklorisme estantís ni per a res compta el fet que un dels autors sigui un llucmajorer manifestament relacionable amb les curolles culturals connaturals a la nostra revista o lligat per deures d'amistat amb el qui signa. Llegir aquest llibre, des del pròleg de Joan Veny fins a la pàgina 317, desfà qualsevol miratge d'imatgeries bajanes, oratja qualsevol ferum de resclosit.

LES FIGUERES MALLORQUINES és un estudi ambiciós de la figuera a Mallorca des de perspectives diverses, però complementàries, com són la història, les ciències de la naturalesa, l'agronomia, el folklore, l'economia o, fins i tot, la filologia. Es tracta d'una aproximació multidisciplinària a un fenomen -la figuera, el seu con-

reu i la seva funcionalitat- d'una rellevància remarcable a la nostra illa des de temps immemorials.

Al llarg de 10 capítols, els autors analitzen: l'origen general de la figuera, l'origen a Mallorca, la significació del cultiu a l'illa, la morfologia, el cultiu, les plagues, malalties i accidents de la figueres, la recol·lecció, la conservació i assecament de les figues i llur aprofitament, les varietats mallorquines de l'arbre. El llibre és completat amb un fitxer que recull les característiques principals de les diferents varietats mallorquines, un reportatge gràfic que mostra diferents aspectes relacionats amb els fruits i els arbres i una bibliografia.

El doctor Veny en la conclusió del pròleg afirma que el llibre "conjuga el rigor científic amb la claredat expo-

sitiva i afegeix que, sense tòpics, el treball "omple un buit". Pensa el que signa que aquestes breus i precises paraules resumeixen exactament la dimensió del llibre que comentam i desfan, rotundament, qualsevol miratge lírico-racial.

El rigor científic és indubtable. Estalonat en la preparació tècnica dels autors -dos enginyers agrònoms de prestigi i un autodidacta ferreny- el desenvolupament de tema abraça des de la indagació històrica -amb consulta contrastada de la documentació adient- fins a la consideració botànica i agronòmica de la figuera, sense deixar de banda aspectes socio-econòmics o de cultura popular. Aspectes concrets ho palesen ben clarament. Vegeu, per exemple, les aportacions referides a **La poda** (pàgs. 83-90) o les més de quaranta pàgines denses del capítol 10 (**Varietats de figuera de Mallorca**), completat amb unes quaranta-nou fitxes de varietats, amb dades descriptives de l'arbre, del fruit, de les fulles i informació complementària, així com una fotografia molt aclaridora de la varietat i una altra de la figuera. La precisió en els detalls, la selecció de la informació, l'anàlisi de les fonts, la catalogació dels materials, entre d'altres, són indicadors expressos del rigor citat per Veny.

Quant a la claredat expositiva és un altre dels valors que sobten en el treball. Les dades són objecte d'una classificació rigorosa i els autors han sotmès el cúmul d'informació que tenen al seu abast a una elaboració -a una ordenació i selecció- que la fan entenedora als lectors, tant als doctes com als no acostumats a exercicis de lectura de llibres del gruix considerable del present. Una ullada a l'índex ens permet de constatar la dèria sistematitzadora dels autors i, alhora, ens fa avinent l'estructura coherent del treball. Després del text es desenvolupa en paràgrafs breus, ben encadenats, amb una sintaxi d'arquitectura senzilla i sense alambinaments. La terminologia, que no defuig l'exactitud dels tecnicismes quan és un requisit, no resulta gens inassolible i la presència equilibrada de les il·lustracions -dibuix transparent i profusió de fotografies clares i significatives- és el suport adequat per aconseguir un enteniment perfecte de les propostes textuals per part dels receptors.

Agermanada amb la claredat, o conseqüència directa seva potser, és l'amenitat del text. En els apartats on es consideren els aspectes de cultura popular, per exemple, aquesta virtut resulta particularment agradable, però no només la poden constatar en aquest àmbit sinó que és

present al llarg del volum sencer. La nitidesa del missatge i el seu to planer -de cap manera simple- fan que, des del punt de vista didàctic, aquesta obra presenti uns valors considerables. Atès que els estudiants -de disciplines diverses- poden esdevenir uns dels lectors més fèrtils del llibre, l'escaiença didàctica resulta un tret ben oportú.

Roman per comentar un caire que, per al qui signa, és primordial. **LES FIGUERES MALLORQUINES** és un llibre qualificable de **funcional**. I n'és de funcional perquè, en el més tradicional dels sentits, satisfà una necessitat -o realitza una funció social-. El llibre, des del punt de vista etnogràfic, és un compendi d'informació pertinent. Com una enciclopèdia, recull, ordena, classifica una informació que no estava sistematitzada i la guarda del perill de destrucció, que és l'oblit. Però la proposta va molt més enllà, des de l'etnologia i des de la ciència empírica, el llibre és un toc d'atenció. Remet a una riquesa genètica i n'argumenta la necessitat de preservació. No ho fa mitjançant la fàcil proclama d'un ecologisme de saló, ans al contrari, des de les trinxeres de la realitat. Una realitat que descriu, analitza i pondera. Una realitat, la de la figuera i el seu món en aquest cas, que constitueix una marca d'identitat -no una idea difusa, sinó un fe tangible- que, cas de ser esborrada, mai no podrem recuperar.

No és una elegia romàntica per un tòpic desaparegut el llibre de les figueres. És l'acta notarial d'un cultiu, d'una economia, d'un bé patrimonial consubstancial amb altres que integren una identitat molt malmenada. És, endemés, un element per a la consideració dels nostres ciutadans en el sentit que són, a les Illes, posseïdors d'un potencial enorme, en aquesta i d'altres espècies vegetals, que no hem de malbaratar. Una argumentació que es fa des de la serenitat, la lucidesa i el rigor. Mai no des de la pontificació exhaltada, demagògica o desvertebradora. És una invitació al compromís seriós amb el treball i amb la terra. No sembla aquest un pobre balanç per a un títol poèticament arriscat!.

I. Rosselló i Botey, J., Rallo i Garcia, J., Sacarès i Mulet, J. (1994) **LES FIGUERES MALLORQUINES**. Edició patrocinada per la Fundació Illes Balears. Gràfiques Miramar, Palma. ♦

NUEVO OPEL
CORSA
¡MI COCHE!

**AUTOMÒBILS
LLUCMAJOR S.L.**

Ronda de Ponent, 30 - Tel. 66 06 24 (Llucmajor)

Llucmajorers davant el Tribunal del Sant Ofici

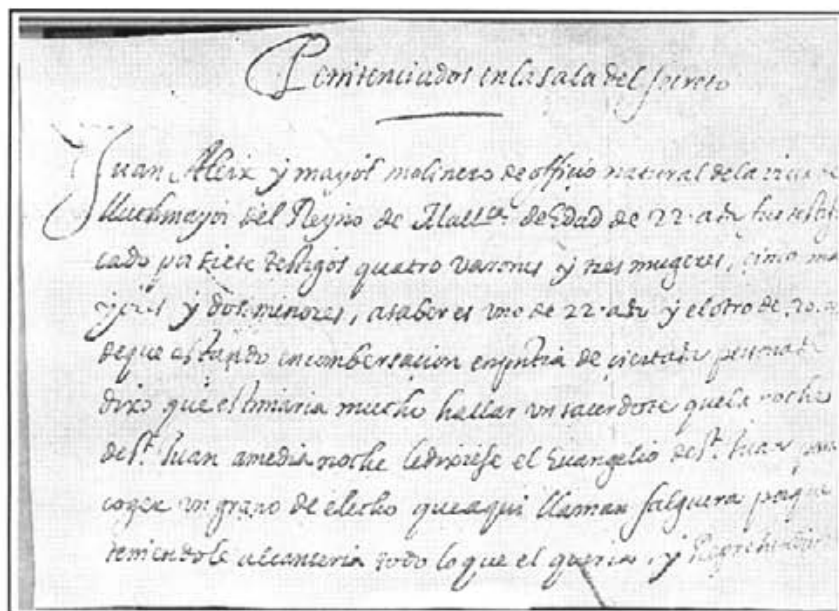
Bartomeu Prohens Perelló

3. El cas de Joan Aleix Mayol. La falguera i la nit de Sant Joan

Un dels més greus problemes pel que fa a la investigació dels conflictes donaven lloc a causes de fe és la manca d'informació sobre la relació que hi havia entre els encausats i els denunciants. Aquesta informació, quan existeix, és fragmentària i poc significativa. Malgrat en moltes ocasions la dferensa es basava en l'enemistat dels delators, aquesta situació conflictiva no era analitzada o no consta als documents. En qualsevol cas seria justament el conflicte interpersonal la clau per entendre les raons sociològiques de moltes causes inquisitorials.

El moliner llucmajorer Joan Aleix Mayol, de 22 anys, va ésser denunciat per set testimonis. Les acusacions es centraven en coses que Joan havia manifestat, però aquestes "proposicions", herètiques al cap i a la fi, eren sobretot supersticioses. El conjunt de les denúncies fou qualificat de matèria greu el 29 de desembre de 1624, i només el 24 de febrer de l'any següent es decidí i digué a terme el seu empresonament. Diu el document que "antes de llamarle para la primera audiencia acostumbrada a 10 de abril pidió audiencia..." (1) (262v) És a dir, Joan demanà audiència voluntària quan ja feia un mes i mig que era a les presons secretes. Aquesta era una tàctica molt emprada pel Sant Ofici. Els reus esperaven mesos sense saber les raons de la detenció. Les audiències voluntàries eren molt útils per esbrinar la "veritat", ja que els reus desconeixien els càrrecs i així podien inculpar-se de fets que no formaven part del procés. La primera audiència ordinària es va fer el 14 d'abril, i la sentència s'executà el 13 d'agost de 1624. Gairebé mig any, i es pot dir que Joan tingué sort.

La causa contra Joan Aleix Mayol és l'indici que ens permet de reunir unes peces molt significatives del món de la "superstició" popular de principis del segle XVII. Quan l'any 1625 aquest llucmajorer havia de patir el procés inquisitorial hi havia a les presons secretes del Sant Ofici molts reus empresonats pel mateix delictes. Si comparem les acusacions contra Joan amb les que hi havia contra el grup de fetillers de Caterina Floreta i del frare nigromàntic Esteve Sierra no ens ha d'estranyar que el llucmajorer no rebés un càstig més sever.

Els anys vint del segle XVII es caracteritzen pel que fa a l'activitat inquisitorial per l'increment de causes per superstició, però les raons d'aquest fet són potser polítiques. És també un moment de màxima tensió entre el poder del Tribunal, representant per l'inquisidor Díez de Cienfuegos, i el del virrei de Mallorca. El procés contra Floreta pretenia purificar el bon nom del Sant Ofici i de l'estament religiós. No obstant això, les testimoniacions contra Mayol són força interessants. La referència a la llavor de falguera s'ha de contextualitzar i relacionar amb l'àmbit de les creences europees sobre les emanacions solars i les plantes màgiques. El cicle vital de l'any solar és també un element decisiu de comprensió.

En principi les sospites d'heretgia es basaven en les següents declaracions: "...que estando en conversacion en presencia de ciertas personas dixo que estimaria mucho hallar un sacerdote que la noche de Sant Juan a media noche le dixiese el Evangelio de Sant Juan para coger un grano de elecho que aqui llaman falguera porque teniéndole alcantería todo lo que el queria..."

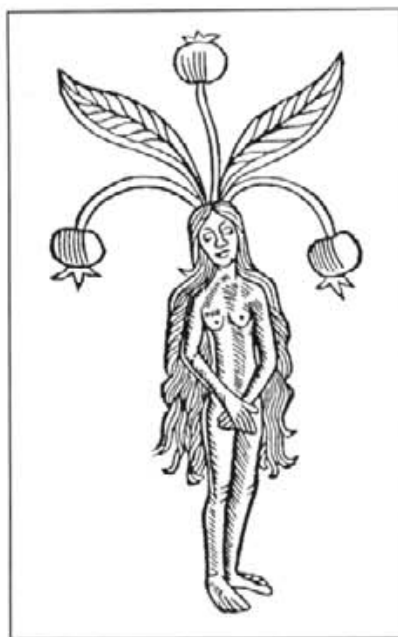
El lector coneixerà probablement la rondalla de la flor de falguera i els dimonis boiets. Cal recordar que els fadrins hauran de vetllar la nit de Sant Joan una falguera i esperar el moment en el qual la llavor floreix. Si poden fer que la llavor caigui dins un canonet d'argent el "dimoni boiet", que "neix" en aquell precís moment, entrarà en el seu servei.

Escriu alcóver que recollir el dimoni és molt complicat ja que la "fñor" de falguera fa son, i ningú no ha aribat a veure mai com floreix, a més a més les llavors no poden ser recollides dins un mocador perquè el foraden. Per altra part si es posen unes reies les llavors reboten.

Que això fou quelcom més que una rondalla dels nostres avantpassats ho demostra la documentació inquisitorial. Un procés de finals del segle XVII fa menció explícita dels dimonis boiets, i ja a finals del segle XVI (1598-1600) Pere Vanrell fou procesat per pràctiques similars. Aquell home de 50 anys és un típic exemple de la manca de coherència del Sant Ofici pel que feia a supersticions. Per una part el càstig fou simbòlic: penitències espirituals i penitenciat a la sala de l'audiència. Per altra es declarà que Vanrell era sospitós de tenir pacte amb el dimoni. Les "supersticions" eren castigades pel desviacionisme que implicaven, però la Inquisició sempre intentava de demostrar que tot era un frau, un engany. Fins i tot si es feia menció del pacte amb el dimoni això no ho convertia en més real. El dimoni és conegut per ser el gran estafador, el gran enganyador... Les defenses que va fer Pere Vanrell foren que tot ho havia dit per riure. L'acusació mantenia que Pere dedia que "había ido la noche de Sanct Juan a coger la flor de la verbera que florescia y granaba aquella noche y quedándola velando había visto muchos fantasmas u que había cogido y traía consigo uno de los dichos granos, que tenía virtud de

Home Mandràgola

Dona Mandràgola.

que trayéndole consigo la muger que lo quisiese bien se iría tras él..." (PÉREZ LI., MUNTANER LI., COLOM M., (1986), (p. 203).

Els dimonis boiets, o fantasmes, o esperits de la nit de Sant Joan són presents en el folklore europeu. En tots els casos apareixen associats al descobriment de tresors encantats i a l'adquisició de poder. Els esperits, que neixen o es manifesten la nit de solstici d'estiu, ajuden a tenir sort i aconseguir el que hom es proposa. Com els alls sembrats per Sant pau que també recollits el mateix matí del 24 de juny abans de la sortida de sol permeten de cuar picades d'animals verinosos. El poder s'associa a la nit de solstici, i el pioner de l'antropologia, sir Frazer, ho explica en funció dels rituals a l'emanació solar. El color daurat de les "llavors de falguera suggeriria l'associació entre la planta i el sol. Escriu Frazer que la veneració dels druides pel vesc és paral·lela a la que la falguera rebé d'altres pobres europeus. Així, els sacerdots escandinaus solien recollir el vesc la nit de Sant Joan: "Eill vesc, com la llavor de la falguera, es recolleix per Sant Joan o Nadal, que són els solsticis d'estiu i d'hivern, i com a la llavor de la falguera, se li atribueix la virtut de descobrir tressors ocults". (FRAZER, J.C., (1944), p.790) Es reforça encara més si cal el paral·lelisme entre el culte druidic al vesc i les creences mallorquines si es considera que el sistema "de recollir la flor imaginària del roure amb una tela blanca és exactament el que empraven les druides per a recollir el vertader vesc quan caia de la branca del roure sagrat per la falç d'or" (FRAZER J.C., (1944) p. 791) Hi ha testimonis d'altres mallorquins pro-

cesats que testimoniaven cultes a plantes animades per esperits, com és el cas de Caterina Ribes de Santa Margalida. Que hi hagués plantes o ésser vegetals dotats de poder sobrenaturals atorgats per esperits era creença molt exesa. En un altre context, però relacionat amb la planta valeriana de Caterina Ribes, cal recordar la mandràgora, pròpia d'Europa central. El cas de la mandràgora és distint per dos motius: es remarcava la semblança física entre el tubercle i els humans, i per altra part tenien els poders de conèixer el futur i de curar. Com el poder màgic de la falguera i de l'erba valeriana, la mandràgora era el cau d'esperits familiars (GRILLOT, (1971, P. 346) També aconsellaven alguns experts recollir-la durant la nit de Nadal, és a dir en motiu del solstici d'hivern. Ribe tributava rituals complicats a l'erba valeriana, que es transformava en princesa justament la nit de Sant Joan, i també ajudava a aconseguir l'amor dels homes. L'acusaven que "era muy venturosa y que la querian mucho los hombres desde que tenía en su casta la yerba valeriana, y en dando a beber en caldo, o vino, o por primeriza, o en alguna comida de caveza o simiente que haze dicha yerva la víspera de San Juan a la noche, no acertavan los hombres a quien se les dava salir de su casa, y los traya hechos locos..." (AHN, Inq. Llibre 862, f. 137) L'erba valeriana, com la mandràgora, havia de ser alimentada amb vi.

La causa contra el llucmajorer Mayol té com a motiu central la declaració que va fer el moliner de 22 anys sobre la falguera. Allò que empitjorava el cas era que havia fet menció de la lectura de l'Evaneli de Sant Joan duita a terme per un sacerdot. No s'ha de permetre de vis-

ta que allò que definia la supersticions era el fet de barrejar coses sagrades amb profanes. En aquesta ocasió la falguera popular, un romanent pagà, rebia el poder o es posava al servici del conjurador mitjançant la lectura d'un llibre sagrat. Mayol afegí dues declaracions per donar exemple dels poders que obtindria de la falguera: "y que con un grano de elecho haría caminar un gallo con dos patas que parecían dos bigas..." (f. 262). També digué que "si quería que le engordase su caballo para correr, que fuese con él la mañana de San Juan a coger la yerba falguera y que llevasen para ello un clérigo o frayle que les dixese el Evangelio de san Juan, y que teniendo la dicha falguera correría el rocín y ganaría, y no sabe si es bueno o malo, y cierta persona le dixo que cuando él fuese corriendo con el caballo y quisiese ganar no podría detenerle". (f.263) Com en el cas de la rondalla dels dimonis boiets, que fan la feina però tan a la perfecció que no poden aturar-se, el poder de la falguera és gran, però perillós, per ésser incontrolable.

Joan organitzà la seva defensa afirmant que tot allò ho havia dit sense creure que fos veritat. En efecte, sembla que emprava aquelles declaracions de poder per espantar i impressionar. En una ocasió digué que "si le enfadavan antes del día les tendría en Ibiza, y preguntándole cómo lo haría respondió que ya hallaría la manera que lo había de hazer" (f.262). El llucmajorer explicà com havia après totes aquelles coses a València. Un home li contà els poders de la falguera, i en una fira pogué veure "que un gallo llevaba una paja atada al pie con un hilo, y andando por sobre una tabla parecía a todos los que miraban que llevaba una viga..." (f. 262) D'aquesta manera tot el que deia es convertia en una innocent declaració. Ell no creia en el poder de la falguera, malgrat quan deia que no sabia si allò era bo o dolent, suggeria que no estava segur de tot de les possibles facultats de la miraculosa falguera.

(1) Totes les referències del cas de Joan Aleix Mayol són de l'AHN, Inq., Llibre 861.

BIBLIOGRAFIA:

- AHN, Inq., Llibre 861.
- AHN, Inq., Llibre 862.
- FRAZER J.G., (1944), La rama dorada, México, F.C.E.
- GRILLOT DE GIVRY, (1971), Witchcraft Magic & Alchemy, New York, Dover.
- PÉREZ LI., MUNTANER LI., COLOM M. (1986), El tribunal de la Inquisición en Mallorca, Palma, Miquel Font Editor. ♦

La nostra natura

Fils d'alta tensió

Santi Suñer i Juan del Río
Fotos: S. Suñer

En qualsevol dia primaveral, passejant per la vorera d'un camp, observam els ocells que s'afanyen a construir el seu niu on donaran vida a una nova generació d'ocells i així perpetuaran la vida i l'espècie.

Tot és molt bonic en aquest camp, però la nota tràgica la posen els fils d'alta tensió que al llarg de mils i mils de kms. s'estenen per tot el camp.

Si per un moment contemplem aquests gegants, descobrirem que són uns lladres de vides. Això es pot afirmar quan sense vida de moltes aus que, dissortadament, han trobat la mort per electrocució.

Sortosament hi ha gent conscient d'aquest greu problema i intenta solucionar-lo.

A partir del 82 es varen començar a fer multitud de treballs que amb el temps farien veure el problema que pot ocasionar al nostre entorn la mortalitat d'aus als fils d'alta tensió.

Existeixen dos tipus d'accidents en aquests fils: electrocució i col·lisió amb els fils.

El primer cas és el més corrent i es produeix pel contacte de l'animal amb dos fils, la qual cosa produeix la mort sobtada. Els animals més afectats són les aus de major envergadura com cigonyes, gavines i sobretot rapinyaires (xories, falcons, esparvers, milanes).

La col·lisió es produeix sobretot quan els ocells que volen en esbarts, escapen d'un depredador.

Per solucionar aquest problema hi ha diferents mètodes: o bé transformar les torres de tensió i convertir-les en més visibles per a les aus, evitant així la col·lisió o col·locar els fils en llocs menys perillosos per a les aus, i amb aïlladors de plàstics que recobreixin tot el fil per evitar l'electrocució. Aquestes solucions són molt barates (sis mil pessetes per torre transformadora) i si tots col·laboram aconseguirem salvar la vida a una gran quantitat de valuosíssimes aus que durant tants anys han viscut amb nosaltres.

"Aquell dia semblava com els altres, però estàvem equivocats perquè ens esperava una bona sorpresa.

Ens vàrem aixecar a la mateixa hora per anar a l'Institut i després de 7 hores d'estudiar i de fer deures, fina-

Aquí tenim el pobre sebellí que va trobar la mort als fils d'alta tensió.

litzaren les classes i... a dinar!.

Devien ser les quatre de l'horabaixa quan de sobte ens varen cridar uns amics de l'institut que vivien a Les Palmeres, per avisar-nos que havien robar un ocell molt gran amb una ala rompuda, però no sabien què era. Dit i fet, ens posàrem en camí fins a casa dels nostres amics i després de mitja hora de viatge vàrem arribar i ens vàrem sorprendre en veure els nostres companys amb un sebellí a les mans. El que més caracteritzava l'au eren els ulls, grocs, penetrants i la llargària del bec i de les seves potes. Aquell pobre ocell va xocar amb els fils d'alta tensió de l'aeroport de Palma i es va trencar una ala. El va trobar el pare d'un dels amics, que treballa a l'aeroport i el va dur a casa seva.

Anàrem a comprar carn picada i la donàrem al sebellí, que la va acceptar de bon grat. Al dia següent l'ocell es trobava molt dèbil, així que el duguerem al manescal. Els metges varen fer tot el que pogueren (fins i tot no ens cobraren res) però va ser inútil: l'ocell va morir. Ens sentíem molt tristes, però tots vàrem intentar salvar-lo. Però heu de saber que l'únic culpable de la mort d'aquella magnífica au, i de tants d'altres, eren els fils d'alta tensió que, per un mínim de doblers poden deixar de ser una arma mortífera que cada any es cobra milers de vides. Amb l'entusiasme de tots aconseguirem salvar aquest problema que esquitxa de sang la nostra natura. ♦

Sa penya d'es falcó

-“Per llogar cadiretes”, és el comentari del mussolet per qualificar la sessió plenària del passat mes de març. Alguns es planyien de les poques possibilitats de parlar que Rabasco tenia però en aquesta ocasió va esdevenir l'estrella protagonista del plenari.

No sabem si les intervencions que va fer obeïen a una tàctica premeditada o no. Però el que és cert és que va aconseguir de treure de polleguera a pràcticament tots els membres del PP i també als seus ex-compans de viatges.

***

-Insults, desqualificacions, acusacions, amenaces de querelles: “mentides”, “covard”, “terratrèmol”, foren alguns dels qualificatius que va utilitzar el batle a la baralla dialèctica que va mantenir amb el regidor d'ASI.

“Ja no té arguments”, i “només somriures irònics”, “no aclareix ni respon a les meves preguntes”, figuraren a la intervenció de Rabasco juntament amb les al·lusions de trànsfuges adreçades a Antoni Barceló i a Francisco Ferré.

***

-Més que una sessió plenària semblava un debat electoral en què els socialistes quedaaren fora de la línia de foc. Hi hagué al·lusions al repartiment de pamflets, “amb traïdoria i nocturnitat”, i també ha suposats títols acadèmics enregistrats al cens electoral.

En aquest penúltim plenari de l'actual legislatura ens vàrem assabentar per boca de Rabasco del nou càrrec que ostenta Joan Puigserver, i del perquè de la seva ubicació a l'escó immediat que ocupa el regidor d'ASI.

***

-Tant trui es va armar al debat de les dues mocions d'ASI, que el regidor Mateu Monserrat (hom suposa per les ganes que tenia de votar i acabar amb el tema), ràpidament va alçar la mà, quan el batle va anunciar la votació demanant els vots a favor de la proposta de Rabasco.

Una votació que es referia a l'augment del percentatge mínim per tal d'aconseguir escons a les eleccions municipals, i que hagués sortit malament per al PP si M. Monserrat hagués esdevingut ni que sigui per uns segons en trànsfuga, perquè en abstenir-se F. Ferré, va ser necessari el vot de qualitat del batle per tal de desequilibrar la balança.

***

Les coses no funcionen. Al nostre Ajuntament arriba una subvenció de dues-centes mil pessetes (200.000 pta) per a normalització lingüística i la normalitzadora, Catalina Janer, no en sap res. Es veu que el Sr. Batle s'ho manega com li plau sense consultar la tècnica en la qüestió. Ja està bé (es queixen els ciutadans) que ens enviïn totes les cartes, per anar a la revisió del metge Llopis (que no sabem per què el tenim) només en espanyol. On és la Constitució? per què no s'adiu amb l'article corresponent a l'ús que s'ha de fer sobre l'article de la normalització lingüística. Què fa el PP per la nostra llengua? RES, PERÒ RES DE RES. ♦

CARNISSERIA □ XARCUTERIA

ZANOQUERA
GARCÍAS

Plaça Espanya, 62 - Tel. 66 13 02 • LLUCMAJOR (Mallorca)

PERRUQUERIA
PUIGSERVER

HORARI: De dimarts a divendres
de 9 a 12 i de 15 a 19

Dissabtes
de 8 a 17

C/. Orient, 8 - Tels. 66 20 08 - 66 11 12 - 64 05 14

Esports

Opinió

Joan Quintana

Un parèntesi

Vaig començar fa quasi 14 anys, el setembre de 1981, amb tots els meus companys, aquella aventura informativa, cultural i esportiva anomenada "Llucmajor de Pinte en Ample". Han passat els anys i tot que no tenguí la il·lusió dels inicis, enmig de dubtes, equivocacions, insuficiències i, sobretot, nervis i presses de darrera hora, el meu vessant esportiu és, després de 155 números, una realitat que m'omple d'orgull -és l'única paga que tenc- i m'estimula a continuar. Fins i tot en algunes ocasions vaig estar a punt de deixar-ho, però no ho vaig fer i ara no em sap cap greu.

Ara bé, de vegades estic cansats i necessito un parèntesi, com en aquest moment, que he aprofitat les meves vacances professionals per realitzar un viatge a Centreamèrica, que m'ha servit per descansar i relaxar-me.

Serà la primera vegada, en aquests 14 anys, i, amb aquests, 155 números, que no escriuré cap comentari esportiu.

Però esper tornar al proper número amb renovades forces. Hi haurà moltes coses per comentar, com el "Correllengua" que consistirà en fer un recorregut simbòlic per Mallorca portant la "Flama de la llengua", amb sortida de Palma dia 21 d'aquest mes, fins a la instal·lació al santuari de Lluc, el diumenge dia 23 d'abril. Es farà un recorregut de devers 170 km. comptant amb unes 600 persones que seran les encarregades de portar a terme el recorregut amb la "Flama de la llengua".

Naturalment passarà per Llucmajor, o millor dit, al seu segon recorregut, sortirà de la nostra ciutat dissabte dia 22 per adreçar-se a Campos i s'espera que una dotzena d'atletes llucmajorers portin l'esmentada Flama.

El Correllengua no serà únicament un acte l'údic, en què l'esport serà el principal protagonista. També serà el moment de les reivindicacions, amb aquest objectiu es redacta un manifest unitari en què s'inclouen les principals reivindicacions dels pobles i ciutats per on passarà la "Flama de la llengua".

Però ara, ja m'allarg de més i no vull oblidar que estic de vacances. Hi haurà temps per parlar-ne; ara m'he guanyat, al menys ho crec així, un descans. ♦

Club de Pesca "Es Cap Roig"

Festa de Cloenda. Temporada 94

Manila

Foto: Fermin

Dies passats es va celebrar la cloenda de la temporada 94 del Club de pesca "Es cap Roig", on es va fer entrega dels trofeus de les distintes especialitats de pesca. Aquesta cloenda va comptar amb la presència de les primeres autoritats locals, del president de la Federació Balear de Pesca, el Sr. M. Bauçà, i del president de la Federació Balear d'Activitats Subaquàtiques, el Sr. R. Muntaner.

CLASSIFICACIONS

Campionat de regularitat de Roquer des de Costa "categoria Senior"

1r. M. Vida
2n F. Martínez
3r F. Pedregosa
Peça Major: F. Martínez

Campionat de Regularitat de Roquer des de Barca

1r J. Truyols
2n. Maria Nicolau
3r. S. Fullana

Campionat de regularitat de Caça Submarina

1r. M. Pocovi
2n. J. Molina
3r. P. Verger

Modalitat de pescada a la Fluixa

1r. Patró e la barca "Brillante"
2n. Patró de "Beiro"
3r. Patró de "Gatet"
Peça Major: Patró de "Sefra"

Modalitat pescada de calamars a la zona de s'Arenal

1r. Patró de "Tina"

Modalitat pescada de calamars a la zona de s'Estanyol i cala Pi

1r. Patró de "Boy"
2. Patró de "Jojo"
3r. Patró de "Jojo"
Peça major: patró de "Micha"

Modalitat de roquer des de costa
'Prova des Botifarró'
 Ia. Margarida Miralles

TROFEU PRESIDENT

Alevins: Guanyar, R. Salvà.
 Infants: F. Vaquer
 Seniors. Roquer des de Costa: J. Sampol.
 Seniors: Roquer des de Barca: J. Truyols.
 Seniors. Caça Submarina (2 equips)
 Equip A: M. Pocoví
 Equip B: J. Molina.

El Club de pesca "Es Cap Roig" va tenir una especial atenció cap al soci, amic i pescador, Miquel Vidal, per haver aconseguit el títol de campió de Balears 1994, de pesca de roquer. Per aquest motiu, li va ser entregada una placa commemorativa, agraint-li tots els anys, sacrificis i esforços que ha dedicat a la pesca.

Per acabar l'acte de la cloenda, l'Ajuntament va fer entrega als com-

ponents de pesca Aleví i Infantil, d'una canya i un rodet.

T. Gomila, delegat de La Caixa a Lluçmajor, va fer entrega d'un quatre de nus mariners i l'apotecari M.

Pons, bon pescador, amic i soci, donà al Club una completa i moderna farmaciola, com a agraïment al club i a tots els pescadors. ♦

Infants CD Espanya

48

Mantenint el tercer lloc

Jaume

Foto: C. Font

Després de l'entrevista que vàrem fer a l'entrenador de l'equip infantil del CD Espanya ens quedaven alguns partits que us comentam, de manera breu, tot seguit.

El primer resultat va ser CD Espanya, 2 - Algaida, 2. Els gols dels llucmajorers, a càrrec de F. Berrocal i R. Ramos.

Una setmana més tard, l'Espanya de Lluçmajor rebia el Porreres i el resultat va ser per golejada (j6-0) a més d'un gol anul·lat al primer minut de partit a l'extrem S. Canyelles. Els gols foren aconseguits per Canyelles (3) i Ramos (3).

El desplaçament de l'Espanya a casa del líder Can Picafort va suposar una derrota semblant a la que l'equip de Lluçmajor havia infligit a l'equip porrerenc: Can Picafort, 6 - Espanya, 0.

I nova golejada al camp municipal de Lluçmajor: Espanya, 5 - La Salle de Manacor, 1. Els gols espanyistes varen ser el primer d'un defensa visitant en pròpia porta, un de R. Ramos, un de falta marcat per Oscar, un del

Els màxims golejadors Infants CD Espanya: R. Ramos i S. Canyelles.

migcampista R. Secilla i el darrer de G. Ramos. L'únic gol visitant, de falta màxima.

El partit que s'havia de jugar a Santanyí contra l'equip del mateix

nom, dissabte dia 25 de març es va passar al proper dimecres, a les 20'30 h. Un Santanyí desconegut (a casa nostra havia perdut per 6-2) va anar al descans amb quatre gols a favor. A la segona meitat l'Espanya de Lluçmajor es va posar en marxa i va aconseguir dos gols, escurçant distàncies (Canyelles i Secilla).

El darrer partit jugat pels nostres infants fins al moment de tancar aquesta edició va tenir lloc a Lluçmajor el primer d'abril contra el segon classificat, Manacor. Un partit caracteritzat pels mals modals de l'entrenador de l'equip visitant, la proliferació de targes grogues (i una de vermella) als jugadors del manacor i els insults d'alguns d'aquests jugadors a l'àrbitre. El partit va acabar tres minuts abans del final a causa de l'abandonament per part de l'equip visitant amb el següent resultat: Espanya, 2 - Manacor, 1. Gols dels llucmajorers Canyelles i R. Ramos.

És una vertadera llàstima que els malanomenats "adults" no donem un bon exemple als al·lots que fan tant quant poden per jugar un partit. Que hi farem, coses del futbol! ♦

Notes Columbòfiles del mes de març:

Joan Jaume Sastre
Foto: J. Monserrat

LES CUSES DEL MES DE MARÇ:

En aquest mes de MARÇ s'han duit a terme tres amollades de coloms des d'Eivissa. La velocitat en què han estat cronometrats els coloms en aquestes amollades ha variat segons el temps que ha fet i en general els que han tornat ho han fet en bones condicions.

Les pèrdues de coloms són de l'ordre d'un 40 % en termes generals i resulten molt elevades si es comparen a les pèrdues de fa deu anys. Aquestes pèrdues són resultat de factors tan diversos com: el temps, les races de coloms reproductors, l'augment de la rapinya...

CLASSIFICACIONS

LLOC	DATA	REGULARITAT	DESIGNATS
Eivissa	04.03.95	1.- Joan Barceló 2.- Julià Monserrat 3.- Jeròni Tomàs	1.- Joan Barceló 2.- Joan A. Agulló 3.- Hnos. Ballester
Eivissa	14.03.95	1.- Gil Garau 2.- Jeroni Tomàs 3.- B. Barceló	1.- Gil Garau 2.- Joan A. Agulló 3.- Janer i Tomàs
Eivissa	18.02.95	1.- Joan A. Agulló 2.- Fco. Rosselló 3.- Janer i Tomàs	1.- Fco. Rosselló 2.- Janer i Tomàs 3.- Antoni Oliver

Calp 04.03.95

REGULARITAT:

- 1.- Gil Garau amb el colom 50.838/93 femella parda a 1.4188 mxm.
- 2.- Llorenç Socias amb el colom 50.683/93 mascle blau a 1.382 mxm
- 3.- Janer i Tomàs amb colom 24.262/92 femella blava a 1.375 mxm
- 4.- Joaquim Janer amb el colom 33.960/94 femella blava a 1.370 mxm.

DESIGNATS:

- 1.- Gil Garau
- 2.- Janer i Tomàs
- 3.- Bernat Bonet

Calp 14.03.95

REGULARITAT:

- 1.- Janer i Tomàs amb el colom 50.392/93 mascle pardo a 1.197 mxm
- 2.- Janer i Tomàs amb el colom 50.355/93 mascle blau a 1.178 mxm
- 3.- Julià Monserrat amb el colom 50.385/93 femella parda a 1.161 mxm.
- 4.- Janer i Tomàs amb el colom 50.385/93 mascle pardo a 1.141 mxm.

DESIGNAT:

- 1.- Janer i Tomàs
- 2.- Bartomeu Barceló

3.- Antoni Oliver.

Oriola 19.03.95

REGULARITAT:

- 1.- Julià Monserrat amb el colom 280.748/93 mascle pardo a 1.267 mxm
- 2.- Julià Monserrat amb el colom 34.074 blau femella a 1.243 mxm.
- 3.- Janer i Tomàs amb el colom 24.224/92 pardo mascle a 1.237 mxm.
- 4.- Salvador Paniza amb el colom 33.604/94 cendrós mascle a 1.232 mxm.

DESIGNAT:

- 1.- Julià Monserrat
- 2.- Bernat Bonet
- 3.- Bernat Bonet
- 4.- Salvador Paniza.

Calp 25.03.95

REGULARITAT:

- 1.- Bernat Bonet amb el colom 34.067/94 femella parda a 1.132 mxm.
- 2.- Francisco Rosselló amb el colom 33.235/94 mascle blau a 1.123 mxm.
- 3.- Germans Ballester amb el colom 50.278/93 femella parda a 1.122 mxm.
- 4.- Julià Monserrat amb el colom 60.997/91 roig mascle a 1.107 mxm.

DESIGNAT:

- 1.- Francisco Rosselló
- 2.- Germans Ballester
- 3.- Joan Jaume.

FOTO CLAR

Perfumeria

Reportatges, Fotos d'Estudi Carnet... i una extensa gamma de productes de perfumeria

- OFERTES EN CAMERES FOTOGRÀFIQUES
- VENDA DE CARRETS

Carrer Nou, 8 - Tel. 66 06 32 - Lluçmajor

Entrevista a Julià Monserrat Rafal Club Columbòfil Lluçmajorer

Avui, si fora poble parlem de coloms llucmajorers o entre nosaltres en parlem, acabam parlant d'en Julià Monserrat i dels seus coloms i la raó és molt bona de veure, en Julià és, sense dubte, i des de fa uns anys, un dels millors de Balears, Campió d'Espanya de Fons, dues vegades campió Absolut del Grup Mallorca i tots els nombrosos premis socials aconseguits, i, des de fa bastants anys, dintre dels deu primers de la Regió. I, per tant, al qui a tots ens agradaria guanyar.

Són aquestes ganes del guanyar-li un dels motius d'aquesta entrevista que té la finalitat d'esser una lliçó per a qui vulgui aprendre de coloms.

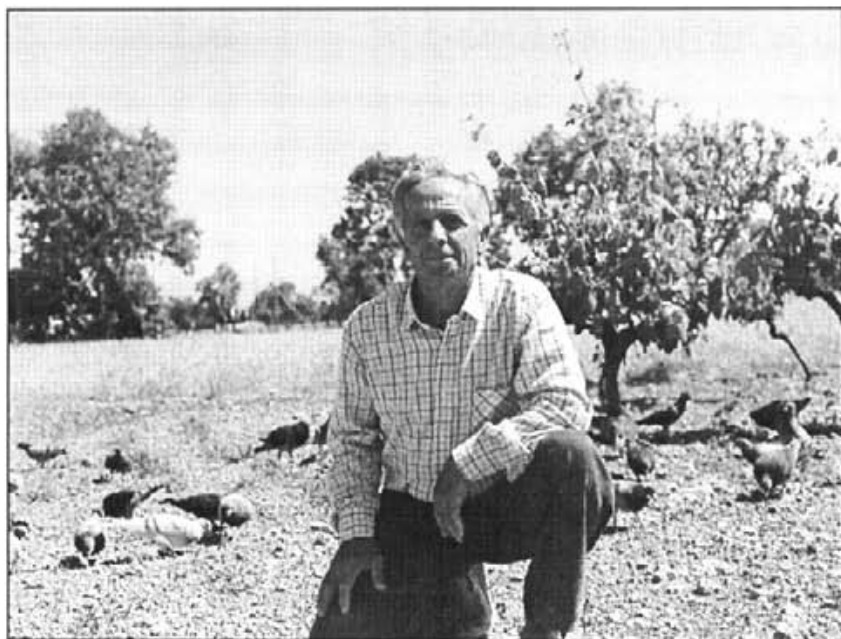
A quines característiques dónes més valor en un colom?

-És important que el colom sigui al seu lloc, defensi el seu territori, pesi poc en relació al seu volum. Quan el temps dins la mà te'l notis bé, no vagi ni cap envant ni cap enrera. Que tenguí les plomes sedoses i nombroses, sigui d'un tamany mitjà. Tenguí una bona separació entre cada una de les quatre plomes, els ossos de darrera estiguin molt junts i siguin forts i a més tenguí el braç curt.

M'agrada més, però, això no és significatiu o indicatiu per a considerar que l'au sigui una bona viatgera o reproductora.

-Parlem de reproducció?

-La reproducció és una de les claus del nostre esport i on s'ha de perdre més "temps". Don molta importància al fet d'entrar un colom dintre del quadre reproductor i la raó és la pèrdua de "temps" i "lloc" que representa l'entrada d'un animal que, després, no em doni el resultat que esperava. Però els coloms són igual que el menjar, fins que no l'has provat no saps si és bo, i, per tant, cal provar. El que cerc en un nou reproductor en primer lloc és la "sang". La família de la qual prové té moltíssima importància, és imprescindible que tota la família tenguí bons viatgers, tant en el passat com en el present. És indistint si el colom ha viatjat o no, això no voldrà dir res quant al fet de ser o

no un reproductor. Després, en un lloc secundari i no definitori, cerc que tenguí unes característiques físiques determinades: ossos forts i tancats, plomes suaus si abundants, ulls de colors vius, obertura a les quatre darres plomes... La raó de donar tanta importància a la procedència, a la "sang", és motivada per la recerca de coloms de fons i gran fons que, són les curses, per a mi tenen una major importància.

En fer la parella no cerc compensar, sinó més bé, potenciar qualitats. És a dir, esper que als coloms, fruit de la parella, es vagin sumant les característiques que el mascle i la femella tenen en comú.

I, una cosa important, una vegada aprovat el nou reproductor amb dos o tres coloms, si els resultats no són els que esperàvem cal retirar l'animal de la reproducció i tornar l'au al grup de viatgers.

I, si duim la sort que lligui, després és important seguir la línia que ens marca. Perquè el pitjor que pot passar és tenir "la parella bona" i quan desapareixi només poder-ne parlar.

-Quin tipus de coloms tens?

-En aquests moments, segueixo dues línies, des de fa molts d'anys, introduint nous reproductors externs, i això m'ha permès disposar d'un

conjunt de parelles que em donen bons resultats.

A ca nostra, no podem parlar del "pardo o del cendrós" ja que he rodat uns quaranta coloms de gran fons i un centenar de fons en tots aquests anys, i, això ha fet que no pugui parlar d'un colom determinat i que els del darrer any, tapin els fets dels anteriors.

A més, d'aquestes línies hi ha altres parelles que m'estan donant bons resultats i, per tant, a ca meva, no puc parlar de "la parella bona".

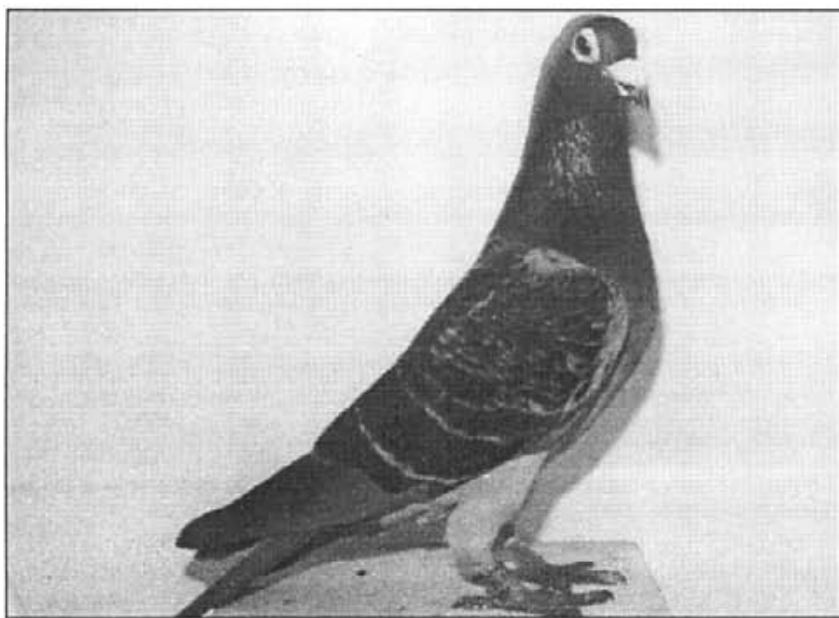
-Quin és el menjar que dónes en els teus coloms?

-Som del parer que s'ha d'utilitzar més les mescles fetes per un mateix que aquelles que per comoditat podem trobar al mercat, ja preparades.

El menjar que don als coloms varia segons la temporada i les prestacions que esper de l'au.

Als mesos d'estiu, els coloms mengen ordi un dia sí i un altre no. L'ordi és depuratiu i ajuda a fer la digestió a causa de la gran quantitat de fibra que té. El dia que no mengen ordi, mengen una mescla de cereals, llegums i oleaginoses, tot això, el més variat possible.

A la tardor i a principi d'hivern vaig disminuint l'ordi i augmentant la mescla que cada vegada anirà enriquint amb noves llavors, per fer-la més atractiva i enriquidora per als co-

loms.

A la temporada de les curses, la mescla tindrà de tot manco llavorettes petites que trob que cal donar-les per separat, abans o esprés del menjar normal.

Però, és important que aquest menjar estigui complementat amb minerals, sobretot la sal i la calç, vitamines, de l'oli de bacallà i de l'oli d'all, i llegums fresques, que troben al camp.

Ara, quant a pesar el menjar per controlar el que mengen els coloms mai ho he fet. El que sí faig és controlar que no quedi menjar al menjador del colomer. Tampoc no he rentat mai el menjar, però, de vegades sí que l'he passat per un garbell per llevar la pols.

-Quin sistema de viatjar empres amb els teus coloms?

-Sempre he viatjat al natural i amb això no vull dir que sigui el millor dels sistemes sinó que, és el que per raons personals, crec que va més bé, tenint en compte les nostres característiques geogràfiques i la meua preferència per les curses de fons i gran fons.

Crec que aquells sistemes que es fonamenten en l'exitació del colom de forma artificial per potenciar-li una tornada més ràpida al colomer, com és en el cas del sistema de "viudos" tan emprat a Bèlgica, Catalunya... i que fa uns anys té els seus partidaris a Mallorca, tenen dues grans dificultats; una el temps a dedicar-hi, cal programar i complir uns horaris i unes pautes de comportament que vénen molt ben explicades als llibres, i l'altra és, la gàbia, els nostres coloms estan dies

i dies dintre de les gàbies, i tots els condicionaments artificials se'n van a terra, i per tant perden la seva importància.

Crec en el sistema natural, separant els sexes d'agost a desembre. El colom va agafant la "forma" per ell mateix, on la mà del columbòfil intervé el manco possible i sigui la natura l'encarregada de potenciar les aptituds de cada una de les us del nostre colomer.

En emprar el sistema natural, no don cap importància al sexe dels coloms que engabiaré per a una amollada determinada. El que té importància és la "forma" i l'estat anímic en el qual es troba cadascuna de les viatgeres en el moment en què decideixes enviar-la a la cursa.

És veritat que els mascles tenen més dies aviat granades, per tant, donen rendiment més prest en poder concursar més joves, i tenen un sentit més fort de maternitat. Confio més en una femella, en un colomet o en un ou a punt de néixer que no en un mascle en les mateixes condicions.

Si bé, les grans pèrdues que tenim als nostres colomers, motivades pel problema de la insularitat (per aquests més de dos-cents quilòmetres que ens separen de la Península), determinen, en general, que, no donem cap importància a l'edat del colom, mentre aquest hagi acabat el seu desenvolupament físic. Personalment, crec en el colom viatjat, en el colom de dos anys, amb experiència d'Eivissa i sobretot de la Península l'any anterior. I és sobre aquest animal que pos més esperances a les proves de fons i gran fons. Això no vol dir que, si veig un

colomí amb una bona forma no el viatgi a fons i gran fons aquell mateix any.

-Com prepares els teus coloms per a una cursa?

-Cal preparar els coloms amb uns quinze o vint dies d'anticipació. En primer lloc faig una pre-selecció, si faig comptes de dur-hi deu o quinze coloms, n'apunt vint o vint-i-cinc a una llista i, després, vaig prenent nota, dia a dia, dels petits detalls que donen compte de l'estat en què cadascun es troba. El dia de l'engabiada ja he retirat els que sobren.

A aquests coloms, entre setmana els amollo d'uns quilòmetres lluny per donar-los confiança. Uns quilòmetres de vol els fan molt de bé.

Per a les curses de velocitat o fons, tenc molt en compte la posició de niu, més de la femella que no del mascle, moltes vegades he fet canvi d'ous o fins i tot he arribat a posar un escarbató dins d'un ou de plàstic o he retardat el naixement o el creixement dels colomins, fets els oportuns canvis, per tal de fer créixer l'instint de les aus i provocar una més prest arribada al colomer.

Ara, una vegada feta la cursa, quan el colom ja ha estat cronometrat o bé recuperat uns dies després, crec que la seva recuperació física ha de ser un fet natural sense cap tipus d'acceleració per a la nostra part, si hem de reforçar és abans de la partida, crec que és el moment més adequat per ajudar els coloms. La glucosa és un dels millors complements per ajudar els nostres viatgers. També ho són les vitamines i minerals amb què poguem enriquir el menjar de les nostres viatgeres.

-Què és la "forma"?

-És l'estat òptim del colom per poder dur a terme una determinada activitat, sigui una cursa o la reproducció.

Per poder reconèixer si un colom està en "forma" cal fixar-se en un conjunt de petits detalls que una vegada observats en un animal ens indiquen que aquest està en les condicions adequades.

L'observació és l'eina més important per a un columbòfil, els coloms diuen a cada moment com es troben i, si ve el cas, indiquen les mancances que tenen.

Quan un colom està alegre, no està quiet un moment, va i ve de forma continuada, té una vitalitat superior al que és normal, el veim volar

d'aquí cap a allà i posar-se damunt aquelles teulades per després passar a un altre lloc i, a continuació, volar al voltant del colomer o partir cap a munt fins quasi perdre'l de vista i uns minuts més tard estar caminant per devora el colomer cercant pedretes o ranets... tot ens està indicant que l'animal està en "forma", està a punt per donar-li feina.

Per a mi té més importància la "forma", aquest estat físic i anímic, del colom que no el que hagi fet en el passat i, són aquests indicadors, que em determinen d'engabiari un viatger o un altre per a una cursa determinada.

-Per què a Mallorca no ens podem comparar amb una altra Comunitat?

-Viatjar a Mallorca té les seves dificultats i, és ben bé, impossible, comparar els nostres resultats amb els resultats columbòfils a altres indrets on es practica aquest esport.

Per a mi, aquestes dificultats són: el temps (el vent, el sol, les boires,...). El temps fa que una amollada tenguí o no tenguí èxit, que vinguin molts o pocs coloms. La selvatgina (els falcons dels nostres penya-segats, avui molt nombrosos, cauen damunt els nostres coloms en els moments més crítics i quan menys possibilitats tenen de poder fugir a causa de les mancades condicions físiques en què arriben després d'haver fet ns cents de quilòmetres). Les interferències electròniques (la utilització de milers d'aparells electrònics que, segons la meua pobra opinió, dificulten i en ocasions impossibiliten, que, el sentit

d'orientació que tenen les nostres aus tenguí un bon rendiment. També les condicions atmosfèriques pròpies (els bancs de boira que es fixent damunt la mar en els mesos d'hivern o la calitja que hi ha en els mesos d'estiu, fan que s'hagi de viatjar en uns mesos que no són els més adequats). Però, la dificultat més grossa és "la mar". La mar és la mort per a molts dels nostres viatgers, no hi ha lloc on descansar, on agafar forces per reemprendre el vol, per pegar aquell glopet d'aigua o aquella espipelladeta que faria possible l'arribada al colomer... Els coloms estan obligats a travessar-la d'un cop, sense fer cap aturada, o deixar-hi la vida perquè tornar enrera ja no és possible una vegada agafat el camí de casa. És la mar que fa que les dificultats abans dites agafin caires dramàtiques que no tenen a altres comunitats.

Per fer l'oportuna comprovació cal venir a veure els nostres colomers i després anar a València, Catalunya, Galícia... amb aquestes visites i parlant amb els columbòfils ja es veu la diferència, als seus colomers hi ha en general un nombre més reduït de coloms i aquests coloms són més grans, tenen dos, tres i més anys, i, el nombre de colomins és més reduït que la resta. Aquí, és tot el contrari, a principi de temporada la majoria de colomers tenen sobrepoblació i els colomins són la majoria absoluta dintre dels colomers. La raó cal cercar-la a les greus pèrdues que nosaltres tenim any rera any, motivades perquè les dificultats naturals o artificials que té el nostre esport, es veuen potencia-

des per la mar.

-Quins premis han estat els més importants?

-Tots els premis, per petits que siguin al moment que guanyes són importants. Ara bé, n'hi ha que per un motiu o l'altre ho són més.

Els premis que, per a mi, han tenguut una major significació són aquells que premien una feina continuada a un conjunt de curses i no una cursa determinada, ja que, aquests darrers, moltes vegades, són fruit de les circumstàncies, record al respecte el primer, segon i tercer premi que vaig fer del Campionat d'Espanya de Fons (Valdepeñas/79), i, tot pel vent que feia a favor.

L'any 54, en què vaig començar a anar de coloms, en vaig rodar dos d'Alacant, això em va encoratjar. Però l'any 1960, vaig guanyar, per primera vegada el primer premi d'Eivissa, per davant D. Sebastià Mas i n'Antoni Marquet, que aleshores ho guanyaven tot. L'any 1964 vaig rodar el primer colom que va venir de més de 550 quilòmetres a Lluçmajor, el de la cursa d'Almeria, l'any següent de fons, de devora les costes d'Oran, de damunt un vaixell de 450 quilòmetres, també vaig fer primer; però, cada any, he rodat de fons o de gran fons i moltes vegades de les dues coses.

Al seu moment va tenir molta importància el trofeu de Regularitat "Baron de Vidal", els dos trofeus "President Honorífic Don Sebastià Mas" o els Set Trofeus de regularitat "Industrias Semar", però sense cap dubte, per a mi, va ser molt important el trofeu de "Seguretat" (trofeu Almacenes Alumsa i Ferrreteria Jaume Maimó) que vaig guanyar l'any passat. Com a tots els de caire regional i els dos cops en què he estat Campió Absolut del Grup Mallorca.

Ara, el que fou mé significatiu, va ésser el trofeu, instituït a proposta d'Antoni Oliver, en memòria d'en Bernat Vadell (Primer Memorial Bernat Vadell, que fou un rellotge d'argent). El motiu era l'amistat i la companyonia que m'unien amb en Bernat Vadell i des d'un primer moment, vaig tenir intenció de guanyar-lo i quan ho vaig aconseguir, en vaig estar molt satisfet pel que significava per a mi.

Julia, gràcies pel temps que ens has dedicat i esperant que en aquesta temporada tenguis uns bons resultats amb el teu colomer. ♦

EURO - IDIOMAS

Lluçmajor

*Apreneu idiomes amb grups molt
petits amb professors amb experiència
natis i llicenciats*

Acadèmia d'Idiomes
Carrer Rei Jaume II, 48 • Lluçmajor • Tel. 66 11 33

Entre noltros

NAIXEMENTS

- Neus Corvillo Mas, filla d'Antoni i Margalida-Maria, nasqué el 23.2.95.
- Guillem Nicolau i Orfila, fill de Joan i Francesca nasqué el 7.3.95
- Gabriel Maimó i Rigo, fill de Josep i Joana nasqué el 6.3.95.
- Adam-Phillip Harvey i Suwhey, fill de Phillip-Peter i Megaw-Mary nasqué el 8.3.95
- Marina Riera i Gàzquez, filla de Josep i Maria nasqué l'11.3.95.
- Josep-Antoni Bergas i Manresa, fill de Joan i Francesca nasqué el 12.3.95.
- Vanessa Torres i Vicens, filla d'Antoni i Catalina nasqué el 15.3.95.
- Laia Riera i Negre, filla de Joan-Antoni i Francesca, nasqué el 23.4.95.

Nota de redacció

A la secció de Naixaments del mes passat allà on deia Francesca Noguera i Calafat havia de dir Francina Noguera i Calafat

MATRIMONIS

- Enric Gomáriz Cuesta i Maria Ferragut Comino es casaren el 12.3.95 a l'església de Sant Bonaventura.
- Patrocínio Baño Avilés i Maria-Celia García Pérez es casaren el 30.10.94 a l'església de la Lactància. (Octubre 1994)
- Carles-Agustí Puebla Contreras i Carme Cuadrado Esclapez es casaren el 30.03.95 al Jutjat de Pau.

DEFUNCIONS

- Francesca Vicens i Felip, morí el 2.3.95 als 79 anys.
- Coloma Vidal i Clar, morí el 4.3.95 als 93 anys.
- Isabel Tomàs i Tomàs, morí l'11.3.95 als 80 anys.
- Bartomeu Llompart i Garcias, morí el 12.3.95 als 83 anys.
- Ignasi Julià i Gallart, morí el 16.3.95 als 87 anys.
- Joana-Maria Garau i Clar, morí el 18.3.95 als 67 ays.
- Pere Fluxà i Leon de Garabito, morí el 18.3.95 als 78 anys.

- Pere-Antoni Salvà i Monserrat, morí el 20.3.95 als 85 anys.
- Antoni Noguera i Fullana, morí el 25.3.95 als 84 anys.
- Margalida Salvà i Portell, morí el 25.3.95 als 69 anys.
- Dieter Heinrich Wollschlager, morí el 26.3.95 als 36 anys.
- Joana-Maria Sastre i Tomàs, morí el 27.3.95 als 85 anys.
- Antoni Ferrer i Rigo, morí el 28.3.95 als 87 anys. ♦

TINTORERIA

Beyro

RENTAT EN SEC I BUGADERIA DE:

Flassades, edredons, cortines, vestits de núvia i de comunió i tota classe de roba.

C/. Príncep, 22 • Tel. 66 21 08 • LLUCMAJOR

53

CAMISETES
XANDALLS

PLAÇA 18

serigrafia

PLAÇA ESPANYA, 18
07620 LLUCMAJOR (MALLORCA)
TELÉFON 66 04 22

Passatemps

*Sopa
de Lletres
11 Classes de balls*

J	A	L	O	C	I	J	B	E	M	B	N	E	A	A	D
F	J	I	A	V	G	U	L	N	U	K	U	H	K	I	T
C	A	O	S	C	M	B	T	O	D	A	E	C	I	T	A
P	O	C	L	V	O	L	G	T	J	H	O	D	H	O	L
L	A	P	A	D	P	B	I	S	N	R	J	L	T	A	I
I	V	L	S	I	A	G	H	E	E	B	O	A	N	L	H
F	Z	A	C	B	X	P	D	L	P	E	X	B	G	A	D
A	P	M	F	I	H	I	A	R	N	T	B	M	P	S	E
Z	A	B	X	Z	T	E	G	A	A	K	J	U	O	E	S
O	M	E	Z	D	N	M	S	X	Q	E	S	R	A	D	S
I	G	E	A	T	E	G	T	A	Q	D	M	B	T	S	A
A	A	N	M	V	L	A	I	W	K	O	J	R	N	E	B
J	M	E	A	G	X	O	E	R	I	A	R	A	A	U	T
A	I	L	J	T	O	K	I	S	T	S	A	I	J	L	I
F	S	O	E	S	F	A	N	R	D	R	T	J	A	B	A

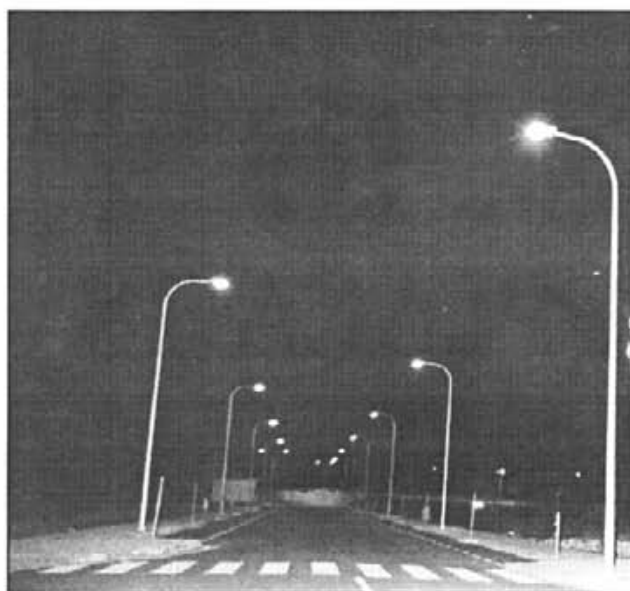
Solució del mes passat

- Binissalem
- Lloseta
- Consell
- Selva
- Alaró
- Marratxí
- Inca
- Campanet
- Búger

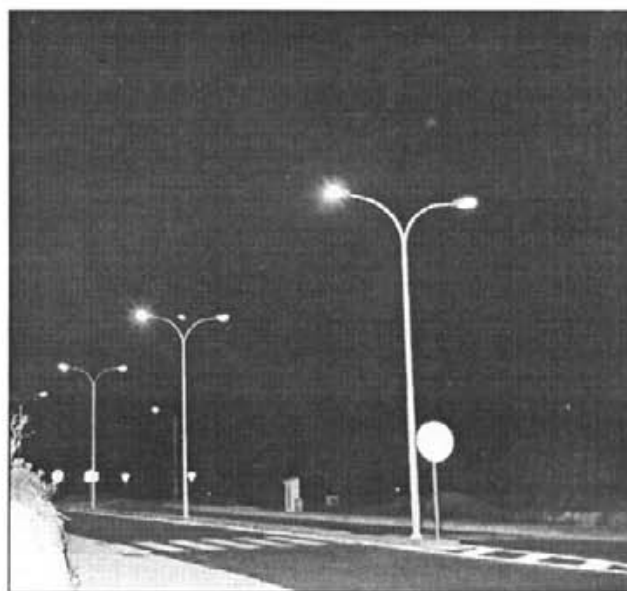
54

Pes forat d'es moix

Creure que es podran agafar els industrials -com dragons o papallons- atrets pel llum del polígon, és una utopia.

Que el batle que digué que si feien la central elèctrica a s'Estalella dimitiria tudi l'electricitat, és una contradicció.

FORN DE PA
I
PASTISSERIA

Ca'n Lluc

Sant Llorenç, 78 - a - Tel. 66 06 69
LLUCMAJOR (Mallorca)

Boutique

C/. Impremta, nº 1 - (Pas d'en Quint)
Tel (971) 72 40 98 - 07001 Palma de Mallorca

TALLER MECANICO
NOGUERA

DEL MOTOR I DE L'AUTOMÒBIL

Pedro Noguera Enseñat

AGENT OFICIAL

Taller autoritzat

automòbils

C/ Ripol, 30 - Tel. 66 22 13

CENTRE OPTIC EXPOLENT

C/. Berga, 26 - Tel. 26 33 74
S'ARENAL

55

expert

ELÈCTRICA

Calafat

Sens dubte te convencerà

INSTAL·LACIONS - SERVEI TÈCNIC - ELECTRODOMÈSTICS
OBJECTES DE REGAL - CLUB DE VIDEO

C/. Sa Fira, 3 - Tel. 66 19 01 (Llucmajor)

C/. Nou, 85 - Tel. 65 28 36 (Campos)

PEUGEOT

TALLERS MARINA

AGENT OFICIAL PEUGEOT

*5 Plus, Roland Garros, Open, Lacoste, Green, Winner, Indiana, Seve, Junior, Style
y ahora una nueva generación para dejar huella: el Peugeot 205 Mito.*

DARRERA GENERACIÓ

ZURICH
SEGUROS

C/. MARINA, 104 - TEL. 66 05 21 - EXPOSICIÓ I VENDA: C/. MARINA S/N. - LLUCMAJOR

SEAT

Rubí Automóvil es Llucmajor, S.L.

TÚ TAMBIÉN QUERRÁS ENSEÑAR TU NUEVO SEAT CORDOBA.

Ctra. Arenal s/n - Tel. 66 02 34 - 66 16 18

AUTO-ELECTRIC
Barceló
S.L.

Ronda del Ponent, 26 - Tel. 66 01 70 (LLUCMAJOR)

REPARACIÓ D'INJECCIÓ

ELECTRÒNICA, LA NOSTRA ESPECIALITAT

BOSCH

Componentes para inyección de gasolina

- Válvulas de inyección
- Bombas de combustible
- Sondas Lambda
- Filtros de combustible
- Accesorios

95
96